

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

PROŠTENJE NA BUNARIČU

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

BROJ
441

Subotica, 2. rujna 2011. Cijena 50 dinara

OBRAZOVANJE NA HRVATSKOM JEZIKU DODATNO POTICATI UČENIKE

ETNO-KAMP
HRVATSKE ČITAONICE

SOMBOR- HRABRO
PROTIV MANIPULACIJA

DAN GRADA
SUBOTICE

INTERVJU
TOMISLAV ŽIGMANOV

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Kredit za refinanciranje

bez valutne klauzule

bez naknade za
odobravanje, bez
depozita i udjela

odobravanje odmah
po otvaranju tekućeg
računa

NKS - referentna kamatna stopa
NBS + 6,00% godišnje

18,50 % godišnje
na dan 08.04.2011.

EKS = NKS

do **84**
mjeseca

infotelefon
021 488 4433
www.rbv.rs

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

PUTUJTE S **JP »SUBOTICA-TRANS«** NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:
SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.
POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FASIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON

ZA OPFATNIJE INFORMACIJE

+381(24) 66 55 44

POSREDOVANJE 24 SATA

Meteorologija

Treći puta, u relativno kratkom razmaku, predsjednik Republike Hrvatske Ivo Josipović susreće se s predstavnicima Hrvata i hrvatskih institucija u Srbiji.

Prvi puta, travnja prošle godine, hrvatski predsjednik je skupa s predsjednikom Srbije Borisom Tadićem posjetio Bački Monoštor. Iza zatvorenih vrata dva predsjednika razgovarali su s predstavnicima hrvatske manjine o najznačajnijim problemima koji tište Hrvate u Srbiji. U hrvatskoj zajednici je u to vrijeme bilo aktualno pitanje neuspjeha u formiranju biračkog popisa, pitanje obrazovanja, udžbenika, lektorata... Tada je predsjednik Tadić u školskoj fiskalturnoj dvorani zamolio i zahtijevao da Hrvati upisuju svoju djecu u odjele s nastavom na materinjem – hrvatskom jeziku, a predsjednik Josipović je poručio kako Hrvatska gleda s velikom pozornošću na Hrvate izvan Hrvatske, na Hrvate u Srbiji. Predsjednik Tadić tada je, među ostalim, »lansirao« i ideju o pisanju jednog zajedničkog udžbenika povijesti.

Drugi je put predsjednik Josipović posjetio Suboticu. Tijekom posjeta salašu Ivana Stipića u Đurđinu u neformalnom razgovoru s članovima i simpatizerima Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini predsjednik se zahvalio vodstvu stranke što čuvaju identitet Hrvata u Srbiji i istaknuo da će Hrvatska poštovati ustavnu obvezu i skrbiti o svojoj manjini u Srbiji. Predsjednik Josipović je zatim nazočio proslavi dvadesete obljetnice DSHV-a, gdje mu se pridružio i predsjednik Tadić. Istaknuto je bilo pitanje političke reperezentacije Hrvata u Srbiji, a predsjednik Josipović je izrazio uvjerenje kako će Srbija, kao demokratska zemlja, naći rješenje za ovaj problem. Ovaj, prvi službeni posjet predsjednika Josipovića Srbiji nastavljen je u Beogradu formalnim i neformalnim susretima s predsjednikom Tadićem, srbijskim premijerom Mirkom Cvetkovićem i predstavnicima nevladinih udruga u Beogradu, a opća je ocjena bila kako je u odnosima između dviju zemalja nastupilo novo razdoblje – skoro pa totalno otopljenje.

Ovaj, treći susret, odvija se pak u razdoblju »zahlađenja«. U pozadini zahlađenja različita su tumačenja historijskih činjenica iz proteklog rata. Zajednički udžbenik je izgleda i te kako potreban, ali s obzirom na dijametralno suprotna gledišta, postavlja se pitanje je li i moguć. Sasvim sigurno ne bi u istom udžbeniku mogle egzistirati teza o građanskom ratu ili, pak, oružanom sukobu i velikosrpskoj agresiji. Historijske činjenice nisu pri tome upitne, već spremnost za njihovo prihvaćanje.

J. D.

INTERVJU

Tomislav Žigmanov, dobitnik subotičke nagrade »Pro urbe«

PRIZNANJE U VLASTITOJ SREDINI JE NAJVAŽNIJE PRIZNANJE.....12-13

SUBOTICA

Nakon ljetne pauze iz kuhinje Crvenog križa

HRANA ZA TISUĆU NAJSIROMAŠNIJIH.....20

DOPISNICI

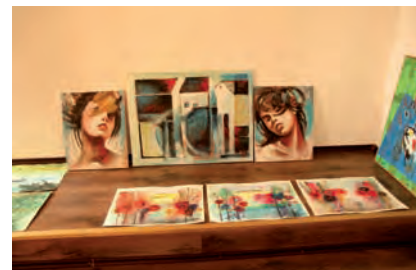
Održan »Susret Šokadije« u Baču
REVIJA NAJLJEPŠIH SVEČANIH ŠOKAČKIH RUHA.....25

Prekogranična suradnja Srbija – Hrvatska

GENERIRANJE EKONOMSKOG I REGIONALNOG RAZVITKA REGIJE.....28

KULTURA

U Subotici održana Međunarodna umjetnička kolonija »Stipan Šabić«

NOVI KULTURNI DOGAĐAJ U GRADU I ZAJEDNICI.....32-33

SPORT

Roko Karanušić, tenisač
KREĆEM ISPOČETKA.....49

SADRŽAJ

AKTUALNO

Dvodnevni posjet hrvatskog predsjednika Srbiji

IVO JOSIPOVIĆ S PREDSTAVNICIMA HRVATSKE ZAJEDNICE.....7

TEMA

Obrazovanje na hrvatskom jeziku

DODATNO POTICATI UČENIKE.....8-10

Bunarić 2011.

BUNARIČKI HODOČASNICI – ŽIVO KAMENJE MISTIČNA TIJELA KRISTOVA.....14-15

Hrvati u općini Sombor uoči budućeg popisa stanovništva

HRABRO PROTIV MANIPULACIJA.....16-17

Pripreme za popis i izbore

Predsjedništvo Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini ocijenilo je dosadašnje aktivnosti Hrvatskog nacionalnog vijeća na promidžbi jasnog izražavanja svoje nacionalne pripadnosti glede predstojećeg popisa pučanstva zadovoljavajućim te je pozvalo sve hrvatske institucije i organizacije u Republici Srbiji te ugledne pojedince da se uključe u ovu akciju.

Na istoj sjednici, održanoj 26. kolovoza, podržan je prijedlog Mladeži DSHV-a da se ove godine manifestacija »Hrvatski majur 2011.« održi u nedjelju, 4. rujna, s početkom u 11 sati zajedničkom svečanom svetom

misom kod križa na Hrvatskom Majuru nakon čega slijedi druženje na salašu obitelji Gabrić.

Predsjedništvo DSHV-a raspravljalo je i o detaljnom izvješću člana predsjedništva DSHV-a *Pere Horvackog* o stanju upisa djece u odjele na hrvatskom jeziku u novoj školskoj godini. Stav Predsjedništva je da je »razlika upisa djece u hrvatske odjele na višegodišnjem prosjeku s time da je veliki podbačaj u mjestima Tavankut i Ljutovo gdje je upisano samo jedno dijete, te je zadužilo članove stranke iz ova dva mjesta da ispituju uzroke ovakvog podbačaja«, navodi se u priopćenju ove stranke.

AKTUALNO

Dopredsjednik DSHV-a iz Srijema *Andrej Španović* upoznao je nazočne o formiranju nove mjesne organizacije DSHV-a, MO Vrdnik, a za prvog predsjednika izabran je *Ivan Karačić*.

Na kraju sjednice predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* skrenuo je pažnju na izbore u DSHV-u na svim razinama, ove jeseni, te na predstojeće izbore u Republici Srbiji također na svim razinama.

Predsjedništvo je, s obzirom na najavljenju tužbu vlasnika dijela nekretnine Doma DSHV-a, donijelo konačnu odluku da se priđe kupnji dijela nekretnine DSHV-a iz sredstava pričuve stranke, te je donijelo odluku o svečanom otvorenju ureda DSHV-a u Novom Sadu 19. rujna 2011. godine s početkom u 19 sati.

JADRANKA KOSOR O SUDBINI NESTALIH OSOBA

U Beogradu ključ koji otvara vrata rješenja

Predsjednica Vlade Hrvatske *Jadranka Kosor* rekla je u Petrinji na obilježavanju Međunarodnog dana nestalih osoba kako će vlada učiniti sve da se rasvijetli sudbina 999 nestalih osoba te naglasila kako je u Beogradu »ključ koji otvara vrata rješenja tog pitanja«.

U organizaciji Saveza udruga obitelji, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja u Petrinji je u nazočnosti oko 180 članova obitelji zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja i civila, 30-ak predstavnika udruga iz Domovinskog rata te predstavnika državnih i lokalnih vlasti obilježena 20. godišnjica potrage za nestalim osobama, kao i 10. obljetnica obilježavanja Međunarodnog dana nestalih u RH.

Premijerka Kosor podsjetila je kako je na samom početku krvave agresije na Hrvatsku bilo 18 tisuća nestalih osoba, 7.666 osoba je pronađeno. Uz to, u Hrvatskoj su pronađene 143 masovne i 1.200 pojedinačnih grobnica iz kojih su ekshumirane nevine žrtve.

Zahvalila je obiteljima na ustrajnosti kojom traže svoje najmilije istaknuvši, kako svaka obitelj zaslužuje dobiti odgovore na pitanje gdje su im najmiliji.

»Glavni ključ za rješenje pitanja zatočenih i nestalih, ključ koji otvara vrata rješenja tog pitanja je u Beogradu«, rekla je Kosor.

Smatra kako nulto pitanje svakog tko razgovara s predstavnicima Republike Srbije mora biti gdje su dokumenti i podaci, kako bi Hrvatska mogla pronaći svoje branitelje i civile.

»To mora biti nulto pitanje u otvaranju bilo kakve rasprave o bilo kojoj temi«, naglasila je Kosor.

Napomenula je kako dokumentacija koja je prije nekoliko mjeseci donesena u Vukovar potvrđuje da se tu nije radilo o oružanom sukobu ili o građanskom ratu, već o tome da je Hrvatska bila napadnuta i izložena stravičnoj agresiji.

»Nikome i nikada nećemo dozvoliti da nam diktira što ćemo

raditi i da nam zabranjuje što ne možemo raditi. Nikada nikome nećemo više dozvoliti da nam prijete zabranom proslave obljetnice Oluje, pobjedničke akcije kojom je zatvoren pakleni krug koji nam je došao s istoka«, rekla je premijerka Kosor.

BORIS TADIĆ O ZAHLAĐENJU NA RELACIJI BEOGRAD-ZAGREB

Srbija i Hrvatska trebaju nastaviti s dobrim odnosima

Kako je prenijela agencija Tanjug, predsjednik Srbije *Boris Tadić*, koji je početkom ovoga tjedna bio u posjetu Pragu, na pitanje kako komentira najnovije zahlađenje odnosa između Beograda i Zagreba, rekao je kako su za njega neke izjave koje su iznijeli hrvatska premijerka *Jadranka Kosor* i srbijanski ministar vanjskih poslova *Vuk Jeremić* apsolutno neprihvatljive.

»Odnosi između Srbije i Hrvatske su previše važni da bi se neodmjeranim izjavama smjeli dovoditi u pitanje«, istaknuo je Tadić. Ti su odnosi, dodao je, »od najvećeg značenja za stabilnost jugoistočne Europe«.

»Moramo se vratiti dijalogu, moramo rješavati konkretne probleme i graditi najbliže moguće prijateljstvo između srpskoga i hrvatskog naroda, između Srbije i Hrvatske«, rekao je srbijanski predsjednik te istaknuo kako je s hrvatskim predsjednikom *Ivom Josipovićem* učinio mnogo da se odnosi dviju država podignu na najvišu razinu te da se tako mora i nastaviti.

Tadić je rekao kako Srbija želi postati članica Europske Unije te kako je jasno da se to ne može dogoditi 'sutra', nego kada se završi s reformama. Tadić je ponovio kako, dok je on predsjednik, Srbija neće priznati neovisnost Kosova te kako ne vjeruje ni da će poslije njega netko to učiniti. Dodao je da »Beograd želi dijalog s Prištinom i prihvaća Eulex u statusno neutralnoj funkciji« te kako ne može prihvatiti ukidanje institucija na sjeveru Kosova, jer su one važne za narod koji ondje živi.

DVODNEVNI POSJET HRVATSKOG PREDSJEDNIKA SRBIJI

Ivo Josipović s predstavnicima hrvatske zajednice

Hrvatski predsjednik *Ivo Josipović* u dvodnevnom je posjetu Srbiji. Za četvrtak je predviđen susret s predstavnicima Hrvata i hrvatskih institucija u Republici Srbiji, te poslijepodne bilateralni susret s predsjednikom Republike Srbije *Borisom Tadićem* u Beogradu.

Danas predsjednik Hrvatske Josipović sudjeluje na regionalnom sastanku na vrhu država jugoistočne Europe u arheološkom nalazištu pokraj Požarevca, priopćeno je u utorak iz Ureda predsjednika.

Posjet istočnome Srijemu započet je u Kukujevcima ispred devastirane katoličke crkve, gdje je predviđen susret predsjednika Josipovića

s predstavnicima lokalne vlasti, s predsjednikom Hrvatskog nacionalnog vijeća *Slavenom Bačićem*, biskupom srijemskim msgr. *Durom Gašparovićem* te predsjednikom Udruge prognanih i protjeranih Hrvata iz Vojvodine *Matom Jurićem*. Nakon toga, hrvatski predsjednik susrest će se s predstavnicima lokalne vlasti, predstavnicima hrvatskih udruga i hrvatske zajednice u Crkvenom uredu katoličke crkve u Šidu.

Danas predsjednik Josipović sudjeluje na IX. regionalnom sastanku na vrhu država jugoistočne Europe, čiji su suorganizatori UNESCO i Vijeće Europe, na temu »Suvremena umjetnost i pomirba u jugoistočnoj Europi«.

S prošlogodišnjeg posjeta Bačkom Monoštoru

Regionalni summit se održava na arheološkom nalazištu Viminacium (pokraj Požarevca), a očekuje se dolazak osmorice šefova država iz jugoistočne Europe, glavne direktorice UNESCO-a *Irine Bokove*,

europske povjerenice za obrazovanje, kulturu, višejezičnost i omladinu *Androulle Vassiliou* te glavne direktorice za obrazovanje, kulturu, kulturno naslijeđe, sport i omladinu Vijeća Europe *Gabrielle Battaini-Dragoni*.

RADIO SOMBOR

Imenovana nova zastupnica kapitala

Ovih je dana Agencija za privatizaciju imenovala bivšu ravnateljicu Nacionalne službe za zapošljavanje u Zrenjaninu *Vioriku Blažin* za novu zastupnicu kapitala Radio Sombora. Podsjetimo, ova medijska kuća privatizirana je krajem 2007. godine, da bi nakon sedam mjeseci, u srpnju 2008. godine, ugovor o prodaji bio raskinut, te je za zastupnicu kapitala mjesec dana poslije imenovana nekadašnja direktorica Radio Sombora *Anita Beretić*. Od početka privatizacije poduzeće snalaze veliki problemi, a ni država niti lokalna samouprava ne mare puno za Radio Sombor, te trud oko nalaženja novog kupca ostaje samo na riječima. To rezultira time da se prepolovio broj zaposlenih koji su svojevoljno napustili ovu medijsku kuću. Smjenjivali su se upravni odbori, ali nitko nije našao rješenje, dok se ove godine iz proračuna grada za taj medij nije osiguralo 3,5 milijuna dinara. Prema objavljenom financijskom izvještaju Radio Sombor je na kraju prošle godine imao gubitak više od 3 i pol milijuna dinara, što je dovelo do minimuma aktivnosti uposlenih. Svih ovih »kriznih« godina devedeset posto programa ovog medija čini glazba, dok ostatak popunjavaju reklame, kratke vijesti i emisije manjinskih zajednica, među kojima je i jednosatna emisija »Glas Hrvata«, koja se od 2009. godine emitira nedjeljom od 17 do 18 sati.

Z.G.

VESNA PEŠIĆ O SUDBINI KOSOVA

Trebalo prihvatiti činjenice

Samostalna zastupnica iz redova oporbe u Narodnoj skupštini Srbije i ugledna političarka *Vesna Pešić* ocijenila je za beogradski dnevnik »Blic« od ponedjeljka kako pred Srbijom stoji

izbor – hoće li u Europsku Uniju (EU) bez Kosova ili neće u EU, također bez Kosova, upozorivši kako Srbija, nastavi li s aktualnom politikom, neće dobiti ništa.

»Realno je šansa da se u pregovorima Beograda i Prištine, uz asistenciju EU, dogovori široka autonomija za sjever Kosova, koja bi tu sačuvala institucije kosovskih Srba i tako one ne bi bile predane Prištini, ali to znači da bi to bila autonomija u okviru kosovske države«, smatra Pešić.

»Dakle, da imaju svoje škole, svoje sudstvo, svoje zdravstvo, regionalno predstavljanje i na njihovom čelu bi bili Srbi. To ne bi bile prištinske institucije, ali bi bile u okviru Kosova. O tome pišu njemački mediji i to bismo mogli dogovoriti s Prištinom«, kaže Pešić.

Ona smatra da bi, bez obzira na izjave kosovskih dužnosnika da za njih takva ideja nije prihvatljiva, Albanci morali pristati na autonomiju sjevernog Kosova. Vlasti u Beogradu, po njenim riječima, namjerno skrivaju tu mogućnost jer, kako kaže, nemaju hrabrosti prihvatiti činjenicu da više nema pomicanja granica i da nema šanse da se sjever Kosova pripoji Srbiji.

Jedino što Srbija može učiniti za Srbe na Kosovu, a i oni sami za sebe, jest da se ondje uspostave njihove institucije na temelju manjinskog prava, da granice budu maksimalno otvorene i da Srbija s Kosovom razvije sve oblike suradnje i uzajamne pomoći, ističe Pešić.

Ne bude li hrabrosti, izgubit će se realna šansa da Srbija izvuče te institucije na sjeveru Kosova o kojima se sada toliko govori, dodaje Pešić te upozorava kako se narod namjerno »truje« s pričama da će se vratiti Kosovo i da ga je moguće vratiti i ući u EU. »To je iluzija jer jedna strana ponude ne postoji. Ne može se nuditi ono što se nema. Kada predsjednik Tadić kaže da naši nacionalni interesi nikoga ne ugrožavaju, ja dodam jedan zarez i kažem 'Osim nas'«, zaključuje Vesna Pešić.

OBRAZOVANJE NA HRVATSKOM JEZIKU

Dodatno poticati učenike

*Na sjednici Odbora za obrazovanje HNV-a predložila sam stipendiranje srednjoškolaca, kao jedan od modela poticaja za obrazovanje djece na hrvatskom materinjem jeziku, ali mislim da bi trebalo pronaći još načina za poticaje, a oni sigurno postoje, kaže predsjednica ovog Odbora doc. dr. sc. Snežana Babić-Kekez * Možda je sada upravo moment za staviti prst na čelo i porazmisliti o tome imamo li dobar konceptijski pristup obrazovanju na hrvatskom jeziku, naglašava dopredsjednik Izvršnog odbora HNV-a Petar Balažević*

Počela je nova školska godina, pa su tako i prvašići koji će pohađati nastavu na materinjem hrvatskom jeziku u svojim školskim klupama, kao i ostali učenici u drugim hrvatskim odjelima. U novoj školskoj 2011.-2012. godini 25 prvašića pohađat će nastavu na hrvatskom jeziku u osnovnim školama u Subotici i okolici, u prvi razred na hrvatskom jeziku subotičke Gimnazije »Svetožar Marković« upisano je 23 učenika, dok je u strukovnu, subotičku Politehničku školu ove godine upisano 7 učenika u hrvatski odjel.

U razgovoru o temi obrazovanja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, predsjednica Odbora za obrazovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća doc. dr. sc. *Snežana Babić-Kekez* kaže kako su članovi ovog Odbora, koji su dužnost preuzeli prije nepunu godinu dana, nastavili rad prethodnika koji je bio uspješan i valjan, unatoč brojnim problemima s kojima se sada suočava i novoizabrani Odbor.

STIPENDIRATI SREDNJOŠKOLCE U HRVATSKIM ODJELIMA

»Smatram da bi naša hrvatska zajednica trebala što više poticajno djelovati i u oblasti školstva i moj je prijedlog da razmotrimo mogućnost stipendiranja srednjoškolaca u hrvatskim odjelima. Na nedavno održanoj sjednici Odbora za obrazovanje HNV-a predložila sam stipendiranje srednjoškolaca, kao jedan od modela poticaja za obrazovanje djece na hrvatskom

materinjem jeziku, ali mislim da bi trebalo pronaći još načina za poticaje, a oni sigurno postoje«, kaže Snežana Babić-Kekez. Njen prijedlog je usvojen na sjednici Odbora, te će se Izvršnom odboru HNV-a uputiti prijedlog da se razmotri mogućnost stipendiranja srednjoškolaca koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

Snežana Babić-Kekez

»Uvjeren sam da bi stipendiranje srednjoškolaca poticajno djelovalo i na roditelje mlade djece, kada razmišljaju i odlučuju o upisu djece u prvi razred, jer bi u tom slučaju njihova djeca u srednjoj školi imala beneficije i roditeljima bi bilo lakše školovati ih. Hoću reći da je i ovaj materijalni moment veoma važan, pogotovo u aktualnoj ekonomskoj situaciji u kojoj sada živimo i tu bi trebalo što prije reagirati. Jednostavno, na taj bi način i roditelji prvašića razmišljali u smjeru da postoji pomoć naše nacionalne zajednice za školovanje njihove djece. Dakle, to je prijedlog, a mislim da bi Izvršni odbor i naše Vijeće trebali takav prijedlog kandidirati za razmatranje da se razmišlja i prodiskutira o

izdvajanju iz proračuna Vijeća za stipendiranje srednjoškolaca u hrvatskim odjelima. Zaista mislim da bi trebalo biti malo agilniji, po zaključcima i s nedavno održane sjednice Odbora za obrazovanje može se vidjeti da sam tražila iznova da Izvršni odbor razmotri naše prijedloge. Mi smo savjetodavno tijelo u HNV-u, nemamo daljnje ingerencije, mi možemo samo uputiti prijedloge Izvršnom odboru da ih razmotri. Iznova i iznova u našim zaključcima predlažemo određene inicijative i u tom dijelu, u rješavanju toga, mislim da bi trebali i morali biti malo agilniji. U svakom slučaju, moramo pronaći neki oblik poticaja za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, a ovo je jedan od modela koji je predložen«.

INICIJATIVA ZA OTVORENJE HRVATSKOG ŠKOLSKOG CENTRA

Na nedavno održanoj sjednici Odbora za obrazovanje zaključeno je i da će Odbor ponovno uputiti prijedlog da Izvršni odbor HNV-a počne razmatrati pitanja o otvorenju Hrvatskog školskog centra u Subotici i katedre za hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu.

»Predložila sam na sjednici razmatranje potrebe da još jednom uputimo zahtjev Izvršnom odboru HNV-a da se otvori pitanje osnivanja Hrvatskog školskog centra u Subotici i katedre za hrvatski jezik pri Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, što je inače i bio zaključak s jedne od prethodnih sjednica našeg

Odbora. Mi smo to i usvojili, dakle kao prijedlog, i tražili od Izvršnog odbora da takvu inicijativu razmotri i kandidira kao jednu od tema na dnevnom redu sjednice Vijeća. Do sada nisam obaviještena da li se pristupilo razmatranju našeg prijedloga, je li Izvršni odbor dao svoje mišljenje i je li nešto pokrenuto po tim pitanjima, a smatram da su te dvije stvari usko povezane. O osnivanju školskog centra smo razgovorali na Vijeću, još kada smo predlagali proračun za ovu godinu. Tada smo predvidjeli i izvjestan iznos za pisanje elaborata za te početne korake, koje bi trebalo činiti glede osnutka školskog centra, a meni se sada čini kako ništa nije urađeno po tom pitanju i da bi najzad o tome trebalo biti riječi na sjednici Izvršnog odbora HNV-a. Ta dva prijedloga su povezana, s obzirom na činjenicu da mi bez katedre za hrvatski jezik ne možemo imati nostrifikaciju diploma, odnosno, ne možemo imati stručni kadar. Čak i profesori koji bi došli iz Hrvatske s diplomama, ne mogu nostrificirati u Srbiji te diplome, jer mi nemamo instituciju koja to može učiniti. To je dokaz da je katedra za hrvatski jezik alfa i omega po važnosti u oblasti obrazovanja na hrvatskom jeziku i da je izuzetno potrebna za očuvanje nacionalnog identiteta Hrvata u Srbiji«.

KOMBINIRANI ODJELI NISU DOBRO RJEŠENJE

U razgovoru o obrazovanju na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji, Snežana Babić-Kekez ističe da kombinirani odjeli nisu

dobro rješenje za djecu koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

»Ono što po meni nije dobro i na čemu bi mi kao nacionalna zajednica trebali poraditi su načini poticanja pri upisu djece na nastavu na hrvatskom jeziku, kako bi upisom što većeg broja djece izbjegli rad u kombiniranim odjelima, jer je to je pogubno, to dovodi do asimilacije. Mi sada imamo konkretno u Đurđinu jedno dijete upisano u hrvatski odjel i to dijete će biti obuhvaćeno takvom nastavom na hrvatskom jeziku u kombiniranom razredu, njemu neće biti uskraćeno pravo slušati nastavu na hrvatskom jeziku, ali već u petom razredu predmetnu nastavu nije moguće organizirati u kombiniranim odjelima. Prema tome, to dijete će preći na većinski jezik, srpski, i to direktno dovodi do asimilacije. Znači, mi kao manjinska zajednica moramo nastojati uspostaviti poticajne mjere da se što više djece upisuje u hrvatske odjele, a da bi imali veće skupine djece u školskim odjelima na hrvatskom jeziku. To je veliki problem kojim se ne bavimo dovoljno. Mislim da pitanje udžbenika nije toliko bitno, koliko je bitno pitanje upisa što većeg broja djece u hrvatske odjele. Glede ove problematike ja sam i na prethodnim sastancima našeg Odbora iznosila stav da mi moramo obrazovati stručni kadar, prije svega odgojni, kako bi već u predškolskim ustanovama imali što veći broj djece koja će pohađati nastavu u hrvatskim odjelima, i to ne samo u Subotici i okolicama, nego i u drugim mjestima gdje žive Hrvati. Jednostavno, moramo imati dobar stručni kadar da kvalitetom i poticajnim mjerama dođemo do što većeg obuhvata djece, počev od predškolskog uzrasta, kako bi imali učenike koji žele pohađati nastavu u hrvatskim odjelima, a to se ne može postići bez visokog obrazovanja, dakle učiteljica i učitelja, nastavnika koji će voditi tu nastavu. Upravo zbog toga je važna inicijativa

Proslava mature - hrvatski odjel nije niti spomenut

»Bilo je pokušaja da se u subotičkoj Gimnaziji 'Svetozar Marković' kvaliteta nastave u hrvatskom odjelu podigne na još višu razinu i to je jako lijepo uspjelo, prva generacija učenika Gimnazije je ove godine maturirala, no, nažalost, tome ipak nije dana pozornost u samoj Gimnaziji i ne mogu da ne izrazim svoju kritiku na račun direktorice Gimnazije Snežane Živić, koja u svome obraćanju maturantima i maturanticama na proslavi mature niti jednom riječju nije spomenula da je izvela prvu generaciju učenika koje su pohađale nastavu na hrvatskom jeziku, a takvo što se evo dogodilo nakon mnogo godina. Na proslavi mature proglašeni su učenici generacija koji su pohađali nastavu na srpskom i mađarskom jeziku, ali ne i učenika generacije koja je pohađala nastavu na hrvatskom jeziku. Mislim, najblaže rečeno, da je to 'u najmanju ruku' bilo netaktilno«, kaže Petar Balažević.

za otvorenje katedre za hrvatski jezik, jer visoko obrazovanje je odgovorno za sve niže razine obrazovanja«.

Snežana Babić-Kekez naglašava da su se nakon potenciranja pitanja o racionalizaciji školstva u Republici Srbiji na direktnom udaru našli školski odjeli u kojima djeca pohađaju nastavu na jezicima manjinskih nacionalnih zajednica u Republici Srbiji. »Postoje razni modeli racionalizacije, ali ti modeli su primjenljivi u ovisnosti od uzrasta djeteta. Moramo biti svjesni da ne možemo dijete od sedam godina odvajati, primjerice, u određeni školski centar ili u školu koja je izvan sela, dakle da dijete bude odvojeno od obitelji i da pohađa nastavu na materinjem jeziku 'mimo obitelji', ali već dijete u sedmom razredu to može. Moramo biti svjesni uzrasta djece, glede tih modela i njihovih mogućnosti. Naravno da je jedna od mogućnosti plaćanje prijevoza djetetu i pratiocu, tj. roditelju, da dijete pohađa školu izvan mjesta u kojemu živi, jer malo dijete od sedam godina ne može samo svaki dan putovati od sela do grada, a pitanje je i dobre volje, kao i mogućnosti roditelja da svaki dan prati i dočekuje dijete nakon završenih časova. Jedan od modela je da u takvim slučajevima djeca uče u kombiniranim odjelima u selima, dakle ako nema dovoljno učenika

da bi se formirao samostalni odjel, a da se peti razred u predmetnoj nastavi nastavi u gradskoj školi, gdje ima veći broj djece koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. To je jedan od načina da se izbjegne asimilacija«.

STAVITI PRST NA ČELO

O temi obrazovanja na hrvatskom jeziku razgovorali smo

Petar Balažević

i s dopredsjednikom Izvršnog odbora HNV-a Petrom Balaževićem, koji naglašava da je 2002. godine napravljen značajan pomak u obrazovanju na materinjem jeziku ovdašnjih Hrvata, kada je nakon više od pedeset godina ponovno uvedeno osnovno obrazovanje na hrvatskom jeziku u Subotici.

»Isto tako je bilo značajno kada je 2007. godine hrvatska zajednica u Vojvodini dobila i svoj prvi gimnazijski odjel u

subotičkoj Gimnaziji 'Svetozar Marković'.

Međutim, ono što je najveći problem kod naše hrvatske manjinske nacionalne zajednice je to, što mi Hrvati izgleda nismo još spremni rabiti svoja prava koja imamo u dovoljnoj mjeri, dakle 'punim kapacitetom'. Iz godine u godinu stagnira ili čak opada broj upisane djece u hrvatske odjele u osnovnim školama, što naravno nije dobro, i možda je sada upravo moment za staviti prst na čelo i porazmisliti o tome imamo li dobar konceptijski pristup obrazovanju na hrvatskom jeziku. Činjenica je kako je za ovu školsku godinu vrlo mali broj djece upisan u prve razrede hrvatskih odjela u subotičkim osnovnim školama. Govori li nam ta činjenica da u hrvatskoj zajednici opada interes za ovakvim oblikom obrazovanja na hrvatskom jeziku? Vidite, u Sonti je napravljen jedan drugačiji pristup ovoj problematiki, tamošnji Hrvati su se opredijelili da se naglasak da tome da što više djece u osnovnoj školi 'Ivan Goran Kovačić' pohađa izborni predmet – hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture i tamo je odziv djece za pohađanje tog predmeta veliki.

Mislim da smo trebali potencirati da se što više djece odlučuje za taj izborni predmet, čime bi ta djeca učila svoj materinji jezik, povijest i kulturu svog naroda u okviru izbornog predmeta, a osnovno obrazovanje u tom slučaju mogu sticati i na srpskom jeziku, posebice oni učenici koji nemaju namjeru odlaziti u Hrvatsku na studije.

Onima koji će ostati ovdje studirati ili onima koji će studirati primjerice u Austriji, njima nije toliko važno na kom su jeziku učili u osnovnim i srednjim školama, a posebno mislim da nema mjesta odjelu na hrvatskom jeziku u strukovnim školama, ali naglašavam, bitno je kod mladih razvijati osjećaj pripadnosti svom narodu i oni trebaju vladati svojim hrvatskim materinjim jezikom, upoznati našu povijest, kulturu,

da ne gube kontinuitet sa svojim korijenima, a mislim da je za to rješenje upravo izborni predmet – hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Dakle, ja bih akcent stavio na to kada promišljamo o obrazovanju, mislim da je to pravi pristup za našu zajednicu».

HNV TREBA RJEŠAVATI BROJNA PITANJA U OBLASTI OBRAZOVANJA ŠTO PRIJE!

Petar Balažević ističe da je nužno diskutirati o koncepcijskom pristupu obrazovanju na hrvatskom jeziku na sjednicama HNV-a, kako bi se u budućem periodu našla najbolja rješenja za niz otvorenih pitanja u ovoj oblasti.

»Unutar našeg Vijeća nije bilo ozbiljnije rasprave o problematici obrazovanja na hrvatskom jeziku, pri tome mislim na raspravu o sustavnom pristupu rješavanja tih problema i to naravno nije dobro. Član Izvršnog odbora zadužen za oblast obrazovanja *Pero Horvacki* sporadično je podnosio određena izvješća što je učinjeno, ali to nije dovoljno da bi se ozbiljno pristupilo rješavanju problema. Znam da su određena sredstva iz proračuna HNV-a izdvojena za afirmaciju obrazovanja na hrvatskom jeziku, ali konkretni efekti nisu ostvareni, činjenice ne ukazuju na pomak, jer se ni ove godine nije upisao veći broj djece u hrvatske odjele u osnovnim školama. Zaista je mnogo otvorenih pitanja o kojima bi trebali diskutirati. Što prije! Primjerice, bilo je ideja o formiranju Hrvatskog školskog centra, ali o tome se nije raspravljalo na sjednicama novog saziva Vijeća. Pitanje je koliko je ta ideja dobra? Možda odgovorim na ovaj način: ne živim sa susjedima jedan pokraj drugoga, nego živim u suživotu sa susjedima. Hoću reći da nikada neću zaniijekati svoju pripadnost hrvatskom narodu, vrlo sam ponosan na to, ali to ne znači da ne mogu sa susjedom, koji je druge nacionalnosti i

vjere, popiti kavicu, razgovarati o raznim temama ili otići k njemu na slavu ili ga pozvati k meni za imendan. Naravno, pitanje o formiranju Hrvatskog školskog centra je jedno od brojnih pitanja u oblasti obrazovanja o kojemu trebamo diskutirati i promišljati. Ima mnogo otvorenih pitanja i problema«, kaže Petar Balažević i napominje kako je nepobitna činjenica da veliki broj učenika koji završe srednjoškolsko obrazovanje na hrvatskom jeziku, svoje fakultetsko obrazovanje nastavljaju u Republici Hrvatskoj, a vrlo je mali postotak onih, koji se nakon svršenih studija vrte ovdje da pokušaju naći posao i ovdje zasnuju obitelji.

»Time se svake godine smanjuje broj Hrvata koji žive u Srbiji. Meni oboje djece stu-

u Hrvatskoj? U susret popisu stanovništva ponovno bih istaknuo da se trebamo izjasniti kao Hrvati, svatko tko se osjeća tako, jer time ćemo dati doprinos i materijalnim uvjetima za boljitak zajednice, pa time i obrazovanja, jer ukoliko nas je veći broj, pripašće nam veći dio iz pokrajinskih proračunskih sredstava koja su namijenjena nacionalnim manjinama, a ukoliko nas bude manje, manji će biti i dio 'kolača' koji možemo koristiti i za razvoj obrazovanja na hrvatskom jeziku».

RACIONALIZACIJA I POZITIVNA DISKRIMINACIJA

Nedavno su u pojedinim subotičkim medijima iznesene kritike pomoćnice subotičkog gra-

skom i hrvatskom jeziku. Petar Balažević kaže da pomoćnica Kiselički apsolutno u pravu, jer pri analizi o neracionalnosti školske mreže, prije svega, ima u vidu ekonomski aspekt.

»Mislim da je neracionalno imati odjel za jedno dijete koje pohađa nastavu na jeziku nacionalne manjine i jednu učiteljicu koja će učiti to jedno dijete.

Pitam se gdje je tu socijalizacija djeteta, gdje je igra s drugom djecom, to prosto ne ide. Moje je mišljenje da odjeli ispod deset učenika nemaju smisla. Pomoćnica gradonačelnika za obrazovanje i kulturu Kiselički nikada nije govorila da, primjerice, treba ukinuti obrazovne na hrvatskom jeziku, ali u sklopu racionalizacije mreže škola ona je predlagala da se, ako je u pitanju mali broj učenika, recimo, djeca s Bikova ili Aleksandrova priključe odjelu i školi gdje je već formiran odjel s većim brojem učenika. To jesu racionalni prijedlozi, da se učenici spoje i i da se formira odjel od deset do petnaest učenika. Vidite, ako je u odjelu, primjerice, samo tri učenika, oni ne mogu igrati čak ni nogomet na satu tjelesnog odgoja. E sad, naravno, pozitivna diskriminacija podrazumijeva da se nacionalnim manjinama mora dati više prava, veći kvantum prava od onoga koje ima većinsko stanovništvo, to je pozitivna diskriminacija i naglašavam – što je ona jače izražena u praksi, svakodnevnom životu, onda je i demokratičnost društva veća i to je jedan od pokazatelja demokratičnosti jednog društva. Iznimke se moraju praviti, pa tako i u oblasti obrazovanja. Kao što sam rekao, mnogo je još otvorenih pitanja glede obrazovanja na hrvatskom jeziku. S ekonomskog aspekta sagledavanja neracionalnosti školske mreže, pokazuje se da se odjeli s malim brojem učenika ipak moraju racionalizirati, ali se ne može dopustiti, niti jednom djetetu se ne može uskratiti obrazovanje na materinjem jeziku«, kaže Petar Balažević.

Zvonko Sarić

VLADA AP VOVODINE

Očuvati i one odjele na jezicima manjina s manje od 15 učenika

Na prijedlog Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice Vlada Autonomne Pokrajine Vojvodine na sjednici održanoj 26. kolovoza donijela je zaključak, kojim se u najvećoj mjeri podržava očuvanje odjela s manje od 15 učenika, koji realiziraju nastavu i školski program na jezicima manjinskih nacionalnih zajednica u osnovnim i srednjim školama na teritoriju Autonomne Pokrajine Vojvodine.

Zaključak pokrajinske Vlade danas je dostavljen i Ministarstvu prosvjete i znanosti Republike Srbije i nadležnim školskim upravama s teritorija AP Vojvodine. Pokrajinski tajnik za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice mr. Andor Deli najavio je ovom prilikom da će se narednih nekoliko dana odvijati intenzivni pregovori Pokrajinskog tajništva za obrazovanje, upravu i nacionalne zajednice i Ministarstva prosvjete i znanosti o konačnom broju odjela na manjinskim nastavnim jezicima, a posebno onih s manje od 15 učenika, ističući, također, uvjerenje da će ishod razgovora uroditi očekivanim rezultatima, uz maksimalno poštovanje principa zaštite prava pripadnika manjinskih nacionalnih zajednica na obrazovanje na materinjem jeziku.

dira u Hrvatskoj, vidim kako se profiliraju, vidim kakva su im razmišljanja i sve je manje nade da će se vratiti živjeti i raditi ovdje. Pitanje je – da li bi naša manjinska zajednica trebala pokušati pronaći određene modele koji bi stimulirali povratak onih koji studije završavaju

donačelnika za obrazovanje i kulturu *Ljubice Kiselički* o neopravdanosti formiranja i rada odjela s malim brojem učenika zbog »neracionalnosti školske mreže«, a nastavu u takvim odjelima pohađaju učenici koji uče na jezicima nacionalnih manjina, konkretno na mađar-

SVJETSKI SUSRET MLADIH MADRID 2011.

Bdijenje sa Svetim Ocem

Na susret sa Svetim Ocem uputilo se iz Međunarodne biskupijske konferencije svetih Ćirila i Metoda 140 mladih iz Beogradske, Subotičke, Zrenjaninske i Srijemske biskupije i Grkoatoličkog egzerhata. Mladi su na hodočašće krenuli 11. kolovoza iz Srijemske Mitrovice poslije molitve u katedrali sv. Dimitrija. Molitvu za sretno hodočašće predvodio je srijemski biskup mons. Đuro Gašparović, koji je hodočastio s mladima.

Prvoga dana putovanja mlade je u Veroni dočekaio doskorašnji povjerenik ureda za mlade Biskupijske konferencije svetih Ćirila i Metoda vlč. *Ivica Damjanović*. Mladi su u Veroni posjetili baziliku sv. Anastazije i katedralu Male Gospe i kulturno-povijesne znamenitosti Verone.

Na putu za Madrid mladi su dva dana boravili u Lurdu, vjerojatno najvećem marijanskom svetištu u Europi. U Lurdu su imali priliku prisustvovati pro-

cesiji s desetinama tisuća hodočasnika iz svih krajeva svijeta i posjetiti špilju ukazanja.

Poslije toga kreće se put Madrida gdje iz svih krajeva svijeta pristižu milijuni mladih. U nedjelju, 15. kolovoza, grupi mladih koji su doputovali autobusima priključuje se grupa iz Subotičke bisku-

pije, većinom članovi VIS-a »Proroci«, koji su doputovali u Madrid zrakoplovom. Za sve mlade organizirane su kateheze u 200 župa u Madridu i okolici. Tako su za mlade hrvatskog govornog područja (Hrvatska, BiH, Vojvodina, tj. Srbija) organizirane kateheze u gradiću Aranjuez, pedesetak kilometara

od Madrida. Kateheze su predvodili prvoga dana biskup srijemski mons. Đuro Gašparović, a druge dvije kardinal *Josip Bozanić*.

Polazak na misu bdijenja sa Svetim Ocem počinje hodočasnički do zračne luke Četiri vjetra u Madridu, gdje se sliva nekoliko milijuna mladih koji kao da ne osjećaju umor – plešu, pjevaju, ističu simbole svojih biskupija i država.

Na završetku svjetskog susreta mladih papa Benedikt XVI. najavio je sljedeći svjetski skup mladih sa Svetim Ocem za 3 godine u Rio de Janeiru.

Na povratku iz Madrida mladi su proveli po jedan dan u Barceloni i Nici.

Put je bio dalek, a uz molitvu, pjesmu i šalu protekao u najboljem redu, i za većinu sudionika puta ostat će u dugom sjećanju. Treba istaći da je hodočašće organizirao Ured za mlade Biskupijske konferencije svetih Ćirila i Metoda s vlč. Ivicom Damjanovićem, voditeljem ureda, te da su vođe puta bili kapelan iz Mužlja *Stojan Kalapiš* i *Ivan Hardi*.

Ivan Radoš

TOMISLAV ŽIGMANOV, DOBITNIK SUBOTIČKE NAGRADE »PRO URBE«

Priznanje u vlastitoj sredini je najvažnije priznanje

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Profesor filozofije, književnik i publicist, ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata Tomislav Žigmanov jedan je od ovogodišnjih dobitnika priznanja »Pro urbe«, kojeg subotička skupština dodjeljuje ljudima i organizacijama koji su svojim radom i rezultatima pronijeli slavu tog grada. Osim o spomenutoj nagradi, naš sugovornik govori o prisutnosti hrvatske kulture u Subotici, te o svojoj najnovijoj knjizi »Osvajanje slobode – Hrvati u Vojvodini deset godina nakon listopadskoga prevrata 2000.«.

HR: Na početku, što vam znači priznanje »Pro urbe«?

Prije svega, nagradu doživljam kao priznanje za svoj dosadašnji rad. On je bio relativno bogat i odvijao se u različitim područjima – od filozofijskoga esejiziranja aktualnih

izazova sadašnjega vremena i znanstveno-povijesnog tematiziranja naslijeđa i suvremenih praksi ovdašnjih Hrvata preko reflektiranja njihova društvenog položaja u sadašnjosti i književnog stvaralaštva u pjesmama i prozi, pa do vođenja određenih inicijativa i aktivnosti u hrvatskoj zajednici, koje su ishodile prinosima u razvoju manjinske institucionalne infrastrukture. Za jedan dio postignuća već sam ranije bio nagrađivan, ponajprije u Hrvatskoj, no sada priznanje dolazi od grada u kojem živim i radim, čime ono za me onda poprima i posebnu dimenziju. Valja znati da je priznanje u vlastitoj sredini, zapravo, najvažnije priznanje.

HR: Pojedini krugovi smatraju kako je ovo »politička« nagrada i da nju praktički teško mogu dobiti one osobe koje na neki način nisu bliske

aktualnim vlastima. Kako vi to komentirate?

Kao prvo, ne postoji nagrada koja nije, kako ste naveli, »politička«. Kao takve, sve nagrade ostavljaju prostor za različite recepcije i tumačenja. Drugim riječima, sve nagrade počivaju na nekakvoj »politici« i prema njima onda ljudi imaju različite odnose. Kakvoj politici i s kojim svrhama se nešto u nagrađivanju čini, to je posve drugi red stvari. Kao drugo, tim krugovima koji tako što smatraju mora se dojaviti da je vrijeme socijalizma prošlo i da »politička« podobnost nije više primarni kriterij u dodjeljivanju nagrada. Kao treće, kada je riječ o nagradi koju sam dobio, postoje točno definirane procedure – od načina kandidiranja pa do načina odabira. Naravno, sve se to ne odvija u nekom zrakopraznom prostoru nego je

»Pro urbe« doživljam kao priznanje za svoj dosadašnji rad koji je bio relativno bogat i odvijao se u različitim područjima Kada je u pitanju tradicijska kultura, prije svega ples i glazba, hrvatski sadržaji u Subotici su iznadprosječno zastupljeni. S druge strane, ne od danas, imate visoku podzastupljenost hrvatskih kulturnih sadržaja u jednom broju profesionalnih gradskih ustanova kulture*

posljedica konkretnih konstelacija i »politike« koja se primjenjuje od strane onih koji za to imaju mandat. U tom smislu, blizina o kojoj govorite može ali, za razliku od socijalizma, ne mora imati veze u konkretnim slučajevima. Recimo, sumnjam da je počasni građanin Subotice Ante Sekulić »politički« blizak bilo kojem krugu u Subotici. Isto vrijedi i za Ottó Tolnaija. Iza njih ipak stoje respektabilna djela, koja su dobila priznanja i u drugim, kulturno daleko razvijenijim, sredinama. I? To je onda ovdje netko prepoznao. O mojim, pak, blizinama i daljinama s instancijama koje su ove godine dodijelile nagrade znaju i čitatelji »Hrvatske riječi«, budući da su i one više puta u posljednjih nekoliko godina prenosile moje vrlo jasne, kritičke i, čini se, dosljedne stavove.

HR: »Pro urbe« dodjeljuje Grad Subotica, koji je institucionalno, političko i kulturno središte Hrvata u Srbiji. Budući da ste ravnatelj ZKVH-a, koliko je, prema vašem mišljenju, vidljiva hrvatska kultura u ovome gradu?

Ovisi u kojem dijelu kulturnog

područja je riječ. Kada je u pitanju tradicijska kultura, prije svega ples i glazba, hrvatski sadržaji u gradu su iznadprosječno zastupljeni. Pri tomu vrijedi istaknuti da ovi sadržaji u zonu vidljivosti dolaze iz amaterskih udruga, a ne onih koji su osnovani i izravno se financiraju iz proračuna Grada. Osim što su produkcijski jeftini, oni su isključivo manifestativni i bez trajnijih posljedica. S druge strane, ne od danas, imate visoku podzastupljenost hrvatskih kulturnih sadržaja u jednom broju profesionalnih gradskih ustanova kulture. Ukoliko, recimo, pogledate što od hrvatskih sadržaja postoji u kazališnom životu, onda vidite da toga nema gotovo ništa, osim povremenih gostovanja predstava iz Hrvatske. Slično vrijedi i kada je riječ o umjetničko glazbenoj sceni. Izuzetak glede toga čini Gradska knjižnica i Moderna galerija Likovni susret. Naravno, Zavičajna galerija »Dr. Vinko Perčić« ima sasvim drugačiji status i svrhu postojanja. U Gradskom muzeju, kao što znadete, odavno ne postoji ni »bunjevačka soba« u stalnom postavu, a Gradski arhiv u posljednje vrijeme ima pozitivan odnos prema dijelu naslijeđa koji je navezan na mjesnu hrvatsku zajednicu. No, sve je to skupa daleko, daleko skromnije u odnosu, recimo, na kulturu i kulturne sadržaje mađarske zajednice u Subotici. S tim u svezi je i visoka podzastupljenost Hrvata u gradskim institucijama kulture u dijelu koji se odnosi na vođenje stručnih poslova. Dodatno je obeshrabrujuće što slično vrijedi i za druge gradove u Vojvodini u kojima Hrvati žive u značajnijem broju.

HR: Ima li nekih planova da se kulturna pozicija Hrvata u ovom gradu poboljša, poput nedavne inicijative za pokretanjem glazbeno-scenske djelatnosti na hrvatskom jeziku u Dječjem kazalištu u Subotici? Naravno da postoje, istina ne mnogo, a jedan od njih ste i naveli. Kao što je poznato,

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata podnio je inicijativu za pokretanje glazbeno-scenske djelatnosti na hrvatskom jeziku u Dječjem kazalištu u Subotici s ciljem da, osim u nazivu ustanove, hrvatski sadržaji budu u stalnom programu djelatnosti s kvalificiranom osobom koja će to realizirati. Ukoliko takva osoba postoji i koja je usto spremna ući u takvu vrstu avanture, a ona u ovome slučaju i postoji – riječ o *Petru Konkoju*, onda budućnost inicijative ovisi o onima koji upravljaju ustanovom, a to je u ovom slučaju Grad Subotica. Do sada, kao što se zna, službene reakcije, ni potvrdne ni negativne, još

gdje čovjek nije bio, ne može govoriti ni o doživljaju, osim stanovitog razočaranja što se to tako događalo. Tim prije, jer je upravo Zavod bio taj koji je prije nekoliko godina predložio da Dužijanca bude proglašena hrvatskom manifestacijom od pokrajinskog značaja. Istina, na jednom broju manifestacija koje su vezane uz seoske dužijance, kao i one u Somboru, sam bio i ono što se dalo zamijetiti jest da kod ljudi entuzijazma za organiziranje ovoga zahvalnoga slavlja još uvijek ima, da postoji pozitivan odnos prema ovome tradicionalnom crkveno-kulturnom događaju i kod mladih, ali da su se povećali nesporazumi

veći broj trajnijih posljedica i djela, a ne dominaciju manifestativne megalomanije.

HR: Večeras će u sklopu proslave Dana grada Subotice biti predstavljena vaša najnovija knjiga »Osvajanje slobode – Hrvati u Vojvodini deset godina nakon listopadskog prevrata 2000.«. Kažite nam nešto više o toj knjizi...

Riječ je o sociografskoj studiji koja tematizira društveni položaj i bilježi suvremenu povijest Hrvata u Vojvodini u razdoblju od 10 godina nakon, od strane građana Srbije izborenog, odlaska s vlasti *Slobodana Miloševića*. Dakle, u njoj sam iznio sve važnije činjenice vezane uz Hrvate u Vojvodini kao manjinske nacionalne zajednice na početku XXI. stoljeća, opisao većinu glavnih procesa kojima su bili izloženi ili koje su sami poduzimali na nacionalno-manjinskom planu te sumarno prikazao ostvarene rezultate istih. Pri tomu, nastojao sam da, nazovimo to tako, kroničarenje suvremene povijesti Hrvata u Vojvodini bude na činjenicama zasnovano i racionalno utemeljeno. U tom smislu, u knjizi sam pokušao dati odgovore na sljedeća pitanja: Tko su Hrvati u Vojvodini i koje su im osnovne društvene i demografske značajke? Gdje su bili prije listopadskih promjena 2000. u Srbiji i gdje su danas? S kojim su se problemima suočavali i kako su ih razrješavali? Kakvu je narav, povijest i posljedice imala tranzicija u Srbiji po Hrvate u Vojvodini? Koje su i kakve rezultate postizali na nacionalno-manjinskom planu te s kojim se izazovima danas susreću? Kakve su bile politike financiranja nacionalnih manjina u Srbiji te jesu li i kakve su benefite Hrvati u Vojvodini ostvarili? Koji im je položaj u ukupnim hrvatsko-srpskim odnosima, te kakva je bila narav vanjske politike Republike Hrvatske u odnosu na Hrvate u Vojvodini? Što se može, s obzirom na trenutačne prilike i stanje, u budućnosti očekivati na nacionalno-manjinskom planu?

Predstavljanje knjige

Knjiga Tomislava Žigmanova »Osvajanje slobode – Hrvati u Vojvodini deset godina nakon listopadskog prevrata 2000.« bit će predstavljena večeras (petak, 2. rujna) s početkom u 19,30 sati u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici.

O knjizi će, uz autora, govoriti dr. sc. *Josip Vrbošić*, izvanredni profesor Pravnog fakulteta u Osijeku, *Pavel Domonji*, politolog, i dr. sc. *Slaven Bačić*, predsjednik Hrvatskoga akademskog društva.

uvijek nema. No, valja osvijestiti da bi o podzastupljenosti hrvatskih sadržaja u programima rada morali voditi računa ne samo ovdašnji Hrvati nego i oni koji upravljaju gore spomenutim institucijama, jer, na koncu, multikulturalni sadržaji u njihovom radu, a ne tek dvokulturni, više je nalog ovdašnje multietničnosti a ne pitanje inicijativa koja dolaze iz hrvatske zajednice.

HR: Ovogodišnja Dužijanca, koja se smatra najvećom manifestacijom Hrvata u Subotici, ali i šire, protekla je u znaku jubileja – svoje 100. obljetnice. Kako ste vi osobno doživjeli ovogodišnju Dužijancu?

Ne mogu ništa reći o doživljaju, budući da na većini manifestacija na ovogodišnjoj Dužijanci nisam nazočio, jer kao ravnatelj Zavoda nisam bio službeno pozivan, što sam razumio da tamo nisam ni potreban. A tamo

kada je riječ o Dužijanci kao jedinstvenom grozdu manifestacija od više desetina događaja na liniji grad i okolna sela. Ono što se, pak, dalo vidjeti iz napisa u medijima i od ljudi koji su bili izravni sudionici, izuzme li se dio koji se odnosi na događaje u okviru Crkve, jest da je ovogodišnjoj Dužijanci manjkalo ozbiljnijeg i promišljenijeg koncepta, na djelu je bila stanovita dekroatizacija, napose na početku, nisu iskorišteni svi potencijali hrvatske zajednice, organizacija i produkcija nije uvijek bila na zahtjevnoj razini, a benefite su u javnim nastupima imali samo pripadnici jedne političke stranke. Valja ovdje pridodati i subotički ekskluzivizam u privilegijama i mačehinski odnos prema nebunjevačkim Hrvatima glede sudjelovanja u ovoj ipak hrvatskoj manifestaciji. Ima li se, pak, u vidu količina novca koja je stajala organizatoru na raspolaganju bilo je za očekivati

BUNARIĆ 2011.

Bunarički hodočasnici – živo kamenje mistična Tijela Kristova

Piše: Željka Zelić

Nikada ne možemo upoznati Boga, dok ga ne doživimo

u sebi: pričestili smo se – imamo Boga u sebi.

U ovoj ljetnoj noći imamo sunčanu dušu.

Vrijedilo je doći amo, zaključio je mons. Beretić

Kao i svake godine, i ove je godine »čudesna bunarička noć«, u subotu 27. kolovoza, okupila mnoštvo vjernika iz Subotice i okolice, ali i vjernika iz Sombora, Vajske, Bačkoga Monoštora i Apatina, kada je uoči samoga proštenja u marijanskom svetištu Bunarić kraj Subotice održano tradicionalno bdijenje koje je predvodio generalni tajnik Sinode biskupa u Rimu mons. dr. Nikola Eterović, zajedno s domaćim biskupom Ivanom Péntesom te zrenjaninskim biskupom Lászlóm Nemetom.

»RIJEKA« HODOČASNIKA NA BDIJENJU UOČI PROŠTENJA

Bdijenje se sastojalo od pokorničkoga bogoslužja, odnosno molitve krunice i razmatranja otajstava koje je predvodio upravitelj svetišta mons. dr. Andrija Kopilović, te osobne ispovijedi i Službe svjetla s procesijom sa svijećama i Gospinim likom. Sakramentu ispovijedi pristupio je i ove godine veliki broj vjernika te su mnogi svećenici ispovijedali po nekoliko sati.

Vrhunac bdijenja bilo je euharistijsko slavlje koje je predslavio katedralni župnik mons. Stjepan Beretić u koncelecijaciji svećenika Subotičke biskupije. Obraćajući se okupljenim vjernicima mons. Beretić je rekao kako je danas puno svađe, mržnje, prijetnji, straha, brige, stida i sramote u našim kućama. »Mnogi od nas žive na rubu depresije. Tuga i nevolje. Bilo bi dobro izvući se iz tog svakidašnjeg jada. Tražimo nešto lijepo, svijetlo. Lijepo je to što je ova bunarička noć u svetoj ispovijedi progutala mnoštvo grijeha. I koliko će svjetla ući u našu

dušu kad se večeras pričestimo«, rekao je propovjednik, pozivajući se na riječi bl. Ivana Merza koji kaže: »Čovjek je silno slab i bez tuđe pomoći ne može ništa. Zato je Bog i stupio u povijest i dao nam je Sebe, da nas tjelesno i duševno preporodi...«. Tim je Ivanovim riječima mons. Beretić okupljenima poručio kako nam svima treba svjetla koje prosijava iz svete pričesti, da nam obasja dušu i život cijeloga svijeta. »Bunarić pruža priliku za potpunu obnovu zato što su prema blaženom Ivanu 'sveta ispovijed i sveta pričest izvori stalne i uspješne reforme nutarnjeg života svakog katolika'«, naglasio je propovjednik.

»Nikada ne možemo upoznati Boga, dok ga ne doživimo u sebi: pričestili smo se – imamo Boga u sebi. U ovoj ljetnoj noći imamo sunčanu dušu. Vrijedilo je doći amo«, zaključio je mons. Beretić.

MISNO SLAVLJE PROŠTENJA PREDSLAVIO JE NADBISKUP NIKOLA ETEROVIĆ

Mnoštvo vjernika i hodočasnika okupilo se i na sam dan proštenja, u nedjelju 28. kolovoza, kada je svečano misno slavlje na hrvatskom jeziku predslavio nadbiskup mons. dr. Nikola Eterović zajedno s domaćim biskupom Ivanom i zrenjaninskim biskupom Lászlóm te svećenicima Subotičke biskupije. Na misnom slavlju, kao i prethodnih godina, bio je i predstavnik Srpske pravoslavne crkve.

Slavlje je započelo svečanim prijenosom Gospina lika iz kapelice na glavni oltar, a nosili su ga bandašica i bandaš Dužijance 2011. Đurđa Sudarević i Petar Gaković u pratnji mladih i djece

odjevenih u bunjevačku narodnu nošnju. Predvoditelja misnoga slavlja pjesmom su pozdravile »kraljice« koje je za tu prigodu pripremila s. *Eleonora Merković*. Riječi pozdrava uputio je i domaći biskup Ivan poželjevši da po zagovoru moćne zaštitnice, naše Majke Božje, Bog usliša naše nakane i molitve te primi našu zahvalnost za sve primljene milosti.

U prigodnoj propovijedi, nadbiskup Eterović se, pozivajući se i tumačeći riječi iz Lukina evanđelja »Ovaj je evo postavljen na propast i uzdignuće mnogima i za znak osporavan – a i tebi će samoj mač probosti dušu – da se razotkriju namisli mnogih

ispravnoj Isusovoj strani. Ne radi se o formalnosti, o kršćanstvu koje smo naslijedili od predaka, jer smo se rodili u katoličkoj obitelji. Naprotiv, kršćanstvo je naš životni poziv kojega smo svjesno izabrali i prihvatili i kojega i sada obnovljamo u ovome dragom svetištu«, rekao je propovjednik, dodajući da se djelatna kršćanska vjera odražava u zauzimanju za opće dobro svih ljudi s kojima živimo i to na svim područjima ljudskoga djelovanja, u kulturi, znanosti, ekonomiji i politici. »To je posebno poziv kršćanima laicima da se aktivno angažiraju u društvenim zbivanjima, prema crkvenim i civilnim načelima, kako bi ostvarili

bav i zahvalnost Svetom Ocu, *Benediktu XVI.*, jer smo kao narod Božji pokušali biti vjerni u ne tako laganim vremenima, kao Crkva u dijaspori, ali živa«, rekao je na kraju rektor svetišta, mons. dr. Andrija Kopilović, zahvaljujući predvoditelju ovogodišnjega slavlja.

budućnost«, poručio je mons. Eterović.

Pjevanje na misnom slavlju uz orkestarsku pratnju predvodio je združeni zbor župe Marije Majke Crkve i Collegium musicum catholicum pod ravnanjem *Miroslava Stantića* i glazbenom pratnjom mr. *Kornelija Vizina*, a

Trodnevica pripreve za proštenje

Proslavi proštenja prethodila je i trodnevica od 24. do 26. kolovoza. Svetoj misi uz propovijed kroz tri dana prethodila je prve večeri molitva krunice s prigodnom meditacijom, druge večeri Božanski časoslov, a posljednje večeri križni put. Bunaričkim proštenjem službeno je završena proslava Dužijance 2011.

Zahvaljujući na toploj dobrodošlici, nadbiskup Eterović izrazio je radost da je prethodnih dana vidio dosta živosti u Katoličkoj crkvi u Srbiji. »Ali sve bi to bilo uzaludno kada ne bismo ovdje imali živu crkvu, vas, koji ste živo kamenje mističnoga Tijela Kristova. Drago mi je da volite ova mjesta, da želite tu ostati, tu raditi i dati svoj doprinos vašem boljitku, i u suradnji s predstavnicima drugih naroda i drugih crkava i vjerskih zajednica graditi uz Božju pomoć bolju i sretniju

isti je zbor predvodio pjevanje i na subotnjem bdijenju.

Istoga dana slavljena je u kapeli u 7 sati dvojezična misa koju su predslavili oci franjevci. Svetu misu na mađarskom jeziku u 8 sati predslavio je mons. dr. László Nemet, zrenjaninski biskup, uz koncelebraciju mons. dr. Ivana Pénzesa, subotičkog biskupa i svećenika grada Subotice. U 16 sati slavljena je dvojezična sveta misa za bolesnike i spomen pokojnih bunaričkih hodočasnika, u organizaciji Caritasa Subotičke biskupije.

srдца!«, upitao što nam Bog poručuje danas u svjetlu naviještene riječi. Promišljajući o toj stvarnosti, nadbiskup Eterović istaknuo je kako nas u prvom redu Marija vodi k Isusu Kristu. Kao što je uvela svog sina u jeruzalemski hram, i nas uvodi u ovome svetištu u osobni i zajednički susret s Gospodinom, budući da sva marijanska svetišta imaju tu bitnu kristološku poruku. »S Marijom otkrivamo ponovno da je Isus Krist središnja osoba naše povijesti, koja je Božjom dobrotom postala povijest spasenja. Nitko ne može ravnodušno živjeti s obzirom na njega: ili će ga prihvatiti ili će mu se protiviti. I danas je Isus Krist osporavan. Isto tako je osporavana njegova Crkva, kao i autentični, praktični vjernici. Štovanje Marije, Kristove i naše majke, pokazuje da smo na

svoj poziv posvećivanja osoba i mjesta svoga svakodnevnoga življenja i rada. Radi se o zahtjevu ljubavi prema bližnjemu, koja se posebno ostvaruje u odnosu prema siromasima i najpotrebnijima«, naglasio je propovjednik, zaključujući da poput Marije i drugih učenika, i mi trebamo prihvatiti križ kao dio kršćanskoga poziva. »On je neophodan u našem kršćanskome dozrijevanju na putu svetosti. Putem križa, naša kršćanska radost biva čvršćom i stabilnijom te se otvara nesluženim vječnim obzorjima koje nam je navijestio sv. Ivan u Otkrivenju, vidjevši novo nebo i novu zemlju, sveti grad, novi Jeruzalem koji 'silazi s neba od Boga, opremljen kao zaručnica nakićena za svoga muža' (Otk 21,2). Križ je put prema uskrsnuću«, zaključio je mons. Eterović.

»Prenesite našu odanost i lju-

HRVATI U OPĆINI SOMBOR UOČI BUDUĆEG POPISA STANOVNIŠTVA

Hrabro protiv manipulacija

Piše: Zlatko Gorjanac

Ove, 2011. godine Hrvatima je potrebno ohrabrenje izjasniti se hrabro, kako poručuje krovna institucija Hrvata u Vojvodini. A koliko će bili hrabri oni koji su tu hrabrost u ratnom vremenu izgubili, pokazat će ovogodišnji popis stanovništva

Povijest Sombora su pokraj većinskog srpskog življa i drugih manjinskih zajednica gradili i Hrvati. U ovaj grad su neizbrisivo utkali svoju vjeru, kulturu i tradiciju, a te činjenice i zalag pradjedova je nerijetko iskrivljavan i urušavan od strane različitih struja politike i pojedinaca koji su joj slijepo služili, pa se i danas služe ideologijama na zalazu, ili već mrtvim ideologijama. Krvave devedesete prošlog stoljeća itekako su utjecale na demografsku sliku grada, kada su se brojne hrvatske obitelji iseljavale, najčešće pod prijetnjama, jer je Srbija bila u ratu s matičnom domovinom Hrvatskom. Podaci popisa stanovništva iz 1991. godine u Somboru govore kako je naglo opao broj onih koji su se izjašnjavali kao Hrvati, u odnosu na popis od prije 10 godina (1981.), što zbog spomenutog iseljavanja, ali i zbog nedovoljno hrabrosti i ponosa reći tko sam i što sam. I to je u neku ruku razumljivo, jer je samo nekoliko kilometara dalje grmio rat koji je tresao tlo i na ovoj strani Dunava, a tlo su tresli i oni koji su putem medija i otvorenih nastupa na mitinzima bez ustručavanja govorili tko je ovdje nepoželjan i glasno i jasno govorili njihova imena. U takvom ozračju nije bilo lako biti i ostati Hrvat. Vlast je tih godina ovoj nacionalnoj zajednici svojim manipulacijama dala razne ponude i mogućnosti, te je preko noći sve što je subetničko u Hrvata postalo etničko, pa su ovdašnji Hrvati mogli odabrati neku od tih novonastalih nacija i tako barem djelomično otkloniti svoj strah.

Danas sa zadovoljstvom možemo reći kako je poslije petolistopadskih promjena zauvijek pao režim i ideologija *Slobodana Miloševića*, ali s nezadovolj-

stvom možemo reći kako su njegove ideje još uvijek žive, bez obzira koliko pričali o demokratskim promjenama i putu prema velikim vratima Europe. Samo u Srbiji Bunjevci imaju status nacije, što za cilj opet ima manji broj Hrvata na budućem popisu stanovništva. Stoga je itekako i ove 2011. godine Hrvatima potrebno ohrabrenje izjasniti se hrabro, kako poručuje krovna institucija Hrvata u Vojvodini. A koliko će bili hrabri oni koji su tu hrabrost u ratnom vremenu izgubili, pokazat će ovogodišnji popis stanovništva.

GRAD SOMBOR

Teritorij Grada Sombora prostire se na površini od 1.177,22 četvornih kilometara, što čini 13,50 posto teritorija okruga, 5,47 posto teritorija Vojvodine, odnosno 1,33 posto teritorija Republike Srbije. Smješten je na tromeđi Srbije, Hrvatske i Mađarske između paneuropskih koridora 7 i 10. Udaljen je 374 kilometra istočno od Zagreba, 175 kilometara sjeverozapadno od Beograda, 223 kilometra južno od Budimpešte i 345 kilometara jugoistočno od Beča. Prema svojoj površini Grad Sombor je druga administrativna jedinica po veličini u Vojvodini, odmah iza Zrenjanina, a s ukupno 97.263 stanovnika prema popisu iz 2002. godine predstavlja četvrtu najbrojniju općinu u Vojvodini, odmah iza Novog Sada, Subotice i Pančeva. Ovaj grad je od 1992. godine središte Zapadno-bačkog okruga i administrativni centar, kojeg uz somborsku čine i apatinska, kulska i odžačka općina.

Teritorij čini sam grad i naseljena mjesta: Aleksa Šantić, Bački Breg (Bereg), Bački Monoštor, Bezdán, Gakovo, Kljajićevo,

Kolut, Rastina, Ridica, Svetozar Miletić (Lemeš), Stanišić, Stapar, Telečka, Čonoplja i prigradska naselja – salaši: Bilić, Bukovac, Gradina, Žarkovac, Kozara, Lenija, Lugovo, Milčić, Nenadić, Obzir, Radojević, Rančevo, Centrala, Čičovi, Šikara i Šaponje.

Na području grada postoje 22 mjesne zajednice. Sam grad ima ih 7, dok su ostalih 15 mjesnih zajednica u naseljenim mjestima. Od ukupne površine Grada Sombora 82,65 posto čini poljoprivredna površina, što predstavlja potencijal za intenziviranje proizvodnje.

I HRVATI GRADILI POVIJEST SOMBORA

Puno je nepoznanica i različitih mišljenja o mjestu i vremenu zasnivanja grada, kao i o prvobitnom nazivu današnjeg Sombora i naseobine koja mu je prethodila. Razlog tomu su

još uvijek nepotpuni i oskudni povijesni izvori. Najviše pristaša do sada ima uvjerenje da se u 14. stoljeću na vlastelinskom imanju razgranate ugarske obitelji Cobar počela ubrzano razvijati naseobina, nastala još prije njihova dolaska, o kojoj dokument iz 1360. godine kazuje da je u vlasništvu vlastelina s imenom Cobar Sent Mihalj. U različitim izvorima nailazi se na nazive Samobor, Sambir, Sonbor, Sanbur, Zibor i Zombar, ali gotovo je važeće mišljenje da je ime plemićke obitelji Cobar, odnosno Cobar Sent Mihalj u osnovi današnjeg naziva. Hrvatski tragovi u ovom gradu idu u daleku prošlost, o čemu govore brojni dokumenti, crkve, samostani i drugi spomenici. Prvi gradski kapetan Sombora tek oslobođenog od Turaka bio je Hrvat *Duje Marković*, kada je 1749. Sombor proglašen Slobodnim kraljevskim gradom, za prvog je gradonačelnika izabran Hrvat

Martin Parčetić, jedan od najpoznatijih somborskih Hrvata i stanovnika ovog grada uopće je Hrvat *Ivan Frgić*, višegodišnji jugoslavenski hrvачki reprezentativac. Mogli bismo nabrojati još puno imena onih pripadnika hrvatske nacionalnosti koji su živjeli za svoj grad i u njemu ostavili neizbrisiv trag. Takvih je puno i nepobitna je činjenica da Sombor ne bi bio ono što danas jest, da u njega svoju kulturu, tradiciju i vjeru nisu utkali i Hrvati. Ta je činjenica više puta htjela biti pobijena, ali neuspješno. Primjerice, u jednoj monografiji grada Sombora navodi se kako je spomenuti Duje Marković bio »pokatoličeni Srbin«.

Početkom devedesetih pojeđinci su željeli ukloniti hrvatske simbole sa stropa u svečanoj dvorani somborske Županije, ali zahvaljujući dobrim i razumnim ljudima to nije učinjeno, te tamo i danas stoje grbovi: hrvatska šahovnica, slavonska zlatna kuna i dalmatinske krune.

STRUKTURA STANOVNIŠTVA

Prema popisu iz 2002. godine Grad Sombor ima 99.949 stanovnika. Broj stanovnika na kraju 20. stoljeća ima trend rasta, s izuzetkom 1991. godine kada je stopa rasta bila negativna (-3,09) i znatno manja od stope rasta na nivou Zapadnobačkog okruga i Republike Srbije. Po popisu iz 2002. godine broj stanovnika je uvećan, a stopa rasta je 4,00, što je više od 100 posto u odnosu na stopu rasta na nivou okruga i znatno više u odnosu na republičku stopu. Strukturu stanovništva prema tipu naselja po popisu iz 2002. godine čini gradsko stanovništvo s ukupno 52,92 posto i ostalo stanovništvo 47,08 posto.

Broj Hrvata od 1971. godine na ovamo je opadao. Tako općina Sombor s naseljima u 1971. godini broji 19.072 stanovnika hrvatske nacionalnosti, što je 19,45 posto od ukupnog stanovništva. Godine 1981. brojka je 15.228 Hrvata, odnosno 15,4 posto od ukupnog stanovništva, dok je deset godina kasnije po popisu iz 1991. godine ta brojka

manja za čak šest i pol tisuća. Točnije, onih koji su se te godine izjasnili kao Hrvati je 8693, što je 9,04 posto od ukupnog stanovništva. Po posljednjem popisu iz 2002. na teritoriju Grada Sombora je 8106 Hrvata, dakle, 8,33 posto od ukupnog stanovništva. Procentualno u samom gradu bez naseljenih mjesta po popisu iz 2002. godine bilo je 6,21 posto Hrvata.

SOMBORSKA SELA

Svako selo u somborskoj općini po posljednjem popisu iz 2002. godine ima određen broj Hrvata, a u tome procentualno prednjači Bački Breg gdje su Hrvati u većini, tamo ih je 53,17 posto, odnosno 738 Hrvata od ukupnog broja stanovnika koji je te godine bio 1388. Odmah iza njega je Bački Monoštor s 52,11 posto Hrvata, odnosno 2043 stanovnika koji su se izjasnili kao Hrvati od 3920 stanovnika. U oba mjesta većinski žive Hrvati iz subetničke skupine Šokaca. Iako ove brojke pokazuju da su ova dva mjesta ostvarila puno pravo da i službeni jezik bude hrvatski, mnogi stanovnici smatraju da je to premalo od one prave brojke – koliko doista Hrvata ima.

Iza ova dva sela je prema popisu iz 2002. godine Svetozar Miletić, odnosno Lemeš, gdje je upisan 581 Hrvat od ukupno 3169 stanovnika, što je 18,33 posto. Slijedi Bezdan u kojem po posljednjem popisu živi 424 Hrvata od 5263 stanovnika, što je 8,05 posto, dok je Stanišić po postotku odmah iza Bezdana, gdje ima 7,63 posto Hrvata, odnosno 367 od ukupnog broja stanovnika koji je 4808 po popisu iz 2002. godine.

Hrvati iz ovih sela, izuzev Bezdana, svoju tradiciju i kulturu njeguju i čuvaju u kulturno-umjetničkim društvima, koja su u velikoj mjeri zaslužna za očuvanje hrvatskog bića. Nikako se ne smije zaboraviti niti Katolička crkva, koja je uvijek, pa i kada su kulturno-umjetnička društva morala prestajati s radom, čuvala hrvatski jezik i pozivala na očuvanje onoga što su preci ostavili u zalag budućim generacijama.

MATA MATARIĆ, POTPREDSJEDNIK HNV-A I PREDSEDNIK SOMBORSKE PODRUŽNICE DSHV-A:

Mnogi će se vratiti na iskonske korijene

Sigurno je da ćemo imati određenih problema po pitanju izjašnjavanja našeg naroda na budućem popisu stanovništva, jer je vrlo dubok trag kalvarije koju su prošli u proteklih 20 godina. Srećom, danas tenzije splašnjavaju, pa to ne bi mogao biti razlog da se sada, poslije 20 godina od prvog popisa u ratnim godinama, netko osjeća ugroženim i da ima strah od izjašnjavanja kao pripadnik hrvatske nacionalne zajednice. Kada se usporede statistički podaci zadnja dva popisa, može se reći da je pad broja Hrvata u Somboru zaista minimalan s obzirom na to što smo preživjeli devedesetih godina. Međutim, prirodna negativna demografska slika ista je kod svih ovdašnjih stanovnika Vojvodine, pa je normalno da se srazmjerno brojnosti i pad stanovnika podrazumjeva. Na ovom će se popisu oni koji su se izjašnjavali kao Jugoslaveni ili ostali morati opredijeliti za neku naciju, a siguran sam da je u tom broju od nekih 10 tisuća, naših pripadnika iz mješovitih brakova barem 2 tisuće. Po mojim saznanjima i mnogi od pripadnika bunjevačke nacije vratit će se iskonskim korijenima, a to je hrvatsko porijeklo.

TAMARA LERIĆ, PREDSEDNICA HKPD-A »SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ« IZ BAČKOG BREGA I ČLANICA HNV-A:

Nitko ne smije biti izmanipuliran

Budući popis stanovništva je veoma važan za nas kao hrvatsku manjinsku zajednicu, jer od njega će ovisiti daljnji položaj naše manjinske zajednice. Pozvala bih stanovnike Bačkog Brega da se izjasne i kažu da su Hrvati, katolici i da je hrvatski jezik njihov materinji jezik. U našem HKPD-u imali smo sastanak povodom predstojećeg popisa, gdje smo donijeli odluku kako ćemo svojim bližnjima, ukućanima, rodbini i prijateljima prenijeti ono što nam i HNV poručuje, kako nitko ne bi mogao biti izmanipuliran.

IVAN KARAN, PREDSEDNIK HKD-A

»VLADIMIR NAZOR« IZ STANIŠIĆA:

Jugoslaveni ili neopredijeljeni bili su oblik nacionalne mimikrije

Na prošlom popisu iz 2002. godine u Stanišiću se izjasnilo oko 370 osoba da su pripadnici hrvatske nacionalnosti. S obzirom da je bilo dosta iseljavanja i da je dosta starijih osoba umrlo, očekujemo da će na ovom popisu biti manji broj osoba koje će se izjasniti kao Hrvati. Siguran sam da će svi oni koji su se izjasnili kao Hrvati na prošlom popisu, to učiniti i ovoga puta. U našem je selu na prošlom popisu bilo Jugoslavena, neopredijeljenih, ali i oko dvadesetak Bunjevaca. Smatram da će se i iz tog korpusa neki izjasniti kao Hrvati, jer je izjašnjavanje kao Jugoslaven ili neopredijeljen bio jedan oblik nacionalne mimikrije, što zbog straha, što zbog stvari koje su se u našem selu dešavale devedesetih godina.

Pogledajte centar iz Ulice Braće Radića

Ulica Marije Bursać

Kaldurma, dvostruki drvoređ i nadstrešnica od krošanja: Ulica Bartola Kašića

GRAD U VRELOM LJETU

Ljepota i hladovina starinskih ulica

Zašto je Subotica svojevremeno dobila epitet zelenog grada najlakše i najljepše je otkrivati u sjenovitim starinskim perifernim ulicama, zaštićenim od kolovoške žege širokim krošnjama dugovječnih drvoređ. Ništa ljepše u vrele dane nego se jutrom prošetati ulicama koje su uspjele sačuvati svoj izvorni izgled nizom prizemljuša, a obrubljene su starim visokim stablima bujnih krošnji, čuvarima prolaznika od prekomjerno visokih temperatura.

Dok središte grada svo popločeno sija od vrelin, pokrajnje ulice postaju

pravo mjesto za šetnje, sjenovita šetališta s prepoznatljivim subotičkim šmekom. Ugašena zelena fontana i ogroman betonski kostur na mjestu nekadašnjeg kazališta, gdje se iza ograde gradilišta našao čak i drvoređ mladih lipa, uništili su omiljeno subotičko sastajalište i središte grada prepustili ljetnoj žezi. Radi kratkog dnevnog predaha ili susreta s prijateljima na ovom mjestu nikome nije do zadržavanja. A nije ni do uživanja u pogledu, jer novo lice središta grada s prekrivenom zelenom fontanom u središtu i opustjelo gradili-

Ulica Žarka Zrenjanina

Podne je, pogled s klupe u najužem centru grada

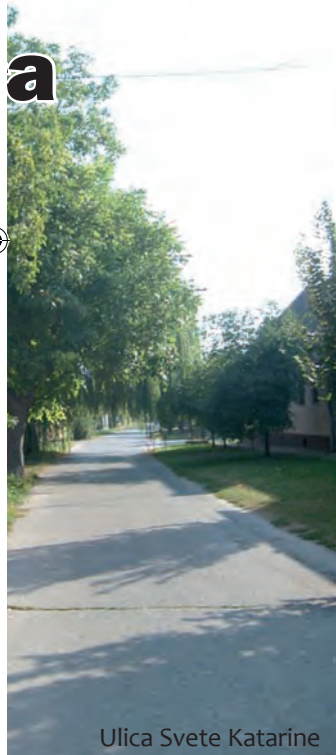
2. rujna 2011.

Kaldrma, dvostruki drvoređ i nadstrešnica
od krošnja: Ulica Bartola Kašića

Da je i klupe uz bunar ... -
ugao Mažuranićeve i Laze Mamužića

Ulica Svete Katarine

ašte kazališta izazivaju samo tugu, razočaranje i ljutnju. Stari dio grada izvan centra, kvartovi između Mliječne tržnice i Karađorđevog puta, u Gatu, Keru, oko Gajeve ulice, (p)ostali su oaze zelenila, s ulicama u kojima ljudi brinu o svom okruženju i uređuju ga. Još su nedodirnete betonskim višekaticama uz koje investitori zaboravljaju ozeleniti okruženje, opremiti igrališta za djecu i učiniti da budu makar nešto više od spavaona.

U vrele dane jedna je od najugodnijih, i u sve druge dane jedna od najljepših (stanovnici Gata će reći i najljepša), Ulica Bartola Kašića (ranije Ulica Pariskih komunista). Samo je ovdje drveće u četiri reda (ljeti je temperatura značajno niža), dva drvoređa s jedne i dva s druge

strane ulice, a visoke guste krošnje koje nadvijaju cijelu ulicu čine je potpuno mirnom, tu na domak gradske vreve, tihom, stvorenom za ugodnu šetnju. Pokraj Harambašićeve i Ulice Petra Drapšina, ona u gradskoj jezgri jedina još ima kaldrmu, vjerojatno izgrađenu početkom 19. stoljeća. Upućeni kažu da kuće nose stilska obilježja različitih vremenskih razdoblja i da je specifična i jedinstvena ulica ovog grada. Nije proglašena kulturnim dobrom, ali prema mišljenju stručnjaka treba je sačuvati zajedno s kaldrmom kao jedinstvenu cjelinu, kakvih je malo u gradu.

Proći perifernim ulicama Subotice prilika je za mnogo lijepoga otkriti ili se podsjetiti.

K. Korponaić

U Gajevoj: čisto, uređeno, u zelenilu ...

Mirna, široka i zelena - Ulica Laze Mamužića

2. rujna 2011.

Lijepa i uređena - pogled na Ulicu Henrika Sjenkovića

NAKON LJETNE PAUZE IZ NARODNE KUHINJE CRVENOG KRIŽA OD 1. RUJNA ISPORUKA KUHANIH OBROKA

Hrana za tisuću najsiromašnijih

*Obroci pripremljeni u centralnoj kuhinji isporučuju se na 16 punktova u gradu i okolici
* Polovicom 2011. u Gradskoj organizaciji
Crvenog križa već pripremili projekciju troškova i iznosa sredstava potrebnih za realizaciju
programa narodne kuhinje u idućoj kalendar-
skoj godini, i uputili je gradskoj upravi*

PUT HRANE...

Hrana pripremljena u centralnoj kuhinji isporučuje se na 16 punktova u gradu i okolici: Čantavir (gdje se obuhvaćaju korisnici narodne kuhinje iz Dušanova i Višnjevca), Željezničko naselje, Palić, Mali Radanovac, Mali Bajmok, mjesne zajednice Centar I, Centar II, Centar III, Dudova šuma, Kertvaroš, Novo selo, Bajmok, Hajdukovo (uključujući područje Šupljaka i Bačkih vinograda), Peščara, Zorka, Aleksandrovo, Stari Žednik, Novi Žednik, Makova sedmica, Novi grad i Kelebija.

Maksimalni broj obroka za jedan punkt, praktično, određen je veličinom posuda, odnosno, termosu u kojima se distribuira hrana, a to je 80 porcija, uz koje onda »pripada« 40 vekni kruha. Distribucija na sva nabrojena mjesta obavlja se samo jednim vozilom Crvenog križa, a neophodno je da se kompletna isporuka obavi brzo, između 10 i 14 sati, jer isporučuju ručak.

»Distributivno vozilo nam je ozbiljan problem jer je staro, a neophodno je da je stalno u funkciji«, govori Mihalj Pece o vrlo bitnom preduvjetu da svaki od tisuću obroka stigne onome kome je namijenjen. »Naš plan i potreba je za program narodne kuhinje imati namjensko vozilo za prijevoz termosu hrane, dovoljno veliko za distribuciju kompletne dnevne isporuke u jednom krugu, što s vozilom kojim raspolažemo nije moguće. Već nekoliko godina unatrag pokušavamo iz donacija osigurati odgovarajuće transportno sredstvo za potrebe programa narodne kuhinje, ali za sada smo još uvijek bez adekvatnog rješenja.

K. Korponaić

Od 1. rujna u centralnoj kuhinji Crvenog križa u Subotici ponovno se pripremaju kuhani obroci za tisuću najugroženijih stanovnika, i s ovog mjesta distribuiraju na 16 punktova u gradu i okolici, gdje hranu preuzimaju korisnici narodne kuhinje, davno organizirane u okrilju ove humanitarne organizacije.

Tijekom srpnja i kolovoza iz higijensko-epidemioloških razloga kuhani obroci nisu pripremani niti distribuirani na punktove za raspodjelu, nego su korisnici početkom ljetnog razdoblja opskrbljeni paketima osnovnih životnih namirnica (ove godine u paketima je bilo oko 20 kilograma hrane).

»Nakon ljetne stanke nastavljamo isporuku kuhanih obroka za isti broj korisnika kao što je bio i od siječnja do lipnja, a to je tisuću. Ono što se definitivno zna je da će se zacrtani program u potpunosti ispoštovati do kraja ove godine«, kaže Mihalj Pece, tajnik Crvenog križa u Subotici.

PRIPREME ZA 2012.

Polovicom 2011. u Gradskoj organizaciji Crvenog križa već su pripremili projekciju troškova i iznos sredstava potrebnih za realizaciju programa narodne kuhinje u idućoj kalendar-skoj godini, i uputili je gradskoj upravi. Temelj projekcije čini isti broj, tj. 1000 korisnika humanitarnog programa za koje se kontinuirano priprema prehrana u obliku porcije kuhanog obroka svakog dana, i zahtjev da Grad u proračunu u cijelosti

osigura potreban novac za funkcioniranje narodne kuhinje u 2012. godini, za što je potrebno, prema sadašnjim kalkulacijama 30 milijuna dinara.

»U 2011. godini troškovi pripreme i distribucije obroka za tisuću korisnika iznosit će ukupno 21 milijun dinara. Grad je u realizaciji programa narodne kuhinje ove godine prihvatio sufinanciranje i osigurava sredstva u iznosu od 14 milijuna dinara, a sva preostala sredstva, da li u novcu ili u robi, odnosno u prehranbenim artiklima, osigurava Crveni križ Subotice, uz sudjelovanje Crvenog križa Srbije, republičkih i pokrajinskih robnih rezervi, donacija gospodarskih subjekata iz Subotice, pa i iz inozemstva«, naglašava Mihalj Pece.

Prema tim računicama jedan obrok u ovoj godini košta 100 dinara (uključujući i transport do distributivnih punktova), a u projekciji za 2012. godinu predviđa se da će se uklopiti u iznos od 120 dinara.

Mihalj Pece

POČELA PROSLAVA DANA GRADA KOJA ĆE TRAJATI DO 5. RUJNA

Kulturni, zabavni i sportski sadržaji

»Narančastim tulumom« održanim u subotu, 27. kolovoza, u među mladima popularnoj »Boss« ulici, počela je proslava Dana grada Subotice, čiji program do ponedjeljka, 5. kolovoza, obuhvaća niz kulturnih, zabavnih i sportskih sadržaja u različitim mjesnim zajednicama. Tako je u nedjelju, 28. kolovoza, na Prozivki održano predstavljanje američkog nogometa, a navečer predstavljanje kartinga, s utrkom ove vrste vozila kod tržnog centra KTC. Istoga dana je u Bajmoku izvedena predstava »Sex, life i češnjak«.

SVEČANA SJEDNICA SKUPŠTINE

U ponedjeljak je u ZOO-vrtu na Paliću otvoren novi objekt za merkat, dok je navečer u Gradskoj knjižnici održana večer stvaralaštva *Ottóla Tolnaja*. U sklopu programa u utorak je na Paliću otpočeo XVIII. znanstveni skup »Tehnologija, kultura i razvitak«, a u centru otvoren ogranak 2 Ljekarne »Subotica«.

Idućeg dana, u srijedu 31. kolovoza, potpisan je sporazum »Srbija u ritmu Europe«, u Modernoj galeriji Likovni susret otvorena je izložba slika *Slobodana Jevtića-Pulike*, dok je navečer na Trgu slobode održan koncert Subotičke filharmonije te obilježeno 30 godina »Zelenokose«, izvođenjem dijevoja ove rock opere.

Jučer je u okviru središnje proslave u Velikoj vijećnici Gradske kuće održana svečana sjednica Skupštine Grada na kojoj su uručena priznanja Pro urbe, koja su primili: tvrtka »Siemens«, *Tomislav Žigmanov*, *Mirko Grlica*, *Vladimir Večić* i *Marija Šilak*, te zvanje počasni građanin koje je ove godine

pripalo *Ottóu Tolnaju* i *Stevanu Vasiljevu*. Istoga dana u Ulici Partizanskih baza svečano su otvorene spomenuta, te Ulica 51. divizije, a navečer je na Trgu slobode održan koncert *Kati Wolf* i *Željka Joksimovića*.

PREDSTOJEĆI PROGRAM

Danas (petak, 2. rujna) u 17 sati na Gradskom stadionu počinje Međunarodni nogometni turnir »Stevan Vilotić - Čele«, u okviru kojeg će se održati utakmica između Srbije i Mađarske. Na turniru sudjeluju mladi nogometaši 1993. godišta i mladi, potom timovi Srbije, Mađarske, Ukrajine i Crne Gore, a gledatelji će vidjeti 6 utakmica. U isto vrijeme, na stadionu NK »Bačka« održat će se utakmica između Crne Gore i Ukrajine. Od 16 do 23 sata na Prozivki će biti održan Festival domaće hrane, vina i rakije »Okusi tradicije«. U 16 sati je otvaranje festivala, u 18 sati će Dječje kazalište izvesti predstavu »Pao s kruške«, a od 20 do 22 sata je koncert Tamburaškog orkestra »Hajo«.

Istoga dana, od 18 sati, u Parku Ferenc Raichla na programu je nastup mladih sastava, hip-hopera i DJ-eva. U 19 sati u predvorju Gradske kuće bit će otvorena izložba pod nazivom »Subotica na starim kartama«, a u 19 i 30 u Velikoj vijećnici Gradske kuće održat će se predstavljanje knjige Tomislava Žigmanova »Osvajanje slobode - Hrvati u Vojvodini deset godina nakon listopadskog prevrata 2000.«.

Sutra (subota, 3. rujna) od 10 do 23 sata na Prozivki se nastavlja Festival domaće hrane, vina i rakije »Okusi tradicije«, a od 20 sati je koncert »Ex YU banda«. U istom razdoblju u Čantaviru će se održati proslava Dana grada. Na nogometnom igralištu u Čantaviru održava se drugi dan nogometnog turnira »Stevan Vilotić - Čele«. Utakmica između Ukrajine i Mađarske počinje u 17 sati, a u isto vrijeme u Bačkoj Topoli igraju timovi Srbije i Crne Gore. Uz sportske aktivnosti, u parku iza Doma kulture najavljeni su i natjecanje u kuhanju junećeg perkelta te prigodan večernji

glazbeni program. U 15 sati na Radijalcu je planiran završetak Međunarodne biciklističke utrke »Oko Vojvodine«, u 17 sati na Gradskom stadionu igra se prijateljska nogometna utakmica između »Spartaka« i »Osijeka«, a u 19 sati u Modernoj galeriji Likovni susret na programu je predstavljanje knjige »O Beli kondoru« *Bele Durancija*.

U nedjelju, 4. rujna, u 13 sati na Radijalcu je planiran početak Međunarodne biciklističke utrke »Velika nagrada Subotice«. Ovogodišnja utrka je kružna, što znači da će se voziti u gradu. Kod Trgoprometa na Radijalcu će biti i cilj i start. Zbog toga će od 12 do 19 sati biti zatvorene neke ulice, ali će o tome javnost biti blagovremeno obaviještena.

U ponedjeljak, 5. rujna, završava se Međunarodni nogometni turnir »Stevan Vilotić - Čele«. U 15 sati i 30 minuta na Gradskom stadionu sastaju se timovi Crne Gore i Mađarske, a u 16,30 na stadionu »Bačke« je posljednja utakmica Srbija - Ukrajina.

D. B. P.

Uspješan koncert Collegijevaca

U sklopu proslave Dana grada Subotice zbor Collegium musicum catholicum priredio je 28. kolovoza u subotičkoj katedrali sv. Terezije Avilske vrlo uspješni svečani koncert modernog ansambla za orgulje, timpane i zbor u čast visokom gostu iz Vatikana, mons. dr. *Nikoli Eteroviću*. Na početku koncerta brojnu publiku i ugledne goste pozdravili su u ime organizatora mons. dr. *Andrija Kopilović*, predsjedavajući Katoličkog instituta »Ivan Atunović« te *Ljubica Kiselički*, zamjenica gradonačelnika Subotice.

Zbor je, među ostalim, izveo djela *Anđelka Klobučara*, *Mate Leščana*, *Stanislava Prepreka* i *Anđelka Igneca*. Kvaliteti izvedbe svakako su pridonijeli i solo sopranistica *Alenka Ponjavić* i mr. *Kornelije Vizin* na orguljama, za udaraljkama su bili *Sanela Šukić* i *Stanko Patarčić*, a zborom je ravnao *Miroslav Stantić*.

Odlično sastavljen i vrlo uspješno izveden program koncerta pokazao je veliki napredak zbora koji je izveo vrlo zahtjevne skladbe uz odličnu solisticu *Alenku Ponjavić*. Ipak, treba istaknuti izvedbu *Preprekove Suite* za orgulje koju je izveo vrsni orguljaš mr. *Kornelije Vizin*, čiju je glazbenu zrelost i viziju u izvedbi ovog zahtjevnog djela potvrdio i prof. *Đuro Rajković*.

Ž. Z.

RADNI SASTANAK U HNV-u

Rješavati konkretne probleme

Posjet Subotici i V. međunarodnom gospodarskom sajmu delegacija hrvatskog Ministarstva poljoprivrede na čelu s državnim tajnikom *Stjepanom Mikočičem* okončala je u srijedu, 24. kolovoza, radnim sastankom s predstavnicima izvršne vlasti Hrvatskog nacionalnog vijeća i gospodarstvenicima hrvatske manjinske zajednice u prostorijama krovne institucije Hrvata u Srbiji. U domaćinskom ozračju »okruglog stola«, nekoliko sugovornika s objiju strana razmijenilo je mišljenja i poglede ogospodarskoj situaciji u dvije države i potencijalima daljnjeg razvijanja suradnje, a osvrnuli su se i na neke od problema koji već godinama pritišću pripadnike hrvatske manjinske zajednice u Srbiji, kada su u pitanju hrvatske tvrtke koje posluju na ovom teritoriju.

OČEKUJE SE KONKRETNJIJI ANGAŽMAN

Državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede RH *Stjepan Mikočič* je, obraćajući se nazočnim sudionicima ovoga radnoga sastanka, izrazio zadovoljstvo zbog uspješnosti posje-

ta Subotici delegacije koju je predvodio, naglasivši kako nije u pitanju posjet koji se temelji isključivo na razvijanju i promicanju gospodarskih odnosa, nego i izravan način davanja značaja hrvatskoj manjinskoj zajednici u Republici Srbiji, osobito sada kada se bliži popis stanovništva.

»Interes je i Hrvatske, kao matične domovine svih Hrvata, da Hrvati u inozemstvu ostvaruju apsolutno sva prava, da to mogu normalno iskazivati i da se slobodno mogu izjašnjavati. Hrvatska je napravila strategiju u tom kontekstu i ona preko svojih institucija i djeluje na tom planu. Tijekom mog posjeta više sam puta naglasio kako je Hrvatskoj tržište Srbije itekako interesantno, pogotovo s naslova poljoprivredno-prehrambenih proizvoda. Srbija je u proteklom godinama došla na četvrto mjesto hrvatskog izvoza prehrambenih proizvoda i hrvatski gospodarstvenici akvizirali su nekoliko poduzeća u Srbiji, pa postoje šanse da se i dio hrvatske zajednice možda na neki način egzistencijalno osigura, što je i dio politike koju Hrvatska vodi prema Hrvatima koji žive na

ovim prostorima. Mi smo dovršili jedan vrlo značajan posao za Hrvatsku, dovršili smo pristupne pregovore za članstvo u Europskoj Uniji i očekujemo da će do konca godine biti potpisan ugovor o pristupanju i da ćemo 1. srpnja postati nova članica EU. Proces je bio mukotrpan, zahtjevan, mnogo je bilo reformi i u poljoprivredi i drugim sferama gospodarskog života. Sve smo to voljni, u interesu dobrosusjedske suradnje, sva naša iskustva podijeliti sa Srbijom, jer se i Srbija oprijedila za europsku budućnost. I nama je interes uspostaviti tijesne i bolje odnose u regiji, a pretpostavke za to itekako postoje. Tržišta su nam slična, gospodarstva kompatibilna i realno je jednostavnije posloovati s tržišnim subjektima u regiji nego s mnogo više zahtjevnijim tržištima zemalja Europske Unije.«

Uključivši se u raspravu, predsjednik IO HNV-a *Darko Sarić Lukendić* je potvrdio potrebu razvijanja suradnje između gospodarstvenih subjekata s objiju strana, uz naglasak na potrebnim investicijama i konkretnijem angažmanu hrvatskih tvrtki i gospodarstvenika.

»Veliki problem za članove hrvatske manjinske zajednice koji žive na ovim prostorima je minimalni broj radnih mjesta u tvrtkama koje su u hrvatskom vlasništvu. Željeli bismo da se to u budućnosti promijeni u korist hrvatske populacije, koja se sada nalazi pred izuzetno važnim i delikatnim trenutkom približavajućeg popisa stanovništva. Jer veći broj popisanih Hrvata i Hrvatica znači i mogućnost ostvarivanja većih prava.«

SUSRETI POTICAJNI ALI POMOĆ JOŠ UVIJEK SAMO SIMBOLIČNA

»Svaki susret s predstavnicima matične domovine je uvijek poticajan, ali moram istaknuti kako bi, pored pojedinih gospodarskih subjekata i tvrtki koje su u hrvatskom vlasništvu u Srbiji, blagodati željeli osjećati i pripadnici hrvatske manjinske zajednice u Srbiji«, istaknuo je predsjednik Odbora za gospodarstvo HNV-a *Ivan Karačić* dodajući, kako ima mnogo hrvatskih tvrtki, a vrlo malo prostora za upošljavanje. »Potrebno je, na određeni način, 'otvoriti vrata' i na tom pitanju raditi u bližoj budućnosti.«

Predsjednik DSHV-a i zastupnik u Skupštini Srbije *Petar Kuntić* je na početku svog izlaganja izrazio zadovoljstvo posjetom delegacije iz Hrvatske i čestitao na završetku pregovora s EU, a potom ukazao na neke od ključnih problema vezanih za gospodarski život manjinske zajednice Hrvata u Srbiji.

»Tijekom mandata bivšeg hrvatskog premijera *Ive Sanadera* nekoliko puta sam razgovarao s njime o temi upošljavanja ovdašnjih Hrvata u tvrtkama koje su u hrvatskom vlasništvu i dobio određene garancije u svezi s tim, ali se nije puno toga realiziralo i taj problem i dalje postoji. S druge strane moram istaknuti kako pravna država u Srbiji sve više jača i rješavaju

se mnoge problematične situacije koje su se godinama vukle u prijašnjem državnom sustavu. Spomenuo bih jedan vrlo delikatan moment koji se tiče mogućnosti kupovine zemljišta na teritoriju Republike Srbije od strane inozemnih osoba, a koji bi temeljem jednog državnog dokumenta, potpisanog još 2007. godine, mogao doprinijeti većem hrvatskom anagžmanu kada dođe vrijeme povrata imovine oduzete od građana Srbije. Doći će do stvaranja tržišta na kojemu će se naći velike poljoprivredne površine na koje bi mogli pretendirati i hrvatski gospodarstvenici, otvarajući prostor za rad Hrvatima koji žive u njihovom neposrednom okruženju. Istaknuo bih još i veliku

disproporciju između ulaganja i financijske pomoći Hrvatske i Mađarske, kada su u pitanju njihove manjinske zajednice u Republici Srbiji, koja je prema hrvatskim institucijama na ovim prostorima vrlo simbolična, za razliku od pomoći Republike Mađarske njihovim manjinskim institucijama, čiji je proračun višestruko veći, primjerice samo za pomoć učenicima i studentima. U pitanju je veliki nerazmjer i po tom pitanju bi se trebalo mnogo toga uraditi, pogotovo sada kada postoji strategija za hrvatsko iseljništvo i manjine, te očekujemo da se nešto promijeni«.

Josip Anišić, ovdašnji hrvatski gospodarstvenik, uključio se u diskusiju ukazavši na neke od

problema s kojima se susreću poljoprivredni djelatnici u Srbiji. »Glavni problem su poticaji, te niska cijena otkupa poljoprivrednih proizvoda koji često ovdašnje poljoprivrednike dovode u vrlo neravnotežan položaj prema njihovim kolegama u drugim državama iz okruženja«. Uzevši još jednom riječ, na kraju ovog radnog sastanka koji je protekao u ugodnom, prijateljskom ozračju, državni tajnik u Ministarstvu poljoprivrede *Stjepan Mikolčić* je ukazao na probleme s kojima se susreću i hrvatski poljoprivrednici, te kontinuiranom nastojanju hrvatske države da im pomogne i olakša rad, što je poželjeo i pripadnicima hrvatske manjine u Srbiji.

Dražen Prčić

REFERENTI LOGISTIKE U SJEVERNOJ BAČKOJ

Izrađen zajednički sajt

Završen je projekt LOGISTICS, koji je imao za cilj da uz suradnju s vodećim partnerom iz Mađarske sprovede stručnu obuku za logističkog referenta. U sklopu jednogodišnjeg projekta, koji je sufinansirao EU u okviru IPA fondova, izrađen je zajednički sajt koji se bavi edukacijom i proširenjem znanja iz oblasti logistike. Okosnicu pro-

jekta je činio razvoj nastavnog materijala, kao i sama obuka iz logistike na srednjem stupnju u Segedinu i Subotici. Logistički kurs u Subotici, u trajanju od ukupno 400 školskih sati, je koordinirao Savez strukovnih društava i udruga. Na završnoj konferenciji projekta sudionici projekta su evaluirali rezultate i svečano su dodijeljeni sertifikati za 24 logističkog referenta.

ČLANOVI HKD-A »ŠID« NA MANIFESTACIJI »ILOČKO LJETO 2011.«

Uspješna razmjena iskustava

U nedjelju, 28. kolovoza, u Iloku je održana manifestacija »Iločko ljeto 2011«. Organizator ove kulturne manifestacije je Matica slovačka – Ilok, te slovačko kulturno-prosvjetno društvo »Ljudevit Štur«, koje djeluje u sklopu Matice. Generalni pokrovitelj ove manifestacije je Savjet za nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, Ured saborske zastupnice Čeha i Slovaka Zdenke Čuhnil, te Vukovarsko-srijemska županija i Grad Ilok. Tijekom svog postojanja ova se manifestacija odvija 32 godine za redom. Postala je najznačajnije kulturno događanje za slovačku manjinu. Zaslugom vrijednih organizatora prenosi se pozitivna energija očuvanja tradicije, običaja i kulturne baštine tog kraja. Značenje ove manifestacije se može predstaviti u brojkama kao bogata zbirka slovačkih narodnih pjesama, plesova, kao dugačak popis sudionika, glazbenika te gostiju. Broj posjetitelja ove manifestacije iz godine u godinu se povećava i sudionici i posjetitelji su predstavnici javnog, kulturnog i duhovnog života. Na ovoj kulturnoj manifestaciji nazočni su bili predstavnici kulturno-umjetničkih društava kako iz Hrvatske tako

i iz Republike Srbije, Slovačko kulturno-umjetničko društvo »Jednota« iz Šida, a po prvi put su nastupili i članovi HKD-a »Šid«.

U kulturnom dijelu programa kao prvi su se predstavili domaćini i to mlađa dječja folklorna skupina dječjim igrama i plesom, potom slovačko kulturno-umjetničko društvo iz Šida »Jednota«, koje je počelo s

radom 1913. godine i koje danas broji oko 150 članova, a čiji članovi njeguju tradiciju glazbe, pjesama i folklora vojvođanskih Slovaka, koji su u Šid došli prije 200 godina. Potom su se velikom broju publike predstavili članovi KUD-a »Sloga«, a pozivu organizatora ove manifestacije odazvali su se i članovi SKUD-a »Franjo Strpač« iz Markovca Našičkog, koji su

svojim pljesom također očarali ovaj kulturni skup.

Jedno od najmlađih društava na ovoj kulturnoj manifestaciji bilo je HKD »Šid«, koje se po prvi put pojavilo na ovoj manifestaciji. Hrabro i smjelo, želeći da u najboljem svjetlu pokažu plodove svog rada, predstavili su se publici koreografijom »Igre iz Nijemaca« u prelijepim nošnjama, plodovima rada vrijednih ruku baka i snaša šidske općine. Nastojali su mladi Šidani otplesati koreografiju najbolje što su mogli i čini se da su u tome uspjeli, jer nagrađeni su velikim pljeskom publike, a veliku potporu su imali i od članova Predsjedništva HKD-a »Šid«, kao i od članova svojih obitelji koji su došli u Ilok bodriti ih i podržati. U želji da se i narednih godina ponovo sretnu svi sudionici ovog skupa, večer je završena pljesom domaćina članova Slovačkog prosvjetnog društva »Ljudevit Štur« iz Iloka. Šidani su se prepuni lijepih utisaka vratili kući, s nadom da će se produbiti prekogranična saradnja i ubuduće, kako bi članovi ovog mladog novoostranovanog društva svoja iskustva u plesu i pjesmi razmjenjivali i dalje s ostalim članovima kulturno-umjetničkih društava u susjednoj nam Hrvatskoj.

Suzana Darabašić

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

2. rujna 2011.

ODRŽAN »SUSRET ŠOKADIJE« U BAČU

Revija najljepših svečanih šokačkih ruha

mada vas je ovdje malo, još uvijek vas ima«.

ZABAVNI PROGRAM

U zabavnom dijelu programa nastupili su članovi folklornog i tamburaškog odjela HKPD-a domaćina, pjevačka skupina »Zora« iz Vajske, pjesnik *Josip Dumendžić Meštar* iz Bođana, a članice ženskog tamburaškog sastava »Corona« iz Subotice svojim nastupom uistinu su opravdale svoj naziv. Po uzoru na ženski TS »Garavuš« iz Kutine, mlade su srednjoškolke u Subotici 2009. godine osnovale TS »Corona« i za sada su jedini čisto ženski tamburaški sastav u okolici. Na repertoaru imaju zabavnu i tamburašku glazbu, a u svom kratkom tamburaškom stažu imaju već podugačak spisak nastupa, među kojima, kako kaže *Milica Lerić*, jedna od najmlađih među njima, izdvajaju nastup u Gradskoj kući u Subotici gdje su gostovale na samostalnom koncertu »Klasova« iz Subotice, zatim nastup na »Večeri uz tamburu« u Banjaluci, te Somboru i Bačkom Bregu.

Konzulica savjetnica Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici *Vesna Njikoš Pečkaj* u svom obraćanju nazočnima pojasnila je koliko je hrvatsko nacionalno opredjeljenje bitno na budućem popisu pučanstva i poručila da se nikada ne odreknu svog hrvatskog identiteta, hrvatskog materinjeg jezika i katoličke vjere.

Stanka Čoban

Prikazana su originalna ruha, neka stara i preko stoljeća

Četvrti »Susret Šokadije« u organizaciji HKUPD-a »Mostonga« iz Bača održan je u subotu, 27. kolovoza, u Baču. Kulturno-zabavni program te revija svečanog narodnog ruha održan je u Plavoj dvorani Kulturnog centra u Baču.

Prije pozdravnog govora gostima i gledateljima predsjednice HKUPD-a »Mostonga« *Dare Filipović*, svi sudionici priredbe izveli su himnu institucija kulture hrvatske zajednice bačkog Podunavlja, svečanu pjesmu »Šokadija«, autorice *Božane Vidaković*.

SVEČANA ŠOKAČKA RUHA

Svoja najljepša svečana šokačka ruha prikazale su djevojke i momci hrvatskih kulturnih

društava »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora, KPZH-a »Šokadija« iz Sonte, HKPD-a »Matoš« iz Plavne, HKPU-a »Zora« iz Vajske, domaćini »Mostonga« iz Bača te gosti iz »Šokačke grane« iz Osijeka, koji su se predstavili u svečanom šokačkom ruhu iz Komletinaca u Srijemu.

»Šokačka grana« iz Osijeka svake je godine imala svoje predstavnike na »Susretu Šokadije« u Baču.

»Mi u 'Šokačkoj grani' pozdravljamo i podržavamo sva događanja koja hrvatske udruge u Vojvodini organiziraju i nastojimo se odazvati na sve priredbe i manifestacije gdje smo pozvani. Ove godine smo naše predstavnike za ovu

prigodu spremili u kompletinačko šokačko ruho, lani je to bila nošnja iz Gibarca, takođe iz Srijema, dogodine vidjet ćemo, možda baranjska u koju smo se mi danas odjenuli«, kaže *Kata Šimić* iz Osijeka, koja je sa suprugom *Nikolom* za reviju odjenula mlade Osječane.

»Lijepo je biti ovdje među svojim i vidjeti koliko se truda ulaže u očuvanje tradicije, a posebice u očuvanje narodnog blaga. Ovdje su prikazana sva originalna ruha, neka stara i preko stoljeća, to je svakako za svaku pohvalu. Lijepo je kada se tradicija prenosi s koljena na koljeno, a za sav trud naših baka i prabaka koje su za nas sve ovo napravile, a naše mame sačuvala, možemo se i moramo odužiti čuvanjem i njegovanjem svoje kulture, ne sramiti se svoga i

2. rujna 2011.

III. LIKOVNA KOLONIJA U VAJSKOJ »PROVALA 2011«

Pejzaži s jezera

U subotu, 27. kolovoza, u organizaciji HKUPD-a »Dukat« iz Vajske održana je treća po redu likovna kolonija pod slo-

ganom »Provala 2011«. Tema ovogodišnje kolonije bila je – oslikavanje predivnih pejzaža na jezeru u Vajskoj, koje je ove godine obnovljeno.

Kao i svake godine, na likovnu koloniju odazvali su se članovi i članice Likovnog odjela HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice koji su ovoga puta doveli i gosta *Slobodana Veselinovića* iz Sombora, koji je po prvi puta sudjelovao u radu kolonije.

Ova manifestacija je jedna od redovitih godišnjih događanja u programu HKUPD-a »Dukat«, a slike koje su ovdje naslikane u raznim tehnikama bit će izložene na prvoj izložbi, budući da su slikari darovali svoja djela udruzi.

Marija Ihas

8. SMOTRA FOLKLORA U CERNIKU

Tavankučani prikazali svoje plesno umijeće

Članovi HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta su 27. kolovoza sudjelovali na kulturnoj manifestaciji u Cerniku – 8. smotri folklora u Cerniku pod nazivom »Lijepa moja Slavonijo«.

Na ovoj smotri svoje plesno umijeće prikazali su, osim Tavankučana, i Pjevačka skupina Udruge matice umirovljenika Nova Gradiška, KUD »Preporod« iz Novog Sela, kao i domaćini – Kulturno-umjetnička udruga »Cernik«.

Nazočne je prije početka programa pozdravio načelnik općine Cernik *Nikola Jugović* govoreći o bitnosti održavanja ovakvih kulturnih manifestacija.

Tavankučani su se predstavili s tri koreografije – plesovima iz Like i s dva spleta bunjevačkih plesova.

Idućeg dana, prije svete mise, gosti su obišli najvrjedniji kulturno-povijesni spomenik Cernika – skladni barokni kompleks franjevačkog samostana.

Prema zamisli i zauzetosti Čerčanina o. Tomislava Vuka, profesora biblijskih jezika u Jeruzalemu, u franjevačkom samostanu je otvorena biblijsko-arheološka izložba. Izložba želi svakom zainteresiranom posjetitelju omogućiti uvid u civilizaciju i kulturu Svete Zemlje. Ona želi smjestiti početke i razvoj dviju sestrinskih religija, židov-

stva i kršćanstva (posredno i islama), u kontekst vremena i prostora iz kojega su nastale. Taj aspekt prikazan je u prvom, arheološkom dijelu izložbe, koji joj ujedno daje i muzejski karakter. Postav se sastoji od zbirke autentičnih arheoloških predmeta, većinom kao poklon, odnosno stalna posudba iz muzeja franjevačkoga biblijskog učilišta u Jeruzalemu. Ti su predmeti raspoređeni tematski i prema arheološkim istraživanjima na najvažnijim novozavjetnim mjestima. Razgledanje može ujedno poslužiti i kao priprava ili osvježanje hodočašća u Svetu Zemlju. Drugi dio posvećen je samoj Bibliji kao knjizi, i to

ponajprije na originalnim jezicima – hebrejskom, aramejskom i grčkom - i u drevnim prijevodima, s osobitim osvrtom na latinsku biblijsku tradiciju na kršćanskom Zapadu, pa tako i kod nas, a obuhvaća prikaz Staroga i Novoga zavjeta. Završni, treći dio izložbe posvećen je prikazu kako je Biblija ušla u hrvatsku kulturnu baštinu i postala njenim sastavnim dijelom.

Tavankučani su u znak zahvale za ovo »putovanje« poklonili župniku sliku od slame pod nazivom »Ljubav, vjera, nada«.

Nakon obilaska samostana, uslijedila je sveta misa kojoj su nazočili i mladi u nošnji.

Suzana Gagić

OBILJEŽENA PRVA OBLJETNICA HKPU »ZORA« U VAJSKOJ

Nastupom na IV. susretu Šokadije 27. kolovoza u Baču, HKPU »Zora« iz Vajske obilježila je svoju prvu godišnjicu djelovanja. Ova je udruga još prije službene registracije započela s aktivnostima, koje su nagovještavale ambiciozan rad i novi način predstavljanja kulturnih sadržaja u odnosu na postojeća četiri hrvatska društva u općini Bač. To je bilo doba kada su pojedinci raspravljali o tome jesu li nove udruge dobra ili loša pojava u hrvatskoj nacionalnoj zajednici, je li to množenje ili dijeljenje, podjela među šokačkim Hrvatima i tome slično. Danas je evidentno da su se riječi dr. *Slavena Bačića*, kojima se tada obratio okupljenima na prvoj službenoj manifestaciji ove udruge, potpuno ispunile. On je tada, među ostalim, kazao kako osnivanje novih udruga može biti dobro, čak i u malim mjestima kao što je Vajska, u kojoj već djeluje jedno hrvatsko kulturno-umjetničko društvo, pod uvjetom da se svaka udruga bavi određenim područjem kulture i da se te oblasti ne poklapaju. Upravo tako sada djeluju svih pet hrvatskih udruga u ovome kraju, a koje su koncem prošle godine potpisale povelju o suradnji.

PRVA GODINA RADA

O prvoj godini rada udruge »Zora« svoje dojmove iznijeli su tajnik HNV-a Željko Pakledinac, koji je ujedno i zastupnik udruge, te njezin predsjednik *Ivan Šimunović*. »Naša je udruga osnovana 17. kolovoza 2010. godine, a registrirana je nešto kasnije. Gospođa *Marija Ajzenkut* ustupila nam je prostorije, kao dio svoje kuće, za naš nesmetani rad. Okosnicu djelovanja 'Zore' čini mješovita pjevačka skupina koju vodi *Nermina Košutić*, u kojoj je za sada aktivno dvanaest osoba. Do sada smo organizirali božić-

Spremni na sve oblike suradnje

ni i uskršnji koncert, a nastupali smo kao gosti na poziv 'Mostonge' u Baču i 'Matoša' u Plavni. Još je prošle godine naša pjevačka skupina sudjelovala na Danima europske baštine u Baču, a upravo se pripremamo i za ovogodišnji nastup na ovoj manifestaciji. Pjevačka je skupina 'Zore' ove godine prvi puta nastupila na Festivalu marijanskog pučkog pjevanja u Bačkom Monoštoru«, rekao je Pakledinac i dodao: »Do sada smo se odazivali na sve pozive, a gdje nismo bili aktivnim sudionicima nazočili su makar predstavnici naše udruge. Tako smo, primjerice, nedavno bili na predstavljanju knjige '260 dana' autora *Marijana Gubine* u Osijeku i s njim dogovorili daljnju suradnju na promociji ove zanimljive autobiografije. Osim povezanosti s našim obližnjim udrugama, uspostavili smo suradnju s KUD-om 'Tkanica' iz Vinkovaca, koji su nam već bili u gostima, a na našim koncertima u Vajskoj nastupio je i renomirani zbor HKPD-a 'Jelačić' iz Petrovaradina te ženska pjevačka skupina HKPD-a 'Silvije Strahimir Kranjčević' iz Bačkog Brega. Cilj naše udruge je promovirati i druga područja naše kulturne baštine i suvremenog stvaralaštva, pa smo do sada organizirali više likovnih kolonija, književnih večeri i predstavljanje IX. i

X. sveska Leksikona podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u Vajskoj. Pri tome nam redovito ovakva događanja uljepšava svojim stihovima poznati pjesnik iz Bođana *Josip Dumendžić Meštar*, koji je ujedno i član naše pjevačke skupine. U okviru naše udruge ustrojili smo i knjižnicu u kojoj su smještene knjige, časopisi i novine, ponajviše donirane od NIU Hrvatska riječ.«

Govoreći o budućim planovima Pakledinac je naglasio da će ova udruga, koju do sada čini dvadesetak članova, uskoro osnovati i povijesno-istraživački odjel koji će se, po modelu HKUPD-a »Matoš« iz Plavne, baviti istraživanjem povijesne i kulturne baštine ovoga kraja, u čemu im već sada značajnu pomoć daje kroničar Vajske *Momčilo Zorić*.

BUDUĆE AKTIVNOSTI

Predsjednik HKPU »Zora« *Ivan Šimunović* nije krio zadovoljstvo postignutim rezultatima u prvoj godini rada, ali je istaknuo i neke poteškoće s kojima se susreće ova, kao i ostale udruge u okolici, a to su, prije svega, kadrovski problemi, manjak aktivnih članova, redovito održavanje proba, omasovljenje članstva, učinkovitija suradnja s ponekim udrugama itd. »Kada su u pitanju buduće aktivnosti 'Zore', ova

udruga će, nakon predstavljanja na Danima europske baštine u Baču, nastupiti na zajedničkoj priredbi svih hrvatskih udruga općine Bač, a kruna svega bit će božićni koncert, na kome će, pokraj 'Zore', nastupiti i gostujući zborovi u crkvi sv. Jurja u Vajskoj«, rekao je Šimunović.

U sklopu zajedničkog programa hrvatskih udruga općine Bač, koji će biti priređen koncem rujna, predviđeno je predstavljanje knjige »Identitet bačkih Hrvata«, a sam događaj bi trebao biti upriličen u povodu predstojećeg popisa stanovništva. Zbog iznimne važnosti ovoga popisa, Željko Pakledinac nije propustio prigodu upozoriti pripadnike hrvatske zajednice da se, sukladno geslu IZJASNI SE HRABRO!, slobodno izjasne o svojoj hrvatskoj nacionalnosti, svom hrvatskom materinjem jeziku te o pripadnosti katoličkoj vjeri. U protivnom, svako drugo izjašnjenje moglo bi samo štetiti hrvatskoj nacionalnoj zajednici.

HKPU »Zora« u svojoj prvoj godini postojanja ostavila je vidljiv trag, a kao njezino geslo mogle bi poslužiti završne riječi koje je u pogovoru spomenu te knjige napisao njezin autor *Marijan Gubina*: »Ne čekaj dobro, već ga čini kako bi ti se isto prije vratilo.«

Zvonimir Pelajić

PREKOGRANIČNA SURADNJA SRBIJA – HRVATSKA

Generiranje ekonomskog i regionalnog razvitka regije

Otvaranjem novog poziva za prijavu projekata prekogranične suradnje Srbije i Hrvatske, u okviru IPA europskog programa, mnogim institucijama, od onih državnih pa do nevladinih organizacija, otvoren je put uspostavljanja dobrosusjedskih odnosa i općeg regionalnog razvoja.

Suradnja ovih dviju zemalja, posebice gradova i sela koja su u neposrednoj blizini, sličnih obilježja, od onih socio-ekonomskih do kulturoloških, javlja se kao neizbježna. Hoće li krenuti sada ili kasnije kroz ovaj oblik povezivanja, na žalost, nije samo pitanje koje ovisi o volji i zainteresiranosti, nego i u velikoj mjeri i od financijskih mogućnosti. Dosađajući projekti koji su realizirani pokazali su se kao uspješni, okupljajući ljude spremne na suradnju, one koji su prepoznali zajedničke interese i potencijale kojih ne manjka na ovom prostoru.

Budući da IPA pozivi obuhvaćaju i pripremne sastanke, odnosno radionice za pronalazanje potencijalnih partnera na projektima, pozitivna stvar je ta da se obično veliki broj predstavnika potencijalnih nositelja i sudionika projekata odaziva i pronalazi partnere, a negativna stvar koja je naglašena je nemogućnost malih organizacija da osiguraju sredstva koja su potrebna za sudjelovanje u projektu. Na ovaj način veoma dobre ideje ne nalaze put do realizacije, jer se navedena financijska sredstva jako teško pribavljaju. Na njima je tada da se kao partneri priključe nositelji projekta i na najbolji način pokušaju progurati svoje zamisli. Tako su nositelji projekata uglavnom općine i gradovi.

Naravno, ni njima nije lako osigurati sredstva za sudjelovanje, ali da bi se olakšao ovaj problem Vlada Vojvodine je u minulom IPA CBC potpisala ugovore s predstavnicima 12 vojvođanskih općina i gradova

o sufinanciranju sudjelovanja jedinica lokalnih samouprava na projektima prekogranične suradnje, koji su odabrani na zajedničkom natječaju Pokrajinskog tajništva za međuregionalnu suradnju i Pokrajinskog tajništva za lokalnu samoupravu i međuopćinsku suradnju.

Dobar primjer uspješne suradnje predstavlja projekt koji je u tijeku: »Tradicija za budućnost – seoski turizam preko granice«, koji predstavlja aktivnosti na teritoriju Osječko-baranjske županije u Hrvatskoj i Zapadno-bačkog okruga u Srbiji u trajanju od 18 mjeseci. Njegove aktivnosti su fokusirane na razvoj održivog turizma, poticanje zapošljavanja, razmjenu iskustava, zajednice dobre prakse duž hrvatsko-srpske granice, a sve na osnovi postojećih snaga i mogućnosti na obiju strane granice.

Nositelji ovog zajedničkog projekta su Općina Apatin (RS) i Centar za poduzetništvo Osijek (RH), dok su pridruže-

ni partneri u projektu Udruga »Somborski salaši« i »Kraljevsko historijsko društvo« (Srbija) i Grad Osijek, Općina Bilje i Općina Jagodnjak (Hrvatska). Predviđeno trajanje projekta je 18 mjeseci. U okviru ovog projekta osnovana je udruga »EcoRuralNet«. Ured za cilj ima organiziranje sajмова, stručnih skupova, savjetovanja, seminara i drugih oblika obrazovanja u oblasti očuvanja i razvoja poljoprivrednih gazdinstava. Ulaganja iz projekta u edukaciju, opremu, marketinške aktivnosti u narednom periodu postavljaju snažne temelje za nastavak funkcioniranja EcoRuralNeta i njegovih članova i u periodu poslije završetka projekta. Veliki dio projekta je već realiziran, a kontakti koji su uspostavljeni među polaznicima minulih seminara i radionica koje su bile realizirane u Osijeku i Apatinu, obećavaju nastavak suradnje i generiranje ekonomskog i regionalnog razvitka regije.

Zdenka Mitić

BAČKI MONOŠTOR NA DONAUFESTU

Prikazivanje prirodnih bogatstava, tradicije i kulture

Dvorac Orth

Kao dio projekta »Danubeparks«, koji ima za cilj razvijanje zajedničkog brenda baziranog na prirodnim ljepotama i atrakcijama rijeke Dunav,

kao i tradiciji i kulturi naroda koji žive u Podunavlju, 4. rujna ove godine u Austriji bit će organiziran Dunavski festival.

Danubeparks – dunavska

mreža zaštićenih područja utemeljena je s ciljem da ostvari suradnju i razmjenu iskustava među ovim entitetima uz Dunav. Specijalni rezervat prirode Gornje Podunavlje član je ove mreže, zajedno sa sličnim europskim zaštićenim područjima: Rezervat biosfere delta Dunava, Park prirode Persina, Park prirode Kopački rit, Dunav-Drava nacionalni park, Dunav-Ipoly nacionalni park, Slovačke močvare Dunava i Dunavska šuma u Neuburgu.

Festival se održava u Nacionalnom parku Orth an der Donau na atraktivnoj lokaciji dvorca Orth, u kome je i postav fotografija i originalnih eksponata iz

svakidašnjeg života stanovnika regije koja se predstavlja date godine. Dunavski festival, koji je na ovome mjestu bio održan i 2009. godine, bio je u znaku Srbije, koja se predstavljala svojom glazbom, tradicijom, gastronomijom. Pokrajinski zavod za zaštitu prirode iz Novog Sada tom prilikom je angažirao članove KUDH-a »Bodrog« iz Bačkog Monoštora za prezentaciju lokalne zajednice vezane za SRP Gornje Podunavlje.

Na ovogodišnjem festivalu partneri iz osam različitih podunavskih zemalja prikazat će svoja prirodna bogatstva, tradiciju i kulturu.

Zdenka Mitić

PREVIRANJA U SONČANSKOM »APO FASHION SYSTEMU«

Radi se prekovremeno a plaća nema

Na sastanku s predsjednikom općine Apatin dr. Živoradom Smiljanićem sončanske tekstilke zatražile zaštitu od nekorektnosti poslodavca

Piše: Ivan Andrašić

Na sastanku s prvim čovjekom općine Apatin dr. Živoradom Smiljanićem, održanim 29. kolovoza u prostorijama MZ Sonta, pedesetak uposlenika poduzeća »Apo fashion system« DOO zatražilo je pomoć lokalne samouprave u komunikaciji s poslodavcem i zaštitu elementarnih ljudskih i radničkih prava. Nespornost je nastao u posljednjih mjesec dana, kad su radnice, iritirane velikim kašnjenjem isplate zarada, odbile raditi prekovremeno. Nasljednica preminulog poslodavca požalila se na ovaj postupak općinskom čelništvu, a dr. Smiljanić je poželio razmotriti nastali problem temeljito, pa je i inicirao ovaj skup. Ovo poduzeće sa zvučnim nazivom, negdašnji pogon novosadskog »Noviteta«, jedno je od rijetkih u tekstilnoj grani koje je, zahvaljujući požrtvovanju i upornosti djelatnika, izdržalo sve lome posljednje dekade prošloga i prve dekade ovoga stoljeća. U nekoliko preprodaja promijenilo je i ime, ali ne i strojeve, niti katastrofalno loše radne uvjete, a vrijeme je pokazalo kako je svaka nova promjena donosila gore dane za uposlenike. Nakon smrti posljednjeg vlasnika *Siniše Božanića* za tekstilke dolaze dani koji su i uvjetovali sazivanje ovoga sastanka.

ISPOD MINIMALCA

Nasljednici pokojnoga vlasnika sve su nemilosrdniji. U poduzeću se radi produljeno, 12 sati na dan, uvode se radne norme koje je većina ovih iskusnih radnica u stanju ispuniti svega

polovično, a veliki dio i manje, tako da su plaće daleko ispod statističkog prosjeka, čak i ispod »minimalca«. U ovako mizernu plaću uračunata je i nadoknada za topli obrok od svega 27 dinara po danu, regres se ne isplaćuje, a isplata zarađenoga neuobičajeno dugo kasni. Iako je do 20. kolovoza trebala biti isplaćena srpanjska plaća, tek na dan ovoga sastanka »prošla« je lipanjska, po riječima djelatnica u prosječnom iznosu najnižem u posljednjih nekoliko godina, bez obzira što su u lipnju »zabilježile« po sedamdesetak prekovremenih sati. Na ovakav najamnički odnos uposlenici su prinuđeni, jer je mnogim njihovim obiteljima zarađeno u »Apo fashion systemu« jedini prihod u kućnom proračunu. »U godinama sam kad se više nitko neće

otimati za mene, pa sam prinuđena trpjeti ovo što u posljednje vrijeme preživljavamo. Na ovaj način samo se gomila nezadovoljstvo i strah u nama, jer ne znamo što ćemo sutra. Ne smijem niti pomisliti na mogućnost da ostanem bez ovoga posla. Kreditno smo zaduženi maksimalno, kuća mi je pod hipotekom i ostajanje bez bilo kakve plaće dovelo bi moju obitelj do katastrofe. Poslodavcima je to svakako poznato, pa ovu situaciju bezočno koriste kako bi uz razne pritiske ostvarili što veću dobit za sebe. S druge strane, ukoliko radnik postavi neko pitanje u vezi prava i obveza na poslu, odgovor je u pravilu – ukoliko imate neki bolji izbor, slobodno otiđite po radnu knjižicu. Napominjem da mi nismo problematični, godi-

PREDSEDNIK OPĆINE APATIN DR. ŽIVORAD SMILJANIĆ Pomoći ovim skromnim i marljivim ljudima

Problem je što pojedini poslodavci u ovom liberalnom kapitalizmu uzimaju sebi prava iz robovlasničkog sustava. Priželjkjuju da im radnici rade od jutra do večeri, a da ih plate koliko hoće. Vidim da su radnici »Apo fashion systema« iskusni i ne mogu vjerovati da imaju problema s radnim normama. Žao mi je što ingerencije lokalne uprave nisu velike, ali nadam se da ćemo uspjeti pomoći bar u smislu potpisivanja i priznavanja kolektivnog ugovora. Mi ćemo nastojati pomoći ovim skromnim i marljivim ljudima putem djelovanja inspeksijskih tijela, a mislim da imamo i mehanizme kojima možemo poslodavca natjerati na izradu i primjenu realnih radnih normi. Na taj način uspjeti bismo uposlenicima omogućiti i realne zarade, što je i najbitnije za svakog pojedinca.

nama smo radili i kad su drugi bili u štrajkovima, ali sve što želimo jesu malo ljudskiji uvjeti i svakako, redovita isplata zarađenog, kako bismo uspjeli podmiriti svoje sve veće financijske obveze«, kaže jedna od radnica, koja iz razumljivih navoda ne želi da joj se javno navede ime. Ove riječi pune gorčine, stekao se dojam, oslikavaju stav svih nazočnih na sastanku.

TEŠKI UVJETI RADA

Na niz problema prisutnih u ovom nevelikom poduzeću ukazao je i sindikalni lider *Goran Nemeti*. »Iako je kašnjenje isplata zarađenog potaklo veliko nezadovoljstvo uposlenih, ovo je samo kulminacija nezdravog stanja u poduzeću. U posljednjoj dekadi 'Novitet' je privatiziran, preprodavan, a na koncu je i promijenio ime u današnje. No, nisu se mijenjali strojevi, niti su se na objektu poduzimali bilo kakvi adaptacijski zahvati, tako da danas radimo u vrlo nepovoljnim uvjetima. Krov prokišnjava, elektroinstalacije su u, blago rečeno, lošem stanju, termo izolacije nema, pa je u ovim danima temperatura u objektu, uz uključene ventilatore, znala prelaziti i 35 stupnjeva. Strojevi su nam zastarjeli, većina potječe s kraja šezdesetih i početka sedamdesetih godina prošloga stoljeća, a dosta je i neispravnih, pa postoji stalna opasnost po sigurnost radnika. S druge strane, za rad na ovako zastarjelim strojevima propisane su nam norme koje vrijede za nove, cjelovito automatizirane, pa je to perfidan udar na naše zarade. Poslodavac stalno odbija i potpisivanje kolektivnog ugovora, tako da bi nam u rješavanju nagomilanih problema dobro došla svaka pomoć lokalne zajednice«, kaže Nemeti. Iako ingerencije lokalne uprave nisu velike, predsjednik Smiljanić obećao je djelatnicima svu moguću, prvenstveno pravnu pomoć u rješavanju njihovog statusa i nagomilanih problema.

KRONOLOGIJA od 2. do 8. rujna

2. RUJNA 1757.

Kraljevski povjerenik *Ferenc Rédl* naredio je da se aretiraju i u časničkom pritvoru zadrže *Luka Vojnić* i *Tomo Rudić*, vijećnici Svete Marije (Subotice), koje je grad izaslao da u dogovoru s povjerenikom u Somboru otklone nesporazum oko ubiranja dažbina u naturi. Budući da nisu htjeli pristati na povećanje ovih davanja, povjerenik ih je ostavio u pritvoru punih 15 dana.

2. RUJNA 1945.

Obavljen je svečani čin ponovnog osvećenja subotičke sinagoge, židovskog hrama koji je bio oskrnavljen u vrijeme II. svjetskog rata.

2. RUJNA 1996.

U vestibulu Gradske kuće otvorena je 10. samostalna izložba subotičke slikarice *Ruže Tumbas*, kojom je obilježena 40. obljetnica stvaralaštva ove likovne umjetnice.

2. RUJNA 2002.

Svečanom sjednicom Skupštine općine obilježen je Dan grada na kojoj je nakon pozdravnih govora gradonačelnika *Istvána Ispánovicsa* i predsjednice Skupštine grada Zagreba *Morane Paliković Gruđen*, predsjednik gradske vlade *Géza Kucsera* uručio priznanje »Počasni građanin Subotice« književniku i prevoditelju *Lazaru Merkoviću* i stomatologu dr. *Lászlóu Toth Bagiju*, a nagradu »Pro Urbe« konstruktoru *Ferencu Bácskaiju*, časnoj sestri *Mirjam Pandžić* i likovnom umjetniku *Stipanu Šabiću*, te MKC-u *Népkör* i Dječjem domu Kolijevka.

3. RUJNA 1901.

Po prvi put su na jednoj nogometnoj utakmici naplaćivane ulaznice, po cijeni od 1 krune za sjedenje i pola krune za stajanje. Iduće godine za lokalni derbi između »Bačke« i »Športa« tiskano je 300, ali je prodano samo 77 ulaznica.

3. RUJNA 1912.

Rođen je *Geza Šabić*, dugogodišnji glumac subotičkog Hrvatskog narodnog kazališta, zatim teatra u Kotoru i Dječjeg kazališta u Subotici, iz kojega je umirovljen 1965. godine. Umro je 25. veljače 1968. godine.

4. RUJNA 1779.

Poslije uvođenja Subotice u status slobodnog kraljevskog grada, kraljevski povjerenik *Andrija Vlašić* započinje s reorganiziranjem gradskog pročelnništva, uprave i administracije. Na molbu Magistrata, zadržao je i potvrdio *Antuna Parčetića* u dužnosti nadbilježnika, budući da se prema općem uvjerenju istaknuo znanjem, vještinom i revnošću.

4. RUJNA 1992.

Tročlano izaslanstvo DSHV-a u sastavu: *Bela Tonković*, *Ivan Poljaković* i *Josip Gabrić*, u svojstvu promatrača nazočni su radu Londonske konferencije o bivšoj SFRJ.

5. RUJNA 1940.

U Subotici je rođen *Andrija Markovics Majtényi*, pravnik, javni djelatnik i direktor Radio Novog Sada, sin jednoga od utemeljitelja mađarske književnosti u Vojvodini - *Mihályja Majtényija*.

5. RUJNA 1984.

Međunarodnom biciklističkom utrkom kroz Vojvodinu obilježena je stota obljetnica jugoslavenškog sportskog biciklizma. Prve trke velosipeda, bicikla s velikim kotačem, održane su (navedenog nadnevnika) 1884. godine na Paliću.

6. RUJNA 1950.

U Tavankutu je rođena *Ana Gabrijela Šabić*, sveučilišna profesorica i plodna spisateljica. U Zagrebu je obranila doktorsku radnju na temu: »Komparativno istraživanje metodičkih pristupa interpretaciji lirske poezije u Europi«. Objavila je, samostalno ili u suautorstvu: – *Podimo zajedno* (1990.); – *Dozivi i odzivi lirske pjesme: metodički priručnik za razrednu nastavu* (1990.); – *Glavni metodički problemi u metodičkim instrumentarijima u čitankama* (1990.); *Komunikacija s Biblijom kao književno-umjetničkim djelom* (1991.); – *Čitanke u Europi* (1992.); – *Pozvani na gozbu, Prva ispovijed i priče* (1992.); – *Hrvatska početnica, udžbenik iz hrvatskog jezika i književnosti za 1. razred osnovne škole* (1993.); – *Snagom duha, uvođenje u vjeru i život kršćanske zajednice, priprava za sakrament potvrde krizmu* (1993.); – *Književno-komunikacijski pristup u susretu s biblijskim tekstovima u religioznom odgoju i katehezi* (1994.); – *Slovarica* (1994.); – *Književni interesi, važan kriterij u izboru književno-umjetničkih i biblijskih tekstova u katehezi* (1996.) i dr. Preminula je u Zagrebu 12. kolovoza 2000.

6. RUJNA 1975.

Završeno je izmuljavanje dna jezera Palić »u pothvatu stoljeća«, kako se neizostavno navodilo,

tijekom pokušaja njegove revitalizacije.

6. RUJNA 1975.

U zavičajnoj galeriji Gradskog muzeja u Subotici otvorena je izložba radova glasovitog slikara *Milana Konjovića* naslovljena kao: »Pohvala voljenoj zemlji – ravnici.«

7. RUJNA 1786.

Jovan Popović, bivši bilježnik karlovačkog episkopa, izabran je u Gradsko vijeće slobodnog kraljevskog grada Maria Theresopolis, kao prvi vijećnik iz redova srpske nacionalnosti. Od tada i srpsko stanovništvo ima svojega predstavnika u subotičkom Magistratu.

8. RUJNA 1830.

Vijećnici *Šime Mukić* i *Josip Sarić* izabrani su za zastupnike slobodnog kraljevskog grada Maria Theresopolis u Zemaljskom saboru. Dvije godine kasnije obojica su ponovno izabrana za zastupnike Subotice.

8. RUJNA 1968.

Na mjestu nekadašnjeg najstarijeg koncentracijskog logora Dachau (podignutog 1933.), koji je služio kao prototip za sve ostale logore u Njemačkoj, otkriven je spomenik žrtvama nacističkog terora, koji je izradio renomirani kipar iz Subotice *Nándor Glid* (1924.–1997.)

8. RUJNA 1996.

U 70. godini preminuo je profesor dr. *Pál Sátai*, istaknuti prosvjetni djelatnik, autor i suautor 12 udžbenika, jedno vrijeme savjetnik Prosvjetno-pedagoškog zavoda u Subotici.

Koktel povodom objavljivanja monografije o Stipanu Kopiloviću

SUBOTICA – Povodom objavljivanja monografije »Slikar Stipan Kopilović 1877.-1924.« autora *Bele Durancija*, njezin nakladnik Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priredio je prošloga tjedna koktel u Galeriji dr. Vinka Perčića, u čijem

se legatu, među ostalim, nalazi dio Kopilovićevih radova. Osim autora, o knjizi su govorili ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* i povjesničarka umjetnosti *Olga Šram*. Monografija će široj javnosti biti predstavljena do kraja godine.

Beogradska filharmonija prvi put u Hrvatskoj poslije rata

DUBROVNIK – Beogradska filharmonija nastupila je u Dubrovniku prvi put od rata u Hrvatskoj. Koncert je održan u okviru 11. festivala komorne glazbe »Julian Rachlin i prijatelji«, koji je otvoren u nedjelju.

Pred više od tisuću gledatelja Beogradsku filharmoniju predvodio je ugledni dirigent *Zubin Mehta*, a u publici je bio i predsjednik Hrvatske *Ivo Josipović*. Iako je bilo medijskih spekulacija da će u Dubrovniku biti i predsjednik Srbije *Boris Tadić*, on nije došao.

Prijestolonasljednik *Aleksandar Karađorđević* i princeza *Katarina* također su nazočili ovom koncertu Beogradske filharmonije.

Međunarodni novosadski književni festival

NOVI SAD – Šesti međunarodni novosadski književni festival, kojega organizira Društvo književnika Vojvodine, počeo je od 29. kolovoza i završava se večeras 2. rujna.

Publici će se predstaviti preko 70 inozemnih i domaćih pisaca. Gosti dolaze iz Njemačke, Velike Britanije, Rusije, Francuske, Rumunjske, Švedske, Bugarske, Poljske, Slovačke, Mađarske, Libana.

Ove godine su u fokusu njemački autori, među kojima i *Kathrin Schmidt* (1958.), dobitnica Međunarodne nagrada za književnost »Novi Sad«. Dobitnik drugog festivalskog priznanja - 51. Brankove nagrade (za najbolju prvu pjesničku knjigu autora do 29 godina) je *Željko Janković* iz Pančeva.

Izložba Matije Molcera u Gerontološkom klubu

SUBOTICA – »Iščezavanje u postojanju« naziv je izložbe slika *Matije Molcera*, koja će biti otvorena u ponedjeljak, 5. rujna, u Gerontološkom klubu Centar II (Žarka Zrenjanina 16).

U okviru otvorenja izložbe flautistica *Kristina Molnar* izvest će Molcerove skladbe »Lament-plamen«. Početak je u 18 sati.

Predavanje na temu popisa stanovništva

SUBOTICA – Pučka kasina 1878. organizira predavanje na temu »U susret popisu stanovništva«, koje će biti održano u iduću petak, 9. rujna, u velikoj dvorani HKC-a »Bunjevačko kolo« u Subotici.

Predavači su: mr. sc. *Krešimir Bušić* (»Indetitet bačkih Hrvata«) i *Stevan Mačković* (»Subotica i popisi/statistika pučanstva«).

»Sva prava koja nacionalne zajednice ostvaruju u ovoj državi polazište imaju u popisu stanovništva, a u praksi imamo iskazane stanovite težnje da se njima manipulira. Iz tih razloga organiziramo predavanje s temom popisa stanovništva«, navode organizatori. »Popis stanovništva je za hrvatsku nacionalnu manjinu preduvjet opstojnosti na prostorima na kojima bunjevački i šokački Hrvati stoljećima žive. Pozivamo sve zainteresirane i relevantne ljude iz hrvatske zajednice na otvoreni razgovor o temi popisa stanovništva«. Početak je u 19 sati.

Smotra hrvatskih tamburaških sastava u Ljutovu

LJUTOVO – Treća po redu Smotra hrvatskih tamburaških sastava održat će se u iduću nedjelju, 11. rujna, u Domu kulture u Ljutovu. Organizator ove manifestacije je Tamburaška sekcija HKUD-a »Ljutovo«. Osim domaćina, sudjeluju: TS »Širok šor« i HGU »Festival bunjevačkih pisama« iz Subotice, TS »Batmonoštor« iz Mađarske i KUD »Pregrada« iz Pregrade (Hrvatska). Kako se ove godine obilježava 120 godina od rođenja *Pere Tumbas Haje*, svi sudionici izvest će neku kompoziciju tog glasovitog tamburaša i skladatelja. Početak smotre je u 18 sati.

HosanaFest 18. rujna u Subotici

SUBOTICA – Šesti po redu Festival hrvatskih duhovnih pjesama HosanaFest održat će se u subotičkoj Dvorani sportova u nedjelju, 18. rujna, s početkom u 20 sati. Na natječaj za ovogodišnji festival pristigle su ukupno 33 skladbe, od kojih je stručno povjerenstvo odabralo 15 numera. Slogan ovogodišnjega festivala je »Učvršćeni vjerom!«.

HosanaFest je natjecateljski festival dobrotvornoga karaktera s ciljem pomaganja rada Humanitarno-terapijske zajednice za pomoć ovisnicima - Hosana, koja djeluje na teritoriju Subotičke biskupije.

Draga Gospa Ilačka u Londonu

TOVARNIK – Dokumentarni film »Draga Gospa Ilačka« uvršten je u službeni program ovogodišnjeg Međunarodnog festivala kršćanskog filma u Velikoj Britaniji, priopćili su producenti filma, udruga »Dr. Ante Starčević« iz Tovarnika. Scenaristica filma je *Nevenka Nekić*, redatelj *Branko Ištvančić*, producent *Antun Ivanković* a glazbu je skladao *Pere Ištvančić*. Film će se natjecati za jednu od više vrijednih nagrada festivala i to u konkurenciji s filmovima iz različitih zemalja svijeta. Festival će se održati od 7. do 20. studenog u Londonu, a nakon toga će se filmovi iz natjecateljskog programa prikazivati po drugim većim gradovima Velike Britanije.

U SUBOTICI ODRŽANA MEĐUNARODNA UMJETNIČKA KOLONIJA »STIPAN ŠABIĆ«

Novi kulturni događaj u gradu i zajednici

Umjetnici s domaćinima na zatvaranju kolonije

Osnovana u znak sjećanja na likovnog pedagoga i slikara, najnovija subotička kolonija okupila petnaest slikara iz zemlje i inozemstva * Nastali radovi bit će predstavljeni javnosti na izložbi potkraj godine

Na mapu subotičke likovne i kulturne scene prošloga se tjedna upisao jedan novi događaj. Riječ je o međunarodnoj umjetničkoj koloniji »Stipan Šabić«, čiji je prvi saziv održan od 24. do 27. kolovoza na salašu *Paje Đurasevića* nadomak grada Subotice. Poznata je to, kažu, »avlija inspiracije« već od ranije, jer se na toj lokaciji nekada održavala likovna kolonija »Bunarić«.

Prvi saziv kolonije »Stipan Šabić« okupio je petnaest umjetnika iz Srbije, Hrvatske i Mađarske. Osim u sjedištu kolonije, rad se odvijao na obližnjem marijanskom svetištu, kao i u restoranu »Villa Viktorija« na Paliću.

SJEĆANJE NA UMJETNIKA I PEDAGOGA

Organizator kolonije »Stipan Šabić« je Hrvatska likovna udruga »Cro Art«, utemeljena početkom ove godine. Njezin predsjednik *Josip Horvat* ističe kako je značajan dio umjetnika koji su pozvani sudjelovati na koloniji, bivše kolege ili pak učenici *Stipana Šabića*, skromnoga ali velikoga umjetnika, likovnog pedagoga i kulturnog djelatnika.

Obraćajući se nazočnima

na zatvaranju kolonije, *Josip Horvat* se umjetnicima zahvalio na svemu što su podarili kulturi Subotice, pred njezin rođendan 1. rujna.

»Zahvaljujem vam i za svjedochanstvo zajedničkog druženja, učenja i stvaranja. Netko je jednom rekao kako umjetnici pomažu da se ovaj svijet mijenja na bolje. Ako smo i mi makar malo pridonijeli tomu, onda smo ispunili dio obveze prema *Stipanu Šabiću*. Čekamo vas i nagodinu«, kazao je Horvat.

Zadaća obratiti se u ime svih sudionika kolonije skupa pripala je mladoj subotičkoj grafičarki *Tanji Uverić*, koja se zahvalila domaćinima koji su, kako je istaknula, osigurali sve da im rad na salašu bude ugodan i lijep.

DOJMOVI SUDIONIKA

Subotička umjetnica koja trenutačno živi i doškolava se u Belgiji *Lea Vidaković* sudjelovala je i ranije na kolonijama koje su organizirane na ovom salašu.

»Za razliku od slika i grafika koje sam radila na ranijim kolonijama, ovoga puta sam radila lutku, 'baku-ovna' odjevenu u bunjevačku nošnju. Nekoliko godina unatrag bavim se animacijom, pa sam i ovaj rad radila

kao i druge lutke za stop-motion animaciju«, kaže *Lea Vidaković*.

Kako kaže, kada je bila tek na početku studija, imala je prilike upoznati *Stipana Šabića*. »Upoznala sam ga na jednoj od bunarićkih kolonija, davao mi je tada neke upute i korigirao moj rad. Sjedio je tu pod groždem i slikao mjesečinu, što je meni bilo jako poetično. Ta slika mi je uvijek u glavi kada se sjetim *Stipana Šabića*«, kaže *Lea Vidaković*.

Jedan od sudionika, subotički slikar i galerist *Đuro Maravić* za koloniju ima samo riječi hvale. »Kolonija je dobro organizirana,

SUDIONICI KOLONIJE

Na prvom sazivu Međunarodne umjetničke kolonije »Stipan Šabić« sudjelovali su: *Goran Kujundžić* iz Osijeka, *Josip Ago Skenderović* iz Pariza (Francuska), *Miladin Đukanović* Bajo iz Zrenjanina, *Zdenko Radovanović* iz Ivanovca (Hrvatska), *Ferencz Takacs* iz Pečuha (Mađarska), te subotički autori: *Sándor Kerekes*, *Đuro Maravić*, *Görgy Boros*, *Lea Vidaković*, *Vanja Subotić*, *Tanja Uverić*, *Sergej Radulović*, *Hunor Gyurkovics*, *Antun Rudinski* i *Karoly Terteli*.

što se tiče uvjeta za rad ništa nam nije manjkalo. I sama koncepcija, da se ne radi samo na jednom već i na drugim lokacijama, zanimljiva mi je. Kao i na drugim kolonijama, imao sam prilike upoznati nove umjetnike i njihove opuse, te s njima razmijeniti iskustva«, kaže *Đuro Maravić*.

HRABRITI TALENTIRANE

Koloniju je zatvorio ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov*, naglasivši kako ona predstavlja novi događaj na mapi Subotice, ali i hrvatskog kulturnog prostora.

»Likovne kolonije nisu redak kulturni fenomen. I u Subotici, a i unutar hrvatskih udruga postoji više do deset kolonija na godišnjoj razini. Ova kolonija svoj prostor pokušava naći usmjeravajući se prema umjetnicima koji imaju akademsko obrazovanje. Također, s ovom kolonijom, unutar grada i hrvatske zajednice, pokušavamo očuvati sjećanje na *Stipana Šabića*, jedne od najsamozatajnih osoba u likovnom životu grada nakon Drugog svjetskog rata, koji je bio ne samo likovni stvaratelj, nego je i puno radio na planu odgoja mladih. Stoga, rad s mladima i talentiranim treba biti izazov i neka vrsta vizije svakom akademski obrazovanom umjetniku, napose onom koji je u sustavu obrazovanja. A to je i pouka *Stipana Šabića*, da nesebično moramo hrabriti ljude koji imaju talente, u njih strpljivo ulagati, nukati ih da vlastite sposobnosti pokušaju što bolje i što kvalitetnije ostvariti«, rekao je *Tomislav Žigmanov*.

Radovi nastali na prvom sazivu Međunarodne umjetničke kolonije »Stipan Šabić« bit će predstavljeni javnosti potkraj godine u subotičkoj Galeriji »Dr. Vinko Perčić«.

D. B. P.

KNJIGA »IZGRADNJA KUĆA NABIJAČA U SONTI U XX. STOLJEĆU« PREDSTAVLJENA U SUBOTICI

Pisani trag o našem postojanju

Pisanih tragova o životu i postojanju Hrvata na ovim prostorima je malo, stoga je knjiga *Ivana Andrašića* »Izgradnja kuća nabijača u Sonti u XX. stoljeću« značajan prinos tome, ocijenjeno je na predstavljanju ove publikacije u utorak u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Govoreći u ime nakladnika ravnatelj ZKVH-a *Tomislav Žigmanov* je rekao kako ova knjiga predstavlja nastojanje te ustanove da se ostvari veća vidljivost mjesne povijesti Hrvata diljem pokrajine. Po njegovim riječima, knjiga je naišla na dobar prijem kako stručne, tako i šire javnosti.

Predsjednik KPZH »Šoka-

dija« iz Sonte *Zvonko Tadijan* je naveo kako je ovo bio posljednji trenutak da se zapiše svjedočanstvo o takvom obliku gradnje kuća.

»Smatram da je knjiga vrijedna jer čuva ovaj oblik gradnje od zaborava. Možda netko za stotinu godina neće vjerovati da su se kuće pravile

od zemlje«, kazao je Tadijan dodavši, kako bi knjiga mogla biti poticaj i za daljnja istraživanja u tom području.

Autor knjige *Ivan Andrašić* je rekao kako je materijal za pisanje knjige sakupio od kazivača od kojih jedna trećina danas nije među živima. »Stariji su to ljudi, te sam vršio provjere. Ponekad sam znao imati i po sedam kazivača za jedno pitanje«, kazao je Andrašić.

Na predstavljanju knjige je zaključeno kako narodno graditeljstvo opisano u knjizi može imati svoju funkciju i danas, osobito u trendu izgradnje »eko« kuća, koje su popularne diljem Europe.

D. B. P.

Na promociji su govorili:
Zvonko Tadijan, Ivan Andrašić i Tomislav Žigmanov

POVODOM SMRTI VLADIMIRA MILARIĆA (1930.-2011.)

Slikar apstraktne likovne osjećajnosti

Piše: Petko Vojnić Purčar

Naš sugrađanin, književnik i slikar *Vladimir Milarić* preminuo je 25. kolovoza u 81. godini. Rođen je u Petrovaradinu 1930. godine. Tu završava osnovnu školu, a u Novom Sadu gimnaziju i Višu pedagošku školu. Djeluje kao ugledni prosvjetni radnik, direktor osnovne škole u svome rodnom mjestu, a kasnije kao urednik edicije »Detinjstvo« NIŠRO »Dnevnik«. Svoj stvaralački život provodi kao književni kritičar, antologičar i slikar. Osim Petrovaradina, naš autor često i rado boravi i u Velikoj Remeti na obroncima Fruške gore u vikendici sa svojom suprugom *Elvirom Franić*, također glasovitom prosvjetnom djelatnicom.

Objavio je sljedeće knjige: »Vreme kao igračka«, »Dečije jezičko stvaralaštvo«, »Novi

dečiji pesnici«, »Interpretacija dečje pesme«, »Detinjstvo/poezije«, »Signali sunca«, kao i antologiju »Zeleni bregovi detinjstva«.

Njegova slikarska vokacija po prvi put se javlja davne 1955. godine na godišnjoj izložbi ULUV-a u Novom Sadu. Zatim na reprezentativnoj i kulturnoj izložbi »Pisci Vojvodine – likovni umjetnici« 2002. godine, te na samostalnoj izložbi iduće godine u Galeriji Društva književnika Vojvodine. Također i prošle godine u Galeriji HKPD-a »Jelačić« u Petrovaradinu, kada naš pisac i slikar slavi 80. obljetnicu svoga života i pedeset godina svog stvaralačkog rada.

I prije desetak godina otvarajući dvije maloprije spominjane izložbe – govoreći o Milarićevom likovnom

svijetu i radu – prisjetio sam se značajnih slikara apstrakcije – *Roberta Kripa*, *Hansa Hartunga* i *Serža Poljakova* – napominjući da se i tehnologija apstraktne umjetnosti podosta promijenila. Slike našeg autora odstupaju od izravnog preslikavanja ogoljene stvarnosti, zrcale nam i sugeriraju posve nove likovne svjetove. To su svjetovi začudnog podmorja, s puno razigranih niti morskih trava, čudesni koralji u mozaiku flore i faune ne samo stvarnih prototipova, već i izmaštanih oblika koji čine jednu posve posebnu i razigranu likovnu atmosferu. Tu su pomalo i zvijezde iznad nas, ali i zvijezde koje su još neotkrivene u nama. To su i začudni slapovi jedne osobite kolorističke senzacije i ushita. Slike se doimaju kao da ih povazan slika i islikava umjetnik

nadasve modernog senzibiliteta. Umjetnost je zaista veliko čuđenje u svijetu. I čini se da će svijet biti zanimljiv samo donde dok ga umjetnost varira i iznova interpretira. Nakon toga očekujemo samo neku vrstu potopa. U jednoj ranijoj slici »Muzička varijacija« Milarić ispunjava znalački kodeks likovnog svijeta koji je, prije svega, duboko u njemu i njegovoj imaginaciji. Vrstan stilist, naš slikar uzima iz života samo one poticaje koji zadovoljavaju njega, osobno, i isto tako njegovu pažnju i njegovu bujnu imaginaciju. I zato slike Vladimira Milarića djeluju tako razigrano, razborkeno, nesputano, nasuprot sivilu svakidašnjeg života koji nam iznova i iznova nameće današnja zamorna tehnologija i sve veća izvještačenost i sivilo naših oskudnih sudbina.

KAKO SU BEREŽANI ČUVALI I SAČUVALI NACIONALNI PREDZNAK SVOJE UDRUGE

Bilo i ostalo ime hrvatsko

Početkom devedesetih godina prošlog stoljeća društvo prestaje s radom, no članovi se opet okupljaju nakon rata i nešto kasnije nazivu društva pridodaju nacionalni predznak, treći put kroz povijest

Hrvati Šokci u Bačkom Bregu njegovali su i čuvali od davnina svoju tradiciju i kulturu, prenosi običaje s koljena na koljeno, a udruge koje su postojale u ovom mjestu bile su posebni čuvari tih starih običaja. U ove krajeve šokački Hrvati dolaze većinom iz Bosne (okolica Tuzle), ali s tim u svezi postoji interesantan sačuvan pisani podatak, da je oko 1620. godine iz okolice Klisa kod Splita pošao narod na Dunav, te nije isključeno da je u Bereg i Santovo došao jedan veći dio obitelji iz tih krajeva. Postoji pisani podatak kako je 1649. u Santovu beogradski biskup Marin Ibrašimović krizmao mlade vjernike i obilazio katoličke obitelji u Bačkoj. Nakon Sombora dolazi u Bereg gdje među ostalima zatiče i deset obitelji Dalmata.

Iako iz različitih krajeva, Berežani su znali kojem narodu pripadaju, stopili su se u jedno i oduvijek govorili čistu hrvatsku ikavicu, a kad god im je to bilo omogućeno, isticali su svoje hrvatsvo u nazivima društava, zastavama i drugim

simbolima, iako su nerijetko zbog toga imali i problema.

VRIJEME AUSTRO-UGARSKE

Vrlo je malo sačuvanih pisanih podataka o organiziranju kulturno-prosvjetnih aktivnosti u Beregu za vrijeme Austro-Ugarske. Tek je ponešto objavljeno u novinama, časopisima i knjigama, a više je ostalo u sjećanjima starijih mještana. U to vrijeme postoje dva velika problema za osnivanje kulturno-umjetničkog društva iako je već tada postojala velika težnja k tome. Prvi je nedostatak školovanih Berežana koji bi mogli takvo društvo voditi, a drugi, veći problem je nesklonost austrougarske vlasti da se u mjestu osnuje amaterska kulturna udruga ili institucija. U takvim okolnostima prve priredbe organizira Crkva i društva kojima to nije bio osnovni zadatak, oslanjajući se na tradicionalne običaje i vjerske blagdane.

Učitelj i kantor u crkvi Marko Fucin želio je 1900. godine otvoriti čitaonicu za

narod, za što se s istomišljenicima zauzeo, ali u tom ga planu posebice ometa predstavnik vlasti, bilježnik Lajos Grozer, negdašnji konjički časnik koji je činio sve moguće smetnje kako bi spriječio ostvarenje učiteljevog plana. Postoji podatak kako mu je čak zabranio osnivanje čitaonice. Ipak, 29. prosinca 1907. godine osnovana je podružnica Bačbodroške udruge koja je formirala knjižnicu s čitaonicom, a na Marindan, 2. veljače 1908. organizirala prvo prelo uz kulturni program i igranku. Godine 1913. s privremenim sjedištem u Bačkom Bregu, osnovano je Prosvjetno društvo »Kultura« koje je svojim aktivnostima pokrivalo više mjesta. Ono je pokraj ostalog namjeravalo prikupiti sve ono što se odnosi na povijest, narodni život i književnost šokačkih i bunjevačkih Hrvata i za tu je svrhu imalo svoju prostoriju u Beregu.

Ivan Kovač

Marin Katačić

HRVATSKO KULTURNO PROSVJETNO DRUŠTVO
"SILVIJE STRAHIMIR KRANJČEVIĆ"
U BAČKOM BREGU

Literatura

Pri pisanju teksta služili smo se knjigama »Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo 'Silvije Strahimir Kranjčević' u Bačkom Bregu« Ivana Kovača i »Bački Breg i njegovi žitelji« Milenka Beljanskog.

Društvo je podnijelo osnivačka dokumenta i pravila na odobrenje, međutim nadležno Ministarstvo u Budimpešti nije ga odobrilo. Za kratko vrijeme svog postojanja ovo je društvo ipak uspjelo organizirati nekoliko manifestacija.

VRIJEME KRALJEVINE SHS

Za Kraljevine SHS, u Beregu je veliki broj pristaša Hrvatske seljačke stranke, čije je sjedište u Zagrebu. Osim političkog djelovanja, ova je stranka zainteresirane okupljala i kroz kulturno-umjetničke

Njegovanje mjesnih običaja

manifestacije. Hrvatsko seljačko prosvjetno i dobrotvorno društvo »Seljačka sloga« sa sjedištem u Zagrebu imalo je svoje ogranke po selima. U arhivi somborskog kraljevskog okružnog suda stoji podatak kako je »Seljačka sloga« u Beregu osnovana 1927. godine. Osnivački odbor smatra da članovi svoju nacionalnost trebaju isticati i običaje njegovati i čuvati, a nipošto prikrivati, stoga je pun naziv ovog društva Hrvatsko prosvjetno društvo »Seljačka sloga«. Ovo je društvo radilo do 1941. godine, a imalo je diletantsku i folklornu sekciju, te pjevački zbor.

PO TREĆI PUT HRVATSKI PREDZNAK

Tijekom Drugog svjetskog rata društvo je ugašeno, ali s radom nastavlja crkveni zbor »Svete Cecilije«. Po završetku rata priredbe organizira Mjesni kulturno-prosvjetni savjet, a 1945. Bereg ima i svoj Hrvatski kulturni dom. Sve je više zastupljena ideja o osnivanju hrvatskog društva u selu, što se i ostvaruje 1947. godine, kada

se osniva Hrvatsko kulturno društvo. Šokci iz Berega i dalje ističu i čuvaju svoje hrvatstvo i svoj materinji jezik. U pravilima društva posebno se ističu točke u kojima se kaže kako je svrha društva »podizanje sveopće hrvatsko-nacionalne kulture i prosvjete«, »podizanje moralnog, materijalnog i socijalnog blagostanja Hrvata«, dok je »društveni jezik hrvatski, a pismo latinica«. Pri tome »član društva može biti svaka osoba hrvatske ili koje druge nacionalnosti«.

Politička klima u tadašnjoj državi bila je takva da ovo društvo nakon dvije godine djelovanja mijenja ime u »Kulturno prosvjetno društvo« i izbacuje prefiks hrvatsko. Razočarani zbog ove činjenice, članovi uprave društva na inicijativu *Eve Jakšić*, inače rođene sestre književnika *Ante Jakšića*, predlažu da se već postojećem imenu društva doda i ime velikog hrvatskog pjesnika podrijetlom iz starog grada Senja, *Silvija Strahimira Kranjčevića*. Ova pomalo lukava i jednoglasno prihvaćena odluka dobro je govorila o tome kome društvo

Pjevačka skupina udruge

pripada, jer je *Silvije Strahimir Kranjčević* bio poznat prije svega kao hrvatski domoljubni pjesnik.

Početkom devedesetih godina prošlog stoljeća, društvo prestaje s radom, no članovi se opet okupljaju nakon rata. Već tada postoji ideja da se društvu vrati predznak hrvatsko, ali to ne prolazi kod svih. Jedna, na svu sreću manja skupina odvaja se i osniva KUD »Brežanka«, ali se ionako malo članstvo brzo osipa i razilazi. Neki se vraćaju u »Kranjčević«, a neki to ne žele i

inzistiraju da se iz imena društva ukloni ime velikog hrvatskog pjesnika, što bi bio i jedini uvjet da se negdašnji članovi društva vrate. Uprava društva ne da samo to ne dopušta, već sve više raspravlja o tome da se društvu vrati hrvatski predznak, što se i ostvaruje na skupštini održanoj 25. siječnja 2004. godine. Ime društva glasi Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Silvije Strahimir Kranjčević« i time se predznak hrvatsko po treći puta vezuje za udruhu u Beregu.

Zlatko Gorjanac

ČASOPIS ZA KNJIŽEVNOST, UMJETNOST I ZNANOST

Novi broj »Klasja naših ravni«

U novom svesku časopisa za književnost, umjetnost i znanost »Klasje naših ravni« (5.-6., 2011.) poznati arhitekt *Goran Martinović*, koji već više godina živi u Mađarskoj i Hrvatskoj, u tekstu pod naslovom »U prolazu, ili teško breme slatke prošlosti«, iznosi svoje viđenje stanovitih »gradograditeljskih« promjena koje su ostavile – i te kakav – trag na licu Subotice.

U povodu osamdeset pet godina od rođenja književnika, prevoditelja, pokretača časopisa »Rukovet« i urednika

Lazara Merkovića, o njegovu stvaralačkom i kroničarskom radu pišu *Milovan Miković*, *Jasminka Dulić*, *Stevan Mačković* i *Dragan Rokvić*.

Usklađenost života i rada naših podunavskih pisaca sa zakonitostima prosvjetiteljstva, razmatra akademik *Ante Sekulić*, dok *Andrija Kopilović* piše o Bunariću – Svetište Majke Božje od Suza u Subotici. *Jasna Melvinger*, nastoji utvrditi u kojoj mjeri se narodna književnost ocrtava u djelima Ilije Okrugića Srijemca.

Osim toga, u novom svesku *Klasja* tiskana je poezi-

ja *Lazara Franciškovića* i *Matije Molcera*, te nastavak iz neobjavljenog romana *Tomislava Ketiga*, »Damin gambit«, kao i prozni tekstovi *Milivoja Prčića* i *Dragice Ušumović*.

Prikaze novih knjiga priredili su *Duro Vidmarović*, *Nevenka Nekić*, *Igor Šipić*, *Anđelko Mijatović*, *Smiljana Šunde* i *Naco Zelić*.

U rubrici posvećenoj hrvatskoj baštini ovog podneblja, tiskan je novi nastavak rukopisa *Antonije Čota Rekettye* iz bogate prošlosti Lemeša.

Časopis »Klasje naših ravni« izlazi u nakladi Organka Matice hrvatske u Subotici.

M. M.

U ŽUPNOJ CRKVI PRESVETO SRCE ISUSOVO U ŠIDU ODRŽANA DUHOVNA OBNOVA ZA MLADE BRAČNE PAROVE

Župljani zaintrigirani predavanjem

Tijekom dva dana, 26. i 27. kolovoza, na poziv župnika vlč. *Nikice Bošnjakovića*, u Šidu je boravila i održala predavanja voditeljica duhovne obnove i voditeljica zajednice »Mir« u Osijeku i hagioterapije (terapije svetim) *Marija Krivić*, a na temu duhovne obnove za mlade bračne parove i roditelje čija djeca idu u školu, te ozbiljnosti roditeljstva prema djeci. Na ovom skupu prisustvovali su ne samo bračni parovi i roditelji iz Šida, nego i iz ostalih sela koje župnik Bošnjaković pokriva - iz Kukujevaca, Morovića, Gibarca, Vašice, Batrovaca, Jamene i Berkasova.

I kao što je na samom početku svog predavanja gđa. Krivić naglasila, ljudi koji teže za pravdom uvijek imaju isti jezik. Problem je otkriti tko sam ja, odakle sam i otkriti što je to moja patnja kad me netko povrijedi, kako da toliko boli. Najveći problem današnjeg čovjeka, kako je istakla voditeljica Krivić, je besmisao (besmisleni ratovi, mržnja među ljudima), i postavlja se pitanje - gdje je to čovjek posrnuo i pao, da nam se takve strašne stvari dešavaju, što se to dogodilo s kršćanima? Što današnjeg čovjeka čini sretnim? Trčimo da bi stekli materijalne stvari, a što je u našim srcima? Vjerujemo li da je ljubav jača od mržnje! Bogu treba naše srce, jer čovjek je toliko bolestan na duhovnom području, jer čovjek nije samo tijelo nego posjeduje i

duhovnu dimenziju koju je Bog utkao u svakog čovjeka. Prema riječima voditeljice Krivić, čovjek današnjice na smrt je bolestan, jer je zanemario duhovnu zakonitost. Preporuka svim majkama je: pričajte sa svojom djecom, djeca čuju srcem, a duh oživljava tijelo, duh nadilazi pamet. Neophodno je da svatko od nas tko želi biti zdrav ne dozvoli sebi da ga zlo inficira i onaj tko želi biti svjetlo svom gradu, treba se vratiti svom Stvoritelju. Ali nameće se pitanje - kako pomoći čovjeku? Sve funkcionira po nekoj zakonitosti, potrebno je povjerenje i vjera da bi bili sretni. A što je vjera? Ljudi bez vjere nema, 80 posto ljudi živi od vjere, a 20 posto od znanja. Kršćani vjeruju da Bog postoji, a je li Bog u tebi, vidjećeš po plodovima svog života. Vjera spašava, potrebno je obratiti se Bogu i pozvati ga k sebi da obnovi tvoju obitelj. Nije čovjek zlo, nego je čovjek povjerovao u zlo, a ako želiš živjeti radosnim životom, biti psihički zdrav, nauči razgovarati s Bogom i pozvati ga k sebi, istaknula je voditeljica Krivić.

Može se sa sigurnošću konstatirati da su župljani iz Šida itekako bili zaintrigirani ovim predavanjem, tako da je susret s

voditeljicom zajednice »Mir« zakazan i za sljedeći dan. Tijekom te večeri voditeljica Krivić pričala je o ljubavi kao uvjetu za mir i slogu u obitelji, o duhovnoj inteligenciji kao središtu duhovnog života, o neophodnosti redovitog odlaska u crkvu... Također je te večeri održana i hagioterapija, gdje su svi prisutni pozvali Isusa u svoje srce kako bi pronašli svoj mir i vjeru.

Suzana Darabašić

Nadbiskup mons. Nikola Eterović u Petrovaradinu

U Biskupskom ordinarijatu u Petrovaradinu posjetio je 27. kolovoza srijemskog biskupa mons. *Đuru Gašparovića* nadbiskup *Nikola Eterović*, naslovni biskup Cibalijske (današnjih Vinkovaca), generalni tajnik Biskupske sinode u Rimu, u pratnji vlč. *Ivice Ivankovića Radaka* i vlč. *Mirke Štefkovića*, tajnika Subotičke biskupije.

Nadbiskup Eterović se zanimao kako se u Srijemskoj biskupiji primjenjuju izjave i odluke prošlih biskupskih sinoda u Rimu, posebno s obzirom na pastoralnom području. Biskup Gašparović je prikazao

kako je do sada u biskupiji praćen i konkretiziran rad sinodalnih zasjedanja u Rimu, što će se događati i ubuduće.

T. M.

RADIO MARIA

NOVI SAD 90,0 MHz - SUBOTICA 90,7 MHz
SOMBOR 95,7 MHz - PLANDIŠTE 89,7 MHz
LESKOVAC 107,4 MHz

Kontakt:
NOVI SAD
Koste Abraševića 16
Redakcija: 021/4790529
Program: 021/4790464
SMS: 063/598441
radiomarija.srbija@gmail.com
www.radiomarija.rs

Kontakt:
SUBOTICA
Starine Novaka 58
Redakcija: 024/692255
Program: 024/692259
SMS: 063/445523
mariaradio@tippnet.rs
www.mariaradio.rs

POMOŽITE RADIO MARIJI!

Broj računa: 160-324873-16
Banca Intesa a.d., Prima: Udruženje Marija,
21000 Novi Sad, Koste Abraševića 16

PUT SVETOG AUGUSTINA

Uzmi i čitaj – uzmi i čitaj

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

U nedjelju je prošlo Bunaričko proštenje. Toga dana je Crkva slavila i spomendan Sv. Augustina. Znajući koliko je njegova uloga u povijesti Crkve velika, a u naučavanju Benedikta XVI. vrlo prisutna, u ovom našem razmišljanju, želim s vama podijeliti glavne životne poruke tog velikana kršćanstva.

Sveti Augustin rođen je u Tagasti, u Tunisu, 354. godine. Otac Patricije bio je poganin, ali je zato majka Monika bila sveta kršćanka, koja je zbog tog svoga, iznimno pametnoga i poprilično živahnoga sina prolila pravo obilje suza.

SNOWI I BEZGRANIČNI NEMIRI

Kao mladić, uspješno je studirao retoriku i filozofiju te se oduševljavao poezijom. Ujedno se, bez imalo grižnje savjesti, predavao svim životnim užicima, uključujući – dakako – i one tjelesne, no time svejedno nikako nije uspijevaio utažiti urođenu težnju za savršenstvom, čudoredom i istinom. U jednom je trenutku pomislio kako će svoje tjeskobe uspjeti umiriti pristajući uz manihejstvo – poprilično nejasnu i hirovitu vjersku struju. Otud su proizašle sve rane, kao i snažni nutarnji razdori, koji su njegovo mladenaštvo učinili nemirnim i praznim.

Za svoju svetu majku Moniku, on je u svakom pogledu bio izgubljen: pokušala je sve kako bi ga odvratila od zla puta, ali činilo se kako ništa ne djeluje – niti suze, niti molitve. Augustin se u međuvremenu preselio iz Tagaste u Kartagu, gdje je proučavao retoriku. No, taj je afrički grad ubrzo postao pretijesan za njegove snove i bezgranične nemire. Stoga je pošao slavu i bogatstvo potražiti drugdje, prešavši Sredozemlje, te stigavši prvo u Rim, a zatim u Milano. Bilo mu je dvadeset i devet godina.

U Milanu, gdje je u to vrijeme biskup bio sveti Ambrozije, proturječja Augustinova života eksplodirala su u svoj svojoj dramatičnosti. Upravo je jedna propovijed svetoga biskupa Ambrozija u njemu upalila oganj krize, koji ga je dugo razdirao, radi čega je stao bolno preispitivati čitav svoj život. No, naposljetku se uspio izbaviti iz te more. Evo kako: na vrhuncu svoje tjeskobne potrage, jednoga je dana u sebi začuo glas – bijaše to dječji glas – koji mu je ponavljao: »Uzmi i čitaj, uzmi i čitaj«. Augustin je u tome trenutku u rukama imao Poslanice svetoga Pavla, koje je slučajno otvorio i pročitao sljedeće riječi: »Svucimo sa sebe djela tame, a obucimo se u oružje svjetla! Hodimo pristojno kao po danu; ne u razuzdanim gozbama i pijankama, ne u bludnosti i raspuštenosti, ne u svađi i zavisti, nego se obucite u Gospodina Isusa Krista i ne

brinite se oko tjelesnoga da ugađate pohotama!« Činilo se kako te riječi opisuju njegov život, pa su postigle učinak jasne zrake sunca, koja je odagnala gustu maglu koja je okruživala njegov duh, pomogavši mu ugledati put istine i mira.

PUT ISTINE I MIRA

Kratko nakon toga, Augustin je pošao k Ambroziju krstiti se. Nekadašnji se mladi vese-ljak, tako u Afriku, vratio kao pokornik. Ondje je zaređen za svećenika, a zatim postavljen za biskupa Hipona: lijepi skok za umna libertinca, kojega su dotad svi ondje dobro poznavali po njegovu razuzdanom životu. Pronašavši unutarnji mir za kojim je uvijek tragaio, makar tako krivudavim putovima, sveti Augustin je u potpunosti, radosno, prionuo uza kršćanstvo, pa je ostatak života proveo uronjen u njegovo proučavanje i predan propovijedanju kršćanskog nauka te njegovih dogmi.

Bio je nadasve plodan pisac, tako da se još i danas, za nekoga tko puno piše, znade reći kako »piše više od svetog Augustina«. Njegovo najpoznatije djelo: Ispovijesti – nekoliko stotina stranica na kojima je, iskrenošću koja razoružuje, otvorio svoje srce. Te stranice katkad odzvanjaju radošću poradi pronađena mira, dok na drugim mjestima obiluju gorčinom i pokajanjem zbog počinjenih prijestupa. Katkad, jednako tako, odzvanjaju sigurnošću pronađene vjere, dok je sve redom izraženo stilom i vještinom velikoga pisca. U ostalim se svojim brojnim djelima bavi velikim istinama kršćanstva te – u njegovu svjetlu – također i filozofskim mentalnim konstrukcijama, potkrepljujući odlučnim i uspješnim polemiziranjem pravovjernost i cjelovitost vjere.

Dvadeset godina kasnije, 430. godine, Augustin je preminuo u mjestu Hippo Regiusu, drevnom gradu nedaleko suvremene Annabe u Alžiru, pod opsadom vandala, barbarskog plemena, koje je zadalo daljnje smrtonosne udarce starom i poljuljanom carstvu, »državi ljudskoj«.

Stari je biskup, svoj intenzivni i zadivljujući životni put, okončao okružen divljenjem i poštovanjem sviju, zahvaljujući nadasve ljudskoj obdarenosti srca i uma, ali i svetosti života, koji se, nakon obraćenja, nikada više nije udaljio od onoga puta što mu ga je Gospodin objavio. Poslušao milosnim prosvjetljenjima, uronio je u ljubav Božju, stekavši najuzvišeniju slobodu duha, zahvaljujući kojoj je mogao reći: »Ljubi Boga i čini što hoćeš«, jer, ako ga istinski ljubiš, tvoj život neće moći biti drukčiji doli čestit i prav.

Stari je biskup, svoj

intenzivni i zadiv-

ljujući životni put,

okončao okružen

divljenjem i poštova-

njem sviju, zahvalju-

jući nadasve ljudskoj

obdarenosti srca i

uma, ali i svetosti

života, koji se, nakon

obraćenja, nikada

više nije udaljio od

onoga puta što mu

ga je Gospodin

objavio.

INDIJSKI UŠTIPCI*Potrebni sastojci:*

½ šalice mlijeka u prahu
 2 šalice brašna
 malo praška za pecivo
 10 žličica vode
 ½ kg rastopljenog maslaca
 2 žlice šećera
 1 šalice vode

Priprema:

Od mlijeka u prahu, brašna, praška za pecivo i vode načini se tijesto iz koga se izbodu uštipci, veliki poput oraha. Oni se peku u vrelom maslacu dok ne postanu smeđi. U međuvremenu se šećer rastopi u vodi, ugrije i polako kuha dok se ne pretvori u gust sirup. U njega se namoče uštipci i ostave u njemu nekoliko sati.

MESNE OKRUGLICE S POVRĆEM*Potrebni sastojci:*

2 svježe paprike / 4 češnja češnjaka / 80 dag janjetine /
 4 glavice crvenog luka / malo đumbira / mljeveni korijander /
 sol / kim / 2 zrna bibera / 4 žlice maslaca / 1 šalice jogurta /
 1 žlica umaka od rajčice / 50 dag mrkvice / 50 dag korabica /
 50 dag narezanih tikvica

Priprema:

Svježa paprika, češnjak, 2 crvena luka i 40 dag janjetine sitno isjeckati i izmiješati. Dobivena smjesa začini se đumbirom, curry praškom, korijanderom, kimom i solju. Napraviti okruglice i peći na vrelom maslacu. Ostatak janjetine se nareže na komade i peče na maslacu. Tome se dodaju dva kosana crvena luka, gotove okruglice s preostalim začinima te pekmez od rajčica i jogurt. Sve zajedno pirjati i s vremena na vrijeme promiješati. Korabice i mrkvice izrežu se na komade, dodaju mesu i zajedno kuhaju ¼ sata. Na kraju se u lonac stave narezani krastavci i tikvice. Po potrebi se sve zalije s malo vode i kuha još nekoliko minuta na blagoj vatri.

PILETINA S KIKIRIKIJEM U SOJA SOSU*Potrebni sastojci:*

400 g pilećeg filea
 3-4 mrkve
 100 g kikirikija
 100 ml soja sosa
 začini curry, sol, brašno, peršin

Priprema

Piletinu isjeckamo na kockice, pospemo curryem i propržimo na kockici maslaca dok ne porumeni. Zatim dodamo mrkvu koju smo isjeckali na kockice te je pomiješamo s piletinom i kuhamo 5-6 minuta uz miješanje. Dodamo soja sos, malo čilija, po želji i soli. Kad se sve izmiješa ostaviti par minuta da se krčka i dodati kikiriki. Kada je gotovo, služiti uz rižu i posuti svježim peršinom.

INDIJSKA KUHINJA

Ukusna rapsodija začina i aroma

Smatra se da indijska kuhinja ima najviši nivo svijesti. Još tijekom pripravljanja jela osjeća se posebno zadovoljstvo i radost, a kada je jelo gotovo na trpezi je sama božanska hrana. U Indiji inače važi poslovice »Kako jedeš, tako misliš«

Dominantan utjecaj na indijsku kuhinju ostavili su arapski i kineski trgovci, te perzijski, mongolski, turski, britanski i portugalski osvajači. Stoljećima se svakim novim valom doseljenika, trgovaca i osvajača nametala nova kulinarska praksa, koja se vremenom asimilirala u indijsku kuhinju kakvu danas poznajemo.

Kuhinja je vrlo romantična, ukusna i zdrava. Začini koji se koriste pri kuhanju daju jelima svoj okus, miris i ljekovite značajke.

Indija je topla zemlja pa se 70 posto stanovnika hrani vegetarijanskom prehranom, jelima pripremljenim od povrća, leće, slanutka, graha, riže, nekoliko

vrsta brašna... Ostali uz navedene namirnice jedu meso, piletinu, kozletinu, ribu...

Indijski začini su stari kao i civilizacija. Dajući svoju aromu i okus hrani, oni čuvaju funkcije tijela. Svaki začina ima svoju svrhu, posebnu boju i okus te ljekovito svojstvo koje djeluje na kosu, oči, vid, srce, kožu, kosti, nokte, probavni sustav... Začini u Indiji osvježavaju i griju. Još od 3000. g. prije Krista koristili su se kurkuma, kardamom, papar i senf. *Garam masala* (vruća smjesa) koristi se za curry umak. Osnovna je smjesa glavnih začina i veoma je raširena u indijskoj kuhinji.

Negdje u isto vrijeme se i riža odomacila duž ušća rijeke Ganges, a danas je Indija zemlja koja rižom hrani pripadnike dviju velikih svjetskih religija, hinduizam i budizam.

Osnova indijske kuhinje su žitarice – riža, pšenica, kukuruz ili proso, grah, *dal* i *chutney*.

Chutney je aromatičan, slatko-kiseli umak indijske kuhinje. Ima kašast izgled, a sastoji se od komadića voća i povrća.

Chutney se priprema kuhanjem, kao i marmelade. Ovome se mogu dodati jela od mesa i peradi, ribe, jogurta i kokosa.

Meso i ribu konzumira uglavnom viši sloj srednje klase i nisu uobičajeni dio prehrane.

Hrana koju Indijci konzumiraju ne određuje samo podneblje u kojem žive, nego se određuje i prema *kastama*. Zato se ne treba čuditi što imaju kompleksan sustav pravila kada, kako i s kim mogu jesti, što će jesti i tko će jelo spravljati. Naime, pripadnici viših *kasta* neće jesti jelo koje je skuhala osoba iz niže *kaste*.

Jesti govedinu najveće je svetogrđe, jer je za sve Indijce krava sveta životinja. Od nje se uzima samo mlijeko. U nekim dijelovima Indije nisu skloni jesti svinjetinu, jer su svinje svejedi pa se boje prljavštine i bolesti.

Branka Dulić

Bakina škrinja savjeta:

- Smeta li vam za oči luk kad ga sjeckate, stavite ga na 15 minuta u ledenicu i više nećete imati problema.
- Ako prilikom kiselenja krastavaca u staklenku stavite nekoliko listova višnje, kiseli krstavci će imati posebnu aromu.
- Zelena salata puno će brže ponovno postati svježa ako u hladnu vodu u koju je uronite dodate malo šećera.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Ellman-Radiotalasna kirurgija

Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Biopton, Magneti i ostalo...

NOVO U POLIKLINICI ! doc.dr sci.med. Stamenko Šušak - Kardiohirurg - Sremska Kamenica

Poliklinika za vašu obitelj

IZOLACI- ONISTIČKA POLITIKA	UREDAJ ZA PROIZ- VODNJU VELIKE EL. SNAGE	AVIONSKE PRUGE	"OPĆE TR- GOVAČKO PODUZEĆE"	GRAD U UKRAJINI, LAVOV LVOV	"ZRAČNI MOST" (ENGL.)	"CRVENI KRIŽ"	GLUMAC McKELLEN	DESKRIP- CIJA	GLUMICA CANOVIC	IVO TOMIĆ	UTJERATI, ZATJERATI	TALIJANSKI KNJIZEV- NIK (TRIUMF SLOBODE)	NAŠA GLU- MICA (IZ VREMENA BRAKA S COBROM)
ROMAN JOSIPA KOZARCA													
ON TRPI SVE						"NIVOSE" GRČKO SLOVO				UCVRŠĆI- VAC VLASI EGIPATSKI SVETI BIK			
"UNITED KINGDOM"			ČEŠKI KARDINAL, MILOSLAV SILICIJ				SPIRITIS- TIČKI SKUP PRITKA UZ BILJKU						
SJEVERNI JELEN, DVOSTRU- KO VEĆI OD SOBA				OTOK KOD MOLATA PREDVORJE SA STUPO- VIMA			SPASOJE ODMILA, SPASO GLUMICA MENDES						
TIP BRI- TANSKOG RATNOG AVIONA									MITSKI KRALJ SIKULACA NOINA LAĐA				
NIZOZEM- SKA			DOBRE NADE IZNAD, PONAD			OCAT (MNOŽ.) SAVEZ DRŽAVA							
ANIONI I KATIONI					RADNIK U ULJARSTVU TURSKE OSTAV- STINA					PJEVAČ GARFUNK- EL	DANNY GLOVER USPRKOS TOME		
JUŽNO- AMERIČKA DRŽAVA							GLAVNI GRAD EGIPTA LJILJAN						
VELEBIT- SKA DEGE- NIJA I COVJEČJA RIBICA							RUSKI SAHIST. ANATOLIJ IZRAELSKA STROJNICA						
NAŠA NEGACIJA			SALAŠ, MAROF VRATAR REALA CASILLAS						NADIMAK BOROŠICE PILOT FOR- MULE 1, SEBASTIAN				
GLUMAC WALLACH				IME MLADUNCE PSA						MJESTO KOD NO- VOG SADA (ODBOJKA) SELEN			
KULJEVA DVOKOLICA (MNOŽ.)						GLUMICA BOJANIĆ ŽENSKO IME, ELSA					NINA BADRIĆ RADIŠAN KUKAC		
STRANO ŽENSKO IME, ANNETTE							SUDAC U HADU	RIJEKA U LONDONU (THAMES) SAT					
CRTICA U PISANJU					RIBARSKI BRODIČ (TOMA BEBIĆ) ANA BOBAN					CJEVAST OVRATNIK (...KRA- NA) C. O			
UZVIK U OKALICI			NAZARENCI NORVEŠKA										
NAŠ "GASTRO- NOMAD"													

RJEŠENJE KRIŽALJKE:
izolacionizam, mrtvi kapitali, papiri, nivo, gel, uk, vlik, seansa, los, ist, spase, spiritire, ital, ni, ti, kvasine, toni, uljan, dg, gvaljana, katro, endemi, karpov, ne, majur, tamt, elti, naziv, kac, rikse, ines, n, anette, temza, tire, leut, rol oj, nazarenci, rene bakalovic.

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Bruno Anušić, Ljiljana Dulić
Ivan Gregurić, Dražen Prčić,
Zvonko Sarić, Josip Stantić,
Thomas Šujić, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

mr. sc. Jasminka Dulić
e-mail: hrurednik@tippnet.rs

POMOĆNIK I ZAMJENIK

ODGOVORNE UREDNICE:
Zvonko Sarić
e-mail: zsarić@hrvatskarijec.rs

REDAKCIJA:

Ivan Andrašić (Podunavlje)
Davor Bašić Palković (kultura)
e-mail: dbpalkovic@hrvatskarijec.rs
Dušica Dulić (novinarka)
e-mail: dusicad@hrvatskarijec.rs
Slavica Mamužić (novinarka)
e-mail: smamuzic@hrvatskarijec.rs
Zvonimir Perušić (ekonomija i redaktura)
e-mail: zperusic@hrvatskarijec.rs
Dražen Prčić (sport i zabava)
e-mail: dprcic@hrvatskarijec.rs
Nada Sudarević (fotografije)
Željka Vukov (društvo)
e-mail: zvukov@hrvatskarijec.rs
Mirko Kopunović (dopisništva i korektura)
e-mail: mkopunovic@hrvatskarijec.rs
Jelena Ademi (tehnički prijemom)

TEHNIČKI UREDNIK:

Thomas Šujić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vujković-Lamić
Josip Horvat

LEKTORICA:

Katarina Vasiljčuk

TELEFON:

++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN:

355-1023208-69
E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB:

www.hrvatskarijec.rs
TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID

109442828

CIP - Каталогизacija
у публикацији Библиотека
Матице српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ivan Andrašić

Tri zdjele za породiljski dar

U mnogim domovima albumi sa starim fotografijama čuvaju se poput najvećeg blaga. Listaju se samo u posebnim prigodama, pokazuju se samo odabranima. Oživljavaju mnoga sjećanja, na njima su i mrtvi živi, a svaka od fotografija mogla bi ispričati svoju priču. Ova stara fotografija iz obiteljskog albuma *Ljiljane Andrašić*, rođene *Vidaković*, potječe s kraja šezdesetih godina prošloga stoljeća. Na fotografiji su Ljiljanin otac Pavle, Sončanima znan kao Paja Rotkvin, te sestre Ana i Marica *Vidaković* – *Glavanove*, s kravom Sekom i njezina tri teleta. Ovoga, tada vrlo rijetkog događaja, živo se sjeća i tadašnji kolega danas pokojnog Paje, umirovljenik Lovra Rakin. »Sjećam se k'o da je jučer bilo, tko bi to zaboravio? Tada je već u selu bilo dosta krava simentalke pasmine, a sve više se primjenjivala oplodnja putem umjetnog osjemenjivanja. Oplodnje su vršili ili tadašnji veterinar dr. Zoran Pavlović, ili moj kolega, veterinarski pomoćnik Paja, koji je

prošao obuku i položio stručni ispit za tu vrstu posla. Umjetnu oplodnju krave Seke u domaćinstvu Glavanovih uradio je dr. Zoran. Nakon mjesec dana utvrdili smo da je Seka steona i redovito pratili njezin graviditet. Iznenadilo nas je to što je prilično rano pokazivala izuzetnu krupnoću, ali tek kada se otelila sve nam je bilo jasno. Na svijet je donijela tri muška teleta, ne baš tako sitna. Ovo je za nas bilo veliko iznenađenje i još veći razlog za slavlje. Znali smo za nekoliko slučajeva teljenja blizanaca u okolici, ali ne i za trojke«, prisjeća se Rakin. Krave simentalke pasmine sončanski stočari su počeli uvoditi u svoje štale od početka, a masovnije u drugoj polovici šezdesetih godina. Ove krave bile su pravi bum zbog svoje mliječnosti i zbog kvalitete teladi. Postojbina simentalskog goveda je Švicarska, preciznije dolina rijeke Simme, po kojoj je i dobilo ime. Danas je simentalac tipičan predstavnik gove-

da dvojnih sposobnosti, tako da postiže odlične rezultate i u proizvodnji mesa i mlijeka. SimentalSKU rasu odlikuju brojne osobine vrlo bitne za uzgajivače: brz porast mladih grla i harmonična tjelesna građa, skladno ukomponiran odnos proizvodnih sposobnosti za mlijeko i meso, zadovoljavajuća plodnost, dugovječnost, vrlo velika iskoristivost kabaste

hrane i izvanredna sposobnost aklimatizacije. Krave imaju vrlo funkcionalno vime i visoku mliječnost, izražen materski nagon i dobru plodnost. Telad i junad u tovu ostvaruju vrlo dobar prirast i relativno brzo postižu optimalnu težinu. Kod krava ove pasmine do prvog teljenja dolazi u starosti od 24 do 28 mjeseci, a sposobne su za 6-7 teljenja u životu. Zbog takvih odlika, simentalac se počinje još u prošlom stoljeću intenzivno širiti izvan svojeg uzgojnog područja, tako da je danas zastupljen u govedarstvu mnogih zemalja.

»Kravu i telad obilazili smo svakodnevno. Na vrijeme smo ih cijepili, a davali smo im i vitaminske injekcije. Vrlo smo brzo uočili kako im mlijeko koje bi posisali od majke nije dostatno, pa smo gazdaricama savjetovali da ih počnu dohranjivati. Paja im je, kako je rekao za породiljski dar, čak kupio i tri zdjele, pa su gazdarice u njih sipale mlijeko od druge krave. Mladunci su brzo navikli na dodatni obrok, a prohtjevi su im bili sve veći. Vrlo rano su prešli i na samostalnu prehranu, pa su dosta brzo postigli i komercijalnu težinu i gazdarice su ih prodale«, završava prisjećanje Lovra Rakin.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Dragi moji mali i veliki čitatelji Hrckovih strana... danas je 2. rujna... jučer je zvanično počela škola i vrtić.

Neki od vas su prvi put u klupama. Želim vam puno sreće, dobrih prijatelja, ali i dobrih ocjena, ili pečata, ili naljepnica... što li već budu dijelile učiteljice.

Vi koji ste krenuli u vrtić, samo hrabro... i ne zaboravite, roditelji će uvijek pri kraju radnog dana vratiti se po vas da idete skupa doma.

Što da poželim vama ostalima, sve znate... izbjeći ovu obvezu ne možete, pa bi možda bilo zgodno da si olakšate i prionete na posao. Što prije prikupite dovoljno dobrih ocjena moći ćete ponekad (ali to je tajna) malo i ljenčariti tijekom godine.

Ne zaboravite svakog petka pročitati Hrckove strane u Hrvatskoj riječi, a uskoro stiže i podlistak Hrcko.

Sretna vam nova školska godina!

Piše i uređuje: Bernadica Ivanković

KREATIVAN ZAVRŠETAK LJETNIH FERIJIA

Završen i IV. etno kamp

Organizaciji Hrvatske čitaonice i uz logističku potporu Gradske knjižnice iz Subotice u periodu od 22. do 26. kolovoza uspješno je realiziran još jedan, četvrti po redu Etno kamp. U radu kampa sudjelovalo je tridesetero djece koja nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, a posljednjeg dana kampa održana je završna priredba u dvorištu Hrvatske čitaonice na kojoj su djeca pokazala što su sve naučila i radila proteklog tjedna. Kako im je bilo, što im se svidjelo, u čemu su sve uživali i ostale detalje pročitajte u izvješću koje su sami sastavili.

Kao i svake godine i ove je koncem kolovoza organiziran Etno kamp na hrvatskom jeziku. Svi koji smo i lani bili odmah smo rezervirali mjesto i za ovu godinu, a neki od nas su u kamp došli jer su ih roditelji prijavili. Kako god, konačna ocjena je da su voditeljice dobro obavile svoj posao, te se svi skupa ponovo prijavljujemo i za iduću godinu.

A što smo sve doživjeli tih pet dana, gotovo je nemoguće objasniti na ovako malom prostoru. Ako vam kažemo da smo radili, pravili pletene košarice, izrađivali 'Betlehem', igrali se, recitali, pjevali, glumili i naravno malo pame-tovali, pomislit ćete da je bilo smaranje, ali nije. Bilo je...

uostalom, vidjet ćete po nešto i sami na slikama koje smo dozvolili objaviti. Nije baš sve za javnost.

Dakle, kao što rekoh, mi smo nešto naučili, puno toga

smo vidjeli, ponešto sami napravili, a najviše se družili. A bilo nas je tridesetero. Bili su tu: Ana, Matija, Kruno, Mihaela, Zdenko, Dunja, Regina, Katarina, David, Marin..., što želite reći... da ne nabrajam sva imena?! Dragi moji, ono što smo također naučili u kampu, jest bit i suština prijateljstva. Nismo svi postali najbolji prijatelji, jer to mjesto može zauzeti svega par osoba, ali zato smo naučili da svi možemo biti skupa dobri prijatelji, i to nije ni malo

teško, a vrijedi. U našem, međusobnom upoznavanju pomogle su nam brojne igre koje smo igrali s Bernadicom, tipa »Autobiografije«, »Burze«, »Divovske figure«, »Bliže-dalje«, »Cipele«. U njima smo istinski uživali, baš su bile moćne.

I ove smo godine jedan dan imali

izlet. Posjetili smo Bikovo, a u tome nam je pomogla obitelj Tikvicki. Vidjeli smo konje, bikove, karuce, kako se pravi silaža za zimu. A posjetili smo i crkvu gdje nam je dobar domaćin bio župnik Julije i vjeroučiteljica Nada. Iskoristili smo taj dan za razne igre u prirodi.

U etno kampu smo naučili da svaki narod ima svoje umotvorine, što su zrnca biserja mudrosti. U narodne umotvorine spadaju: poslovice, pitalice, zagonetke, bajalice, zdravice, brzalice... Poslovice je prvi, kod Bunjevaca, počeo skupljati Ambrozije Šarčević, još krajem 19. stoljeća. Bunjevačke narodne poslovice skupljali su i Blaško Rajić, Ive Prčić, Marko Peić, Grgo Bačlija, Naco Zelić. Na priredbi smo i izrekli po neki naučeni narodni biser.

Ovaj naš kamp imao je zanimljive kreativne radionice u kojima smo izrađivali košarice, izrađivali smo slike s papirom i bojama, ali smo izradili i 'Betlehem'. Kamp je bio još više poseban ove godine, jer smo imali najljepše iznenađenje kad nam je došao župnik Julije iz Bikova te smo imali misu u dvorištu. Naučili smo i pjevati nekoliko duhovnih pjesama kojima smo slavili Boga! U ovome su nam puno pomogli naši Proroci koji su s nama vježbali, a to su bili Nikola Bašić, Darko Temunović, Anita Kovač i Vladimir Lišić.

I ovaj kamp Bernadica Ivanković i Katarina Čeliković nisu mogle same napraviti, pa je tu pomogla moba. Došle su učiteljice Tanja Stantić, Sanja Dulić, Emina Kujundžić, ali i teta Marija, obitelj Gabrijele i Grge Tikvicki, a onda smo dobili jabu-

ke i kruške, breskve, šljive i sokove jer su nam pomogli Branko Horvat i Ruža Petrina, obitelj Horvacki, obitelj Mandić, Hrvatsko nacionalno vijeće i Zavod za kulturu vođanskih Hrvata. Iz stolarske radionice Stipana Bašića dobili smo drvo, pilotinu i ostali materijal koji nam je bio potreban za rad. Naravno, jeli smo i euro-krem s kruhom, sladoled, i to više puta, a bilo je i čokolade. S nama je svakoga dana bila baka Veronika Evetović, koja je prava majstorica. Pomagali su nam i tamburaši, a plesati su nas učile, što folklor što moderan ples, Tanja, Bernadica i Dajana, a Tanja nas je vježbala i za izvedbu skeča kojoj je pomagao Marjan Kiš. Nadamo se da nismo nekog zaboravili, ako i jesmo... ispričavamo se... nije nam bila namjera. Želimo svima od srca zahvaliti.

Vrućine su, kažu roditelji, tih dana bile nesnosne. Mi to baš i nismo osjetili. U društvu je sve drugačije. Vraćamo se ponovo na početak priče, uz prijatelja je sve lakše.

Eto sad je škola već počela... ali se radujemo, jer ćemo se, vjerujem, uskoro ponovno svi sresti na zajedničkoj svetoj misi za početak nove školske godine. Kad bolje razmislim, i bilo je dosta... dobro da je počela škola. Dani provedeni u Etno kampu imaju posebno mjesto u mom srcu i jedva čekam sljedeći. Do tada ćemo, ipak, morati ići u školu.

KALENDAR BITNIH DOGAĐAJA KALENDAR za idući tjedan

7. rujna - Dan hrvatskih voda

8. rujna - Međunarodni dan pismenosti (UNESCO) - UN

8. rujna - Međunarodni dan fizikalne terapije

**PETAK
2.9.2011.**

06:05 Najava programa
06:10 Trenutak spoznaje (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Hotel dvorac Orth 8
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Nevjerojatni trenuci 2: Trenuci najveće smionosti, dokumentarna serija (R)
11:00 Kod Ane (R)
11:10 Oprah show (R)
12:00 Dnevnik
12:32 Gospodarica tvoga srca, telenovela
13:17 Capri 2, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:25 Kad čuješ trubu ti uzmi sombrero, emisija pučke i predajne kulture
14:55 Lastovski fumari, dokumentarni film
15:25 Čudo u Ludbregu, dokumentarni film
15:55 Vijesti iz kulture (R)
16:05 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
16:50 Vijesti
18:10 Sve će biti dobro, serija
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 2, serija
21:10 Mjesec pustolovnog filma: Lov na zeleni dijamant, američki film
22:55 Dnevnik 3
23:35 Filmski maraton: Meta, britanski film (R)
01:10 Filmski maraton: Roger Dodger, američki film (R)
02:55 Kojak 3., serija (R)
03:45 Skica za portret
04:00 Lastovski fumari, dokumentarni film (R)
04:30 Čudo u Ludbregu, dokumentarni film (R)
05:00 Hotel dvorac Orth 8, serija (R)

06:50 Najava programa
06:55 Kod kuće je najljepše (R)
07:05 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
07:50 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
08:15 Žutokljunac
08:45 Cijele note, serija za djecu (R)
09:10 Ljubitelji dječjeg

svijeta: Životna sreća
09:20 Boli glava: Atmosfera (R)
09:35 Obična klinka, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:45 Puna kuća Raftera 2, serija (R)
11:30 Tree Hill 6, serija (R)
12:10 Žderonja 2, crtana serija (R)
12:30 Žutokljunac
12:55 Crtani film
13:05 Pipi Duga Čarapa, crtana serija
13:25 Hannah Montana 2, serija za mlade
13:55 Eve i vatreni konj, kanadski film
15:25 Ružna Betty 4, serija
16:10 James Martin u Bretanji, dokumentarna serija (R)
16:35 Briljanteen (R)
17:15 Kojak 3, serija
18:05 Kod kuće je najljepše
18:20 Nogometne kvalifikacije za EP 2012. - emisija
18:50 Nogometne kvalifikacije za EP 2012.: Malta - Hrvatska, prijenos
20:45 Nogometne kvalifikacije za EP 2012. - emisija
21:15 Bitange i princeze 4, humoristična serija
21:50 Whitechapel, mini-serija
22:35 Whitechapel, mini-serija
23:20 Whitechapel, mini-serija
00:05 Daegu: SP u atletici, pregled dana
00:40 Laži mi 2, serija (R)
01:25 Zovem se Earl 4, humoristična serija
01:45 Retrovizor: Specijalna postrojba 4, serija
02:30 Retrovizor: Prikraćeni 3, humoristična serija
02:55 Retrovizor: Sinovi anarhije 1, serija (R)
03:40 Noćni glazbeni program
04:50 Noćni glazbeni program

06:20 Naši najbolji dani, serija
07:05 Neustrašivi Scooby Doo, crtana serija
07:30 Jumanji, crtana serija
07:55 Pobjeda ljubavi, serija
09:50 Ljubav i kazna, serija
11:50 TV izlog
12:05 Zauvijek susjedi, serija
13:20 IN magazin
14:00 Pobjeda ljubavi, serija
16:00 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:50 Predigra za brak, film
23:35 Gradska faca, film
01:15 Ezo TV, tarot show

02:15 Opasna zona, igrani film
03:45 Kung fu frka, igrani film
05:20 Kraj programa

06:10 RTL Danas, informativna emisija
06:50 Dragon Ball Z, animirani film
07:35 Staklen dom, obiteljska dramska serija
08:25 Cobra 11, akcijska serija
10:45 Ekkluziv Tabloid
11:15 Nasljednici, telenovela
12:05 Vrata raja, telenovela
13:00 1001 noć, serija
14:25 Cobra 11, akcijska serija
17:05 Ne daj se, Nina!, humorna drama
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:05 Staklen dom, obiteljska dramska serija
20:00 Zakon i red, serija
21:00 Trkač, igrani film, znanstveno-fantastični
22:45 Američki ninja 2: Sučeljevanje, igrani film, akcijski
00:25 Serenity: Bitka za budućnost, igrani film, znanstveno-fantastični
02:25 Astro show, emisija uživo
03:25 CSI: Najbolje od Grissoma, serija
03:26 RTL Danas

**SUBOTA
3.9.2011.**

05:57 Najava programa
06:02 Kad čuješ trubu ti uzmi sombrero, emisija pučke i predajne kulture
06:32 Drugo mišljenje: Zauvijek mlad (R)
07:22 Iza ekrana (R)
07:52 Hrvatska kronika BiH
08:07 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Zakon mržnje, američki film
09:54 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Kućni ljubimci
10:45 Gorski kotar: Goransko ljetno, dokumentarna serija
11:15 Normalan život, emisija o obitelji
12:00 Dnevnik
12:20 Prizma
13:05 Capri 2, serija (R)
14:00 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
14:35 Jelovnici izgubljenog vremena: Što sve s rajčicama

14:55 Zlatna kinoteka: Milagro, američki film
16:55 Vijesti
17:05 Znanstvene vijesti
17:10 Euromagazin: Cipar - održiv turizam
17:45 Lewis 4, mini-serija (3/4) (R)
19:15 LOTO 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Hrvatska i Italija zajedno u Europi, prijenos
21:40 Zlatne žice Slavonije - završna večer, prijenos
23:35 Vijesti
23:50 Vijesti iz kulture
00:00 Četiri pera, američki film
02:10 Filmski maraton: Prviđenja, britansko - američki film (R)
03:55 Filmski maraton: Zakon mržnje, američki film (R)
05:30 Skica za portret

07:45 Najava programa
07:50 Na kraju ulice: Kako napraviti kućicu za psa
08:15 Žutokljunac:
08:40 Patak Frka, crtana serija (R)
09:05 Girl From Tomorrow 1, serija za djecu
09:30 Majstori svirači: Koncert u Križevcima (2. dio)
10:00 Prop i Berta, danski animirani film
11:15 Sportske igre mladih
11:30 Daegu: SP u atletici, emisija
12:00 Daegu: SP u atletici, prijenos
13:30 Daegu: SP u atletici, emisija
14:00 Bled: SP u veslanju, snimka
14:40 KS automagazin
15:10 Čansonfest '11. - Kastav oko
16:45 4 zida
17:20 Čelični Will, američki film (R)
19:05 Garaža: Žan i Mazguni (R)
19:40 Košarka, EP - emisija
19:55 Košarka, EP: Hrvatska - Crna Gora, prijenos
21:40 Košarka, EP - emisija
22:05 Nora Roberts: Angels Fall, mini-serija
23:35 Daegu: SP u atletici, pregled dana
00:05 Vrijeme je za jazz: Tamara Obrovac u Lisinskom 2004. (2.dio)
01:35 Noćni glazbeni program

06:35 TV izlog
06:50 Grill Boss, kulinarski show R
07:20 Timmy Time
07:35 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija
08:00 Chuggington
08:15 Beyblade metal fusion, crtana serija
08:40 Winx, crtana serija
09:05 Bračne vode, serija
09:35 Bračne vode, serija
10:05 Frikovi, serija
11:05 Smallville, serija
12:05 Krull, igrani film
14:20 Kapetan Kuka, film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, R
18:00 Nad lipom 35, show R
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Bljesak, igrani film
21:45 Pokojni, igrani film
00:15 Cop Land, igrani film
01:50 Ezo TV, tarot show
02:50 Predigra za brak, film R
04:25 Krull, igrani film R
06:25 Kraj programa

06:15 RTL Danas, (R)
06:50 Dragon Ball Z, animirani film (tri epizode)
08:05 Cobra 11, serija
08:55 Discovery: Bez cenzure, dokumentarna serija (R)
10:10 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
12:00 Želja, igrani film, obiteljska fantazija (R)
14:00 Vesele karmine, igrani film, komedija
15:25 Kaena: Proročanstvo, igrani film, animirana fantazija (R)
17:10 Na viskoj nozi, humoristična serija
18:00 Zvijezde Ekstra: 10 vampira koje volimo, zabavna emisija (R)
18:30 RTL Danas
19:05 Bibin svijet, serija (dvije epizode)
20:00 Hotel za pse, igrani film, obiteljska komedija
21:50 Opasne djevojke, igrani film, komedija
23:30 Crna ovca, igrani film, komedija
01:05 Astro show, emisija uživo
02:05 RTL Danas, informativna emisija (R)
02:40 Serenity: Bitka za budućnost, igrani film, znanstveno-fantastični (R)

**NEDJELJA
4.9.2011.**

05:55 Najava programa
 06:00 Duhovni izazovi, međureligijski magazin (R)
 06:30 Euromagazin: Cipar - održiv turizam (R)
 07:15 Mala TV (R)
 08:10 Prijatelji 1
 09:05 Vrijeme je za Disneyja: Moji prijatelji Tigar i Pooh (R)
 09:30 Vrijeme je za Disneyja: Einsteinčići (R)
 09:55 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Poirot 12, serija
 11:40 manjinski MOZAIK
 12:00 Dnevnik
 12:30 Plodovi zemlje
 13:25 Split: More
 14:00 Apokalipsa - Drugi svjetski rat: U okruženju, dokumentarna serija (5/6) (R)
 14:55 Skica za portret
 15:05 Mir i dobro
 15:40 Vijesti
 15:50 Starting Over, mini-serija
 17:25 Tajni život primata: Orangutani, dokumentarna serija
 18:15 Lijepom našom: Maribor (R)
 19:15 LOTO 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Velo misto, TV serija
 21:20 Jadranske igre: Biograd
 23:25 Vijesti
 23:45 Vijesti iz kulture
 23:55 Foyleov rat 7, mini-serija
 01:30 Skica za portret
 01:45 Jelovnici izgubljenog vremena: Što sve s rajčicama (R)
 02:05 Zdravice i napitnice, dokumentarni film (R)
 02:35 Gorski Kotar: Goransko ljetno, dokumentarna serija (2/4) (R)
 03:05 Lijepom našom: Maribor (1)
 04:05 Prizma, (R)
 04:50 Plodovi zemlje (R)

07:00 Najava programa
 07:05 Noć ljubavi - Waldbühne 2010. (R)
 08:00 Zlatna kinoteka: Fanny, američki film
 10:10 Biblija
 10:20 Portret Crkve i mjesta
 10:30 Ludbreg: Proslava 600-te obljetnice ukazanja Krvi Kristove, prijenos mise
 13:00 Filmska matineja: Istinita vilinska priča, britansko-američki film (R)
 14:35 Dinu za rođendan -

Funk on the Beach
 15:55 Magazin nogometne Lige prvaka
 16:20 Bled: SP u veslanju, snimka
 16:55 Košarka, EP: Crna Gora - Grčka, prijenos
 18:40 Crtani film
 19:05 Garaža: Gretta (R)
 19:40 Košarka, EP - emisija
 19:55 Košarka, EP: Hrvatska - BiH, prijenos
 21:40 Košarka, EP - emisija
 22:05 Filmski boutique: Ciklus Charlesa Bronsona - Chatova zemlja, američki film
 23:45 Daegu: SP u atletici, pregled dana
 00:15 Noćni glazbeni program

07:05 TV izlog
 07:20 Ah, taj život, crtana serija
 07:45 Timmy Time
 08:00 Bakugan II - New Vestroia, crtana serija
 08:25 Chuggington
 08:40 Beyblade metal fusion
 09:05 Winx, crtana serija
 09:30 Bračne vode, serija R
 10:30 Automotiv, auto-moto magazin
 11:00 Magazin Lige prvaka
 11:30 Najgori tjedan, serija
 12:00 Svi mrze Chrisa, serija
 12:30 Televizijska posla
 13:00 Kapetan Kuka, film R
 15:35 O mačkama i psima, igrani film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 O mačkama i psima, igrani film - nastavak
 17:25 Majmunaska posla, film
 19:10 INA Plave vijesti
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Nad lipom 35
 21:10 Voliš li pse?, igrani film
 22:50 Red carpet
 00:00 Bljesak, igrani film R
 01:35 Most na rijeci Kwai, igrani film
 04:15 Red carpet, R
 05:20 Automotiv R
 05:45 Kraj programa

07:05 RTL Danas, (R)
 07:40 Zvijezde Ekstra: Tiger Woods, (R)
 08:05 Dragon Ball Z, (četiri epizode)
 09:45 Ruža vjetrova, dramska serija (dvije epizode) (R)
 12:25 Crna ovca, film, komedija
 13:55 Opasne djevojke, igrani film, komedija (R)
 15:45 Hotel za pse, igrani film, obiteljska komedija (R)
 17:30 Discovery: Bez cenzure,

HRT1, 5.9.2011. 10:10

Nevjerojatni trenuci 2, dokumentarna serija (AMAZING MOMENTS 2)

Naslov epizode: TRENUCI OD KOJIH ZASTAJE DAH (MOST ASTOUNDING MOMENTS)

Epizoda: 2

Od brodova koji tonu i smrtonosnih oluja, do žive snimke jezera lave, svjedočimo punoj snazi bijesa prirode. Približavamo se nadomak moćnih ralja morskog krokodila. Vodimo vas od šumskih požara u Australiji do ledenih santi koje se uz grmljavinu valjaju na Antarktici - sve u potrazi za trenucima od kojih zastaje dah.

Odabrao: Đelo Hadžiselimović

Producent: Paul Donvito

Produkcija:

National Geographic Television

dokumentarna serija (R)
 18.30 RTL Danas
 19.10 Jezikova juha, reality show
 20.00 Dvostruka opasnost, igrani film, triler
 21.50 CSI: Miami, (tri epizode)
 00.30 Vesele karmine, igrani film, komedija
 02.00 Astro show
 03.00 RTL Danas, (R)

PONEDJELJAK 5.9.2011.

05:40 Najava programa
 05:45 Rijeka: More
 06:15 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 09:07 Hotel dvorac Orth 8
 09:52 Vijesti iz kulture (R)
 10:00 Vijesti
 10:10 Nevjerojatni trenuci 2: Trenuci od kojih zastaje dah, dok. serija (R)
 11:00 Kod Ane (R)
 11:10 Oprah show (R)
 12:00 Dnevnik
 12:32 Gospodarica tvoga srca
 13:20 Dvije sestre, dokumentarni film
 14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:25 More, maslina, loza - dokumentarni film
 14:55 Kuda idu divlje svinje, TV serija
 15:55 Vijesti iz kulture (R)
 16:05 Alisa, slušaj svoje srce
 16:50 Vijesti
 17:55 Sve će biti dobro, serija
 18:40 Ljetna slagalica

19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo
 20:35 Capri 2, serija
 21:25 U krupnom planu
 22:40 Dnevnik 3
 23:20 Il Giardino Armonico u Varaždinu (R)
 00:35 Mjesec Komanča, mini-serija (R)
 02:10 Skica za portret
 02:35 Dvije sestre, dokumentarni film
 03:25 Mijenjam svijet (R)
 03:55 More, maslina, loza, dokumentarni film (R)
 04:25 Hotel dvorac Orth 8, serija (R)
 05:10 Ljetna slagalica (R)

06:45 Najava programa
 06:50 Kod kuće je najljepše (R)
 07:00 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
 07:45 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
 08:10 Žutokljunac: Seoba ptica
 08:35 Cijele note, serija za djecu (R)
 09:00 Ton i ton (R)
 09:15 Sportske igre mladih (R)
 09:30 Obična klinka, serija
 09:55 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
 10:39 Puna kuća Raftera 2, serija (R)
 11:23 Tree Hill 6, serija (R)
 12:05 Žderonja 2, crtana serija (R)
 12:28 Žutokljunac: Seoba ptica
 12:50 Pipi Duga Čarapa

13:10 Hannah Montana 2, serija za mlade
 13:35 Starting Over, mini-serija (1/1) (R)
 15:05 Ružna Betty 4, serija
 15:45 KS automagazin (R)
 16:15 Mijenjam svijet: Dogana (R)
 16:40 Košarka, EP - emisija
 16:55 Košarka, EP: Hrvatska - Grčka, prijenos
 18:40 Košarka, EP - emisija
 18:55 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
 19:15 Kod kuće je najljepše
 19:25 Glazbeni specijal (R)
 20:00 Doktor Who 4, serija
 20:50 Deja vu, američki film (R)
 23:00 Laži mi 2, serija (R)
 23:45 Zovem se Earl 4, serija
 00:05 Retrovizor: Specijalna postrojba 4, serija
 00:50 Retrovizor: Prikraćeni 3, humoristična serija
 01:15 Retrovizor: Sinovi anarhije 1, serija (R)
 02:00 Noćni glazbeni program

06:05 Naši najbolji dani, serija
 06:50 Neustrašivi Scooby Doo, crtana serija
 07:15 Jumanji, crtana serija
 07:40 Roary, crtana serija
 07:55 Tomica i prijatelji
 08:10 Nate Berkus Show
 09:05 Pobjeda ljubavi, serija R
 11:05 Kad lišće pada, serija R
 12:05 TV izlog
 12:20 IN magazin R
 13:00 Pobjeda ljubavi, serija
 15:00 Ljubav i kazna R
 17:00 Vijesti Nove TV

17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Ubojstvo u Bijeloj kući, igrani film
00:05 Frankenfish, igrani film
01:30 Heroji, serija
02:20 Ezo TV, tarot show
03:20 Medij, serija
04:05 Bračne vode, serija
04:55 Nate Berkus show R
05:40 IN magazin R
06:00 Kraj programa

06:50 RTL Danas, (R)
07:30 Dragon Ball Z, (R)
08:15 Cobra 11, (dvije epizode)
10:35 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
12:00 Vrata raja, telenovela
12:55 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
13:25 Krv nije voda, serija (R)
14:15 Cobra 11, (dvije epizode)
16:05 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5, informativna emisija
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
20:50 Mentalist, serija
21:45 Hawaii Five-O, akcijska kriminalistička serija (tri epizode) (R)
00:10 RTL Vijesti
00:25 CSI: Miami, (R)
01:15 Astro show, emisija uživo
02:15 CSI: Miami, serija (R)
03:00 RTL Danas, (R)

**UTORAK
6.9.2011.**

05:55 Najava programa
06:00 Treća dob: Zlostavljanje starijih, emisija za umirovljenike (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
09:07 Hotel dvorac Orth 8
10:00 Vijesti
10:10 Nevjerojatni trenuci 2: Trenuci od kojih se ledi krv, dok. serija (R)
11:00 Kod Ane (R)
11:10 Oprah show (R)
12:00 Dnevnik
12:32 Gospodarica tvoga srca
13:20 Capri 2, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:25 Vransko jezero, dokumentarni film
14:55 Kuda idu divlje svinje,

TV serija
15:55 Vijesti iz kulture (R)
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
16:50 Vijesti
17:55 Sve će biti dobro, serija
18:40 Ljetna slagalica
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 3, serija
20:55 Ciklus komedija: Shaolin Soccer, hongkonški film (R)
22:25 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:10 Kratki susreti
23:35 Tajne svjetskih muzeja: Inside the Natural History Museum, dokumentarna serija
00:25 Podržite svog lokalnog šerifa, američki film (R)
01:55 Kojak 3., serija (R)
02:45 Skica za portret
03:15 Direkt: (R)
03:40 Vransko jezero, dokumentarni film
04:10 Kratki susreti (R)
04:35 Hotel dvorac Orth 8, serija (R)
05:20 Ljetna slagalica

06:55 Najava programa
07:00 Kod kuće je najljepše (R)
07:10 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
07:55 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
08:20 Žutokljunac: Baloni
08:45 Cijele note, serija (R)
09:10 Navrh jezika - Kaj, ča, što
09:20 Etika: Transplantacija organa
09:35 Obična klinka, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:45 Puna kuća Raftera 2, serija (R)
11:30 Tree Hill 6, serija (R)
12:10 Žderonja 2, crtana serija (R)
12:35 Žutokljunac
13:00 Pipi Duga Čarapa
13:20 Hannah Montana 2, serija za mlade
13:45 Podržite svog lokalnog šerifa, američki film (R)
15:15 Ružna Betty 4, serija
16:00 4 zida (R)
16:35 Direkt (R)
17:00 Kojak 3, serija
17:50 Šaptač psima 4 (R)
18:40 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
19:05 Kod kuće je najljepše
19:20 Nogometne kvalifikacije za EP 2012. - emisija
19:50 Nogometne kvalifikacije za EP 2012.: Hrvatska - Izrael, prijenos
21:50 Nogometne kvalifikacije za EP 2012. - emisija

22:15 Laži mi 2, serija (R)
23:00 Zovem se Earl 4, humoristična serija
23:20 Retrovizor: Specijalna postrojba 4, serija
00:05 Retrovizor: Prikračeni 3, humoristična serija
00:30 Retrovizor: Serija (R)
01:15 Noćni glazbeni program

06:05 Naši najbolji dani, serija
06:50 Neustrašivi Scooby Doo, crtana serija
07:15 Jumanji, crtana serija
07:40 Roary, crtana serija
07:55 Tomica i prijatelji, crtana serija
08:10 Nate Berkus Show
09:05 Pobjeda ljubavi, serija R
11:05 Kad lišće pada, serija R
12:05 TV izlog
12:20 IN magazin R
13:00 Pobjeda ljubavi, serija
15:00 Ljubav i kazna R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Navy CIS, serija
23:50 Ubojstvo u Bijeloj kući, igrani film, R
01:40 Zvijer, serija
02:30 Ezo TV, tarot show
03:30 Medij, serija
04:15 Bračne vode, serija
05:05 Nate Berkus Show R
05:50 Kraj programa

06:00 RTL Danas, informativna emisija (R)
06:35 Dragon Ball Z, animirani film (dvije epizode) (R)
07:20 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
09:25 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
11:10 Vrata raja, telenovela
12:00 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
12:30 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
13:25 Krv nije voda, serija (R)
14:15 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:05 Ruža vjetrova, serija (R)
16:55 RTL 5 do 5, informativna emisija
17:05 Večera za 5, lifestyle emisija
18:00 Ekkluziv Tabloid, magazin
18:30 RTL Danas, informativna emisija
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija

20:50 Mentalist, kriminalistička serija
21:45 Uvod u anatomiju, serija (dvije epizode)
23:25 RTL Vijesti, informativna emisija
23:40 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
00:30 Hawaii Five-O, akcijska kriminalistička serija (R)
01:15 Astro show, emisija uživo
02:15 Hawaii Five-O, akcijska kriminalistička serija (dvije epizode) (R)
03:40 RTL Danas, informativna emisija (R)

**SRIJEDA
7.9.2011.**

06:05 Najava programa
06:10 Među nama (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Hotel dvorac Orth 8
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Svemirska istraživanja, dokumentarna serija (R)
11:00 Kod Ane (R)
11:10 Oprah show (R)
12:00 Dnevnik
12:32 Gospodarica tvoga srca
13:20 Capri 3, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:20 Seoski turizam na rubu močvare - Lonjsko polje, dokumentarni film
14:50 Kuda idu divlje svinje, TV serija
15:45 Kulturna baština
16:05 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela
16:50 Vijesti
17:55 Sve će biti dobro, serija
18:40 Ljetna slagalica
19:15 LOTO 7/39
20:10 Capri 3, serija
21:05 Miris kiše na Balkanu, TV serija
22:00 Drugi svjetski rat - izgubljene snimke, dokumentarna serija
22:50 Dnevnik 3
23:25 Vijesti iz kulture
23:35 Ciklus europskog filma: Va, vins et deviens - francusko-belgijsko-izraelski film
02:10 Kad je Zachary Beaver stigao u grad, američki film (R)
03:35 Kojak 3., serija (R)
04:25 Hotel dvorac Orth 8, (R)
05:10 Ljetna slagalica

06:55 Najava programa
07:00 Kod kuće je najljepše (R)
07:10 Gospodarica tvoga srca, telenovela (R)
07:55 Moji prijatelji Tigar i Pooh, crtana serija (R)
08:20 Žutokljunac: Divlji zapad
08:45 Cijele note, serija za djecu (R)
09:10 Platno, boje, kist: Ulje
09:20 Izazovi: Vjetruša, grčki dokumentarni film
09:35 Obična klinka, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce - telenovela (R)
10:40 Puna kuća Raftera 2, serija (R)
11:25 Tree Hill 6, serija (R)
12:05 Žderonja 2, crtana serija (R)
12:30 Žutokljunac: Divlji zapad
12:55 Pipi Duga Čarapa
13:20 Hannah Montana 2
13:50 Kad je Zachary Beaver stigao u grad, američki film (R)
15:15 Ružna Betty 4, serija
16:00 James Martin u Bretanji, dokumentarna serija (R)
16:25 Dobro je znati, (R)
17:00 Kojak 3, serija
17:50 Šaptač psima 4 (R)
18:40 Silvestrove i Čičijeve tajne, crtana serija
19:05 Crtana serija
19:15 Kod kuće je najljepše
19:25 Garaža: Natali Dizdar (R)
20:00 Doctor Who 4, serija
20:50 Ciklus kriminalističkog filma: Air Force One, američki film
22:55 Laži mi 2, serija (R)
23:40 Zovem se Earl 4, serija
00:00 Retrovizor: Specijalna postrojba 4, serija
00:45 Retrovizor: Prikračeni 3, humoristična serija
01:10 Retrovizor: Serija (R)
01:55 Noćni glazbeni program

06:05 Naši najbolji dani, serija
06:50 Neustrašivi Scooby Doo, crtana serija
07:15 Jumanji, crtana serija
07:40 Roary, crtana serija
07:55 Tomica i prijatelji
08:10 Nate Berkus Show
09:05 Pobjeda ljubavi, serija R
11:05 Kad lišće pada, serija R
12:05 TV izlog
12:20 IN magazin R
13:00 Pobjeda ljubavi, serija
14:00 Tereza, serija
15:00 Ljubav i kazna R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija

19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Divlja igra 2, igrani film
23:50 Ubojite misli, igrani film
01:35 Navy CIS, serija R
03:10 Ezo TV, tarot show
04:10 Dr. Huff, serija
04:55 Bračne vode, serija
05:45 IN magazin R
06:05 Kraj programa

06.00 RTL Danas, (R)
06.35 Dragon Ball Z, (R)
07.20 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
09.25 1001 noć, serija (dvije
epizode) (R)
11.10 Vrata raja, telenovela
12.00 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.30 Večera za 5, (R)
13.25 Krv nije voda, serija (R)
14.15 Cobra 11, (dvije epizode)
16.05 Ruža vjetrova, serija (R)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
20.50 Mentalist, serija
21.45 CSI: NY, (dvije epizode)
23.30 RTL Vijesti
23.45 Zaboravljeni slučaj, serija
00.30 Mentalist, serija
01.15 Astro show, emisija uživo
02.15 Zaboravljeni slučaj, serija
03.00 RTL Danas, (R)

**ČETVRTAK
8.9.2011.**

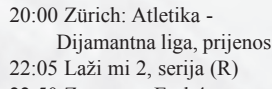
05:55 Najava programa
06:00 Riječ i život: Majka
Crkva i žena, religijski
program (R)
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Hotel dvorac Orth 8
09:52 Vijesti iz kulture (R)
10:00 Vijesti
10:10 Svemirska istraživanja,
dokumentarna serija (R)
11:00 Kod Ane (R)
11:10 Oprah show (R)
12:00 Dnevnik
12:32 Gospodarica tvoga srca,
telenovela
13:20 Capri 3, serija (R)
14:10 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:25 Kraljevi Rike,
dokumentarni film
14:55 Kuda idu divlje svinje,
TV serija
15:55 Vijesti iz kulture (R)
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
- telenovela
16:50 Vijesti
17:55 Sve će biti dobro, serija
18:40 Ljetna slagalica
19:30 Dnevnik
20:10 Capri 3, serija
21:00 Boje turizma
21:50 Reporteri - izbor:
dokumentarni film
22:40 Dnevnik 3
23:15 Vijesti iz kulture
23:20 Klasici hrvatskog
dokumentarizma:
Zlatko Sudović

00:00 Jedna posebna djevojčica,
francuski film (R)
01:30 Kojak 3., serija (R)
02:20 Skica za portret
02:45 City Folk 2011.:
Bangladeš (R)
03:10 Kraljevi Rike,
dokumentarni film (R)
03:40 Boje turizma (R)
04:30 Hotel dvorac Orth 8,
serija (R)
05:15 Ljetna slagalica ®

06:45 Najava programa
06:50 Kod kuće je
najljepše (R)
07:00 Gospodarica tvoga srca,
telenovela (R)
07:45 Moji prijatelji Tigar i
Pooh, crtana serija (R)
08:10 Žutokljunac: Zaljubljeni
Joža
08:40 Istrage Mladog Mjeseca,
serija za djecu
09:05 Iznad crte: Sunčani
dječji otok
09:20 Kokice
09:35 Obična klinka, serija
10:00 Alisa, slušaj svoje srce -
telenovela (R)
10:45 Punu kuća Raftera 2,
serija (R)
11:30 Tree Hill 6, serija (R)
12:15 Žderonja 2,
crtana serija (R)
12:40 Žutokljunac: Zaljubljeni
Joža
13:10 Pipi Duga Čarapa
13:30 Hannah Montana 2
13:55 Jedna posebna djevojčica,
francuski film (R)

15:25 Strana igrana serija
16:10 James Martin u Bretanji,
dokumentarna serija (R)
16:35 City Folk 2011.:
Bangladeš
17:00 Kojak 3, serija
17:50 Šaptač psima 4 (R)
18:40 Silvestrove i Čičijeve
tajne, crtana serija
19:05 Crtana serija
19:15 Kod kuće je najljepše
19:25 Garaža: Valetudo (R)
20:00 Zürich: Atletika -
Dijamantna liga, prijenos
22:05 Laži mi 2, serija (R)
22:50 Zovem se Earl 4,
humoristična serija

23:10 Retrovizor: Specijalna
postrojba 4, serija
23:55 Retrovizor: Prikraćeni
3, humoristična serija
00:20 Retrovizor: Serija (R)
01:05 Noćni glazbeni program

06:05 Naši najbolji dani, serija
06:50 Neustrašivi Scooby
Doo, crtana serija
07:15 Jumanji, crtana serija
07:40 Roary, crtana serija
07:55 Tomica i prijatelji
08:10 Nate Berkus show3
09:05 Pobjeda ljubavi, serija R
10:05 Tereza, serija R
11:05 Kad lišće pada, serija R
12:05 TV izlog
12:20 IN magazin R
13:00 Tereza, serija
15:00 Ljubav i kazna R
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija

19:15 Dnevnik Nove TV
20:00 Ljubav i kazna, serija
21:50 Večernje vijesti
22:10 Provjereno
23:05 Murjak do kraja, film
00:50 Divlja igra 2, igrani film
02:30 Ezo TV, tarot show
03:30 Dr. Huff, serija
04:15 Čuvar pravde, serija
05:00 Nate Berkus show R
05:45 IN magazin R
06:05 Kraj programa

06.00 RTL Danas, (R)
06.35 Dragon Ball Z, (R)
07.20 Cobra 11, (dvije epizode)
09.25 1001 noć, serija (dvije
epizode) (R)
11.10 Vrata raja, telenovela
12.00 Ekkluziv Tabloid, (R)
12.30 Večera za 5, (R)
13.25 Krv nije voda, serija (R)
14.15 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
16.05 Ruža vjetrova, serija (R)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
20.55 Mentalist, serija
21.45 CSI: Najbolje od
Grissoma, kriminalistička
serija (dvije epizode)
23.30 RTL Vijesti
23.45 Zaboravljeni slučaj, serija
00.30 CSI: NY, serija
01.15 Astro show, emisija uživo
02.15 CSI: NY, serija
03.00 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od pone-
djeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-
televizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice,
emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16
sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz
Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrt-
kom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«,
emitira se na HRT1 ponedjeljkom od 15,25 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov
prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH •
Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični
savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna
glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glaz-
bene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki
majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock
vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche
Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom)
• 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje
dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktuali-
je' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kul-
tur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche
Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena«
- emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i
odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti,
zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu
Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog
radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104,4 Mhz

NOGOMET

IZVANREDAN DEBI NK »ZRINJSKI« – SUBOTICA

Uvjerljiva pobjeda

LJUTOVO – U svom prvom službenom nastupu 25. kolovoza, nakon ponovne registracije nekada popularne nogometne momčadi NK »Zrinjski« – Subotica, ostvarena je uvjerljiva pobjeda nad ekipom FK »Mala Bosna« iz istoimenog mjesta, rezultatom 6:0 (2:0).

Ova povijesna utakmica odigrana je u okviru kup natjecanja na

Foto: A. Sudarević

teritoriju grada Subotice, a na terenu u Ljutovu, ustupljenom za odigravanje utakmica »Zrinjskog« iz Subotice.

Pokraj rezultatskog uspjeha, postignut je još jedan uspjeh, a taj je da tri puta tjedno više od 40 mladića iz - Žednika, Đurđina, Tavankuta, Subotice, Palića dolazi u Ljutovo na treninge vođene vrlo profesionalnim trenerima Pericom Rudinskim, Petrom Horvackim i Mirkom Bajićem.

Ovaj za sada veoma uspješan povratak »Zrinjskog« na subotičke nogometne terene daje nadu da se i u uvjetima teške gospodarske krize, ako postoji entuzijazam ljubitelja nogometa, mogu postići dobri rezultati.

Nadamo se da će čelnici sportskog društva »Zrinjski« – Subotica: Pero Tikvicki, Franjo Dević, Lazar Brear, Marinko Miković, Tibor Matatić i ostali istrajati u svojim namjerama da omoguće normalne uvjete za funkcioniranje, a u tom je smislu svaka pomoć sponzora dobrodošla.

NK »Zrinjski« je nastupio u novoj opremi koju je doniralo poduzeće »Colpa trade« koju su uručili Branko Vaci i Stanko Vaci.

K. K.

MEĐUOPĆINSKA NOGOMETNA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Sudačka bruka

BAČKI MONOŠTOR – U 2. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula u nedjelju je u Bačkom Monoštoru odigran šokački derbi. Domaći Dunav ugostio je ekipu starih sportskih prijatelja i velikih rivala, nogometaše Dinama iz Sonte. Ova utakmica, za igrače obiju ekipa, bila je prilika za »vađenje fleka« iz prvog kola. Od prve minute bila je zamjetna velika želja igrača, kako Dunava, tako i Dinama, za sportskim nadigravanjem i svakako za pobjedom. To je rezultiralo dinamičnom igrom, u kojoj su gosti u prvih pola sata dominirali. Sigurnom igrom veznih igrača i brzim akcijama napadača stvarali su prigode, međutim, veliki broj akcija prekidao im je prvi mahač Kalapoš iz Odžaka zbog zaleđa koja je samo on vidio, izazivajući smijeh objektivnih domaćih navijača. U takvoj igri domaćini su postigli prednost zgoditkom Balaža u 19. minuti, a već minutu kasnije poništen je zgoditak Sončana, po uvjerenju svih osim sudaca, čist kao suza, a još tri izbijanja hitrog Vučićevića iz drugog plana pred domaćeg vratara Ivkova suci su prekidali zbog

nepostojećih zaleđa. Na samom početku drugog poluvremena domaćini su povećali prednost zgoditkom Ilića. Dinamovci pojačavaju pritisak na vrata domaćina, no, protiv sudaca se ne može. Saplitanje Kmezića u kaznenom prostoru Monoštoraca sudac je previdio, što je dovelo do povišenja tenzije među plavima, a dvije minute kasnije, zbog napucane lopte na rubu kaznenog prostora Dinama dosuđen je penal za domaćina. Utakmica je bila u prekidu desetak minuta, a u stvorenoj gužvi crveni karton je zbog nesportskog ponašanja pokazan jednom od stupova Dinamove igre Željku Tadijanu. Penal je uspješno realizirao Balaž. I pred sam kraj utakmice zabilježeno je još jedno zaustavljanje čistog napada plavih zbog nepostojećeg zaleđa i sudačka nadoknada vremena od svega tri minute. »Ovo više odista nema nikakvog smisla. Ne zamjeram toliko sucima, koliko cijeloj organizaciji. Prihvatam činjenicu da su mladi i neiskusni, ali kako protumačiti da u tom neiskustvu tako napadno oštete samo jednu ekipu? Što je tu je i moramo se okrenuti utakmicama koje dolaze. Veliki nam je problem kako sada motivirati igrače, kako im objasniti da su suci toliko moćni da ti jednostavno ne dopuste dobiti utakmicu u kojoj si apsolutno nadigrao protivnika?«, kaže trener Sončana Goran Matić.

Dunav: Ivkov, Golub, Bušić, Jager (Vakoš), Z. Forgić, Ivakić, G. Forgić, Ilić, Praštalo (Periškić), Antić, Balaž (Ljimanj)
Dinamo: Balog, Krpjan, Đanić (Uzelac), Matin (Topal), Barunov, Krstin, Bačić, Tadijan, Kmezić (L. Mihaljev), I. Mihaljev, Vučićević

Ostali rezultati 2. kola: Lipar – Jedinstvo 6:1, OFK Odžaci – OFK Mladost 0:3, Aleksa Šantić – Rastina 1918 1:2, Radnički – OFK Metalac 3:2, Rusin – OFK Šikara 1:1 i Panonija – Terekveš 1:0

I. A.

DRUGO KOLO VOJVOĐANSKE LIGE – ISTOK

Bačka 1901. – Borac 5:1 (4:1)

SUBOTICA – Nogometaši Bačke 1901. slavili su u drugom kolu Vojvođanske lige grupa istok pobjeđivši na svom terenu ekipu Borca iz Starčeva sa čak 5:1, piše portal subotica.info.

Od samog početka meča domaći su krenuli silovito i već u sedmom minutu povel golom Trešnjica. Na 2:0 povišio je isti igrač u 30. minutu i preciznim udarcem sa ivice šesnaesterca. Nakon samo četiri minute rezultat je bio 3:0, kada je Sovilj u 34. minutu postigao svoj prvi gol na utakmici. Gosti iz Starčeva iskoristili su svoju jedinu priliku u prvom dijelu kad je Makarun smanjio na 3:1 u 36 minutu. Primljeni gol nije pokolebao nogometaše Bačke koji u posljednjem minutu prvog poluvremena postižu novi pogodak za vodstvo od 4:1. Do kraja susreta Sovilj se još jednom upisao u listu strelaca, golom u 80. minutu.

JEDRILIČARSTVO
36. KUP ĐERDAPA

Zlato za Palićane

Jedriličari JK Palića – *Vjekoslav Futo* i *Stevan Sedlak* u oštroj konkurenciji, ubedljivom pobjedom osvojili su zlato na 36. Kupu Đerdapa, piše portal subotica.info.

Ova međunarodna jedriličarska regata na Dunavu u nacionalnom parku Đerdap u organizaciji AJK Beograd okupila je oko 100 natjecatelja u svim klasama. Odjedreno je 10 trka po umjerenoj i jakoj košavi koja je puhala sva četir dana.

ROKO KARANUŠIĆ, TENISAČ

Krećem ispočetka

Razgovor vodio: Dražen Prčić

*Nastupom u Subotici poznati
hrvatski tenisač krenuo je na
put povratka prema višim
pozicijama ATP ljestvice*

Tijekom nedavnog ITF Futuresa (10.000\$) turnira igranog na terenima Spartaka u subotičkoj Dudovoj šumi, gledatelji ovog profesionalnog teniskog turnira imali su prilike vidjeti i hrvatskog tenisača *Roka Karanušića*, nekadašnjeg 88. igrača svjetske ATP ljestvice. U svojoj 29. godini, nekadašnji veliki talent hrvatskoga tenisa, trenutačno tek 348. tenisač svijeta, pokušava se ponovno vratiti boljim plasmanima i mjestu kojemu po kvaliteti objektivno i pripada.

»Prošla godina i dobar dio ove sezone prošle su u »rezultatskoj sjeni«, jer sam nakon niza godina profesionalnog bavljenja tenisom pomalo izgubio motiv za igranjem i poželio raditi i neke druge stvari u svom životu. Mogao bih reći kako je proteklo razdoblje prošlo u nekakvoj pauzi, bio sam par mjeseci na moru, odmarajući se od tenisa i nastupa na turnirima. Uslijed neigranja sam

izgubio ranking i sada se pokušavam vratiti...«, pojasnio je Roko Karanušić razloge svoje teniske stagnacije.

DESET GODINA PROFESIONALNOG TENISA

Još 2001. godine je Roko ubilježio svoj prvi naslov na profi touru, osvojivši Futures u Češkoj, uz finala na turnirima istog ranga u Italiji i Sloveniji. Danas, deset godina poslije, nakon nastupa na Grand Slamovima, četvrtfinalu ATP turnira u Umagu (2008.) i nekoliko naslova na Challengerima, ponovno se vratio na najniže profesionalne turnire na kojima mladi igrači pokušavaju uhvatiti prve bodove za uspon na svjetskoj ranking ljestvici.

»Osjećam se svježiji, imam ponovno volju za igru i u narednom razdoblju ću odigrati nekoliko Futuresa na kojima ću pokušati osvojiti nešto bodova s kojima bih mogao nastupati i na jačim turnirima. Plan mi je spustiti se »među 300«, a potom ćemo vidjeti za dalje.

BORBA SA SAMIM SOBOM

Roko Karanušić, na pragu tridesete godine života, pored borbe s mnogo mlađim rivalima, u ovom trenutku svog

tenisa mora voditi borbu i sa samim sobom. Jer zbilja je teško, nakon nastupa u glasovitim svjetskim arenama, protiv velikih šampiona bijeloga sporta, igrati na malim terenima kontra »no nameova« koji jurišaju na »skalpe« nekadašnjeg TOP 100 igrača.

»Zbilja se često nalazim u situacijama kako se ponajprije moram izboriti sam protiv sebe, jer želim natrag u kvalitetni tenis, a opet aktualna situacija u kojoj se nalazim primorava me na nastupe na turnirima najnižeg ranga. Svjestan sam u što idem i znam da moram raskrstiti neke stvari ukoliko želim uspjeti u svojoj nakani. U protivnom, ukoliko to ne uspijem, bit će vrlo teško vratiti se.«

PRODULJENJE TENISKOG VIJEKA

»Vijek tenisača je danas znatno dulji nego što je to bio prije desetak i više godina. Također, nekada su mladići od 16-17 godina mogli osvajati naslove na velikim turnirima, što je danas praktično nemoguće. Starosna dob je pomaknuta za četiri, pet godina i šampioni stasavaju nešto kasnije, što s druge strane uvjetuje i produljenje igračkog vijeka, pa imamo brojne primjere igrača

koji i nakon tridesete godine osvajaju velike turnire, poput primjerice *Ivana Ljubičića* prošle godine na turniru ATP Masters serije u Indian Wellsu. Bitno je da si tjelesno zdrav i da možeš izdržati napore koje iziskuje profesionalni tenis, a za godine ćemo lako.«

KRALJ KVALIFIKACIJA

Tijekom svoje profi karijere Roko Karanušić je više puta uspio proći kvalifikacijske turnire za plasman na Grand Slamove u Melbourneu, Parizu, Londonu i New Yorku, a na pitanje je li ga kvalifikacije dodatno motiviraju odgovara:

»Zbilja sam uvijek bio maksimalno motiviran igrajući Grand Slam kvalifikacije i uspio sam 9-10 puta proći tijekom dosadašnje karijere. Nekako sam uvijek igrao najbolji tenis kada bih imao nezgodan, jak ždrijeb, dok s druge strane kada bih igrao sa znatno slabijim tenisačima uvijek sam imao problema da dam maksimum. Jednostavno, takav sam i velike arene su me uvijek nadahnjivale za kvalitetan tenis, zahvaljujući kojemu sam uspio dosegnuti 88. mjesto svjetske ljestvice.

MEČ ŽIVOTA

Svaki tenisač ima neki meč koji će zauvijek ostati ubilježen u odajama najljepših sjećanja, a čitateljima našeg tjednika Roko Karanušić otkriva koji je njegov susret broj jedan:

»Bila bi to dva susreta, prvo meč drugog kola protiv *Rafaela Nadala* na centralnom stadionu Australian Opena i singl protiv Henmana u Davisom kupu između Hrvatske i Velike Britanije.

A meč za kojim će uvijek žaliti:

»Iako nikada ne žalim za izgubljenim susretima, jer svaki poraz zaboravim odmah nakon završetka meča, možda bi to bio izgubljeni susret četvrtfinala Umaga protiv *Gonzalesa* u kojemu sam imao meč loptu za polufinale jednog ATP turnira.

NAJDRAŽA PODLOGA

»Trava mi nekako najviše leži, jer se na njoj igra mekši tenis koji meni kao tehničaru znatno više leži od današnjeg snagatorskog načina igre.«

POGLED S TRIBINA

Skupina D

Real Madrid stiže 14. rujna u Zagreb. Da, tako je odlučio ždrijeb skupina za novu sezonu Lige prvaka, održan prošloga četvrtka u Monte Carlu. Grad poznat po svojim glamuroznim kasinima, moglo bi se kazati, nakon što se Dinamo našao skupa s vjerojatno drugom najboljom momčadi svijeta francuskim Lyonom i nizozemskim Ajaxom u skupini D, bio je dosta sretan za momčad Krunoslava Jurčića. Skupina je atraktivna, a moglo bi se zbilja realno početi »sanjati« o šansama za osvajanje trećeg mjesta koje vodio do ostvarenja 40 godina dugoga sna o prezimljavanju u Europi. Ovaj Dinamo, predvođen Sammirom, Badeljom, Lekom, Vidom i junakom posljednje runde kvalifikacija vratarom Kelavom, mogao bi načiniti još jedan veliki pothvat i osvojiti dovoljan broj bodova za nastavak europskog života. Real je Real i tu se ne bi uopće trebalo zamarati o bilo kakvim situacijama, iako je Dinamo, tj. Croatia svojevremeno odigrala neodlučeno protiv Manchester Uniteda (1999.) u posljednjem nastupu u Ligi prvaka. Šanse za prolaz, točnije borbu za treće mjesto u skupini, treba tražiti u četiri susreta protiv Francuza i Nizozemaca. U pitanju su iskusne momčadi s desetinama jakih euro susreta, ali suvremeni nogomet više ne priznaje veličine prošlosti, nego samo pobjednike sadašnjosti. »Modri« iz Maksimira su uspješnim prolaskom kroz kvalifikacijsko sito pokazali pobjednički mentalitet i poslije mnogo pokušaja i godina posrtanja uspjeli ostati »na nogama«, koje bi ih trebale nositi kroz šest velikih europskih susreta. Jedno je sigurno, Maksimir će ponovno biti ispunjen do posljednjeg mjesta, neovisno koliko sada bude cijena karata (u kvalifikacijama je bila 1 i 10 kuna), a momci u majicama s Dinamovim grbom dat će sve od sebe da naprave što bolji rezultat. Prilika za igranje u Ligi prvaka nema baš puno u nogometnoj karijeri igrača koji ne igraju u momčadima visokog euro renomea, ali ovo je prilika da višestruki hrvatski prvak pokuša uzeti dio tog portfelja. Za manje od dva tjedna kraljevski klub stiže na Maksimir. Pripremite se...

D. P.

KOŠARKA

Počeo Eurobasket u Litvi

ZAGREB – U srijedu je u Litvi počeo Eurobasket koji će trajati do 18. rujna. Izbornik hrvatske muške košarkaške reprezentacije Josip Vranković najavio je cilj njegovih izbornika. »Cilj ove reprezentacije je poznat. Moramo doći do četvrtfinala te izboriti kvalifikacije za nastup na Olimpijskim igrama u Londonu sljedeće godine koje su naš konačni cilj«, rekao je izbornik Vranković.

Hrvatsku u Litvi, prema najavama, predstavljaju: Dontaye Draper, Rok Stipčević, Marko Popović, Marko Tomas, Bojan Bogdanović, Krunoslav Simon, Damjan Rudež, Damir Markota, Lukša Andrić, Luka Žorić, Stanko Barać i Ante Tomić.

Hrvatska će u prvom krugu natjecanja na Eurobasketu igrati u skupini C u Alytusu, a suparnici su joj Finska (31. kolovoza), Makedonija (1. rujna), Crna Gora (3. rujna), Bosna i Hercegovina (4. rujna) i Grčka (5. rujna).

NOGOMET

Hajduk prijeti istupanjem iz lige

Predsjednik Hajduka Hrvoje Maleš zaprijetio je u ponedjeljak istupanjem splitskog kluba iz Prve hrvatske nogometne lige, a zabranio je i odlazak Hajdukovih igrača na reprezentativno okupljanje. Hajduk je nezadovoljan suđenjem na gradskom derbiju sa Splitom u kojem je bilo nekoliko sumnjivih odluka. Hrvoje Maleš je nakon utakmice rekao: »Pokradeni smo za jedanaesterac i pogodak te razmišljamo o istupanju iz lige.«

Bilić: Nikoga ne smijemo podcijeniti

Izbornik hrvatske nogometne reprezentacije Slaven Bilić ocijenio je na okupljanju reprezentativaca u Splitu kako su predstojeće dvije kvalifikacijske utakmice za odlazak na EURO 2012. godine protiv Malte 2. rujna i Izraela 6. rujna opasne, ali da će reprezentacija dati sve od sebe kako bi pobijedila i osvojila šest bodova, te je dovoljno iskusna da nikoga ne potcenjuje.

»Obje utakmice će biti opasne i morat ćemo igrati na maksimalnoj razini da bi ih pobijedili. Jamčim da ćemo dati apsolutno sve od sebe u trkačkom, koncentracijskom, psihičkom i motivacijskom smislu da uzmemo šest bodova iz ove dvije utakmice jer smo svjesni da nam ih nitko neće pokloniti«, kazao je Bilić.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovođa i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

BTB-F1 tim popravljiva i servisira bicikle. Originalni dijelovi, povoljne cijene. Beogradski put 46. Tel.: 024/ 553-619.

BTB-F1 tim prodaje briket, domaći i uvozni iz Hrvatske, visoke kaloričnosti, po povoljnoj cijeni. Beogradski put 46. Tel.: 024/ 553-619.

Prodajem sijačicu »OLT« Gama 18 redi, rolere (manji 500 din i veći 1000 dinara), kredlike svih uzrasta, špediter, namještaj za čistu sobu, čaršafe za krevete, ponjave, bunjevačka ruha (sukna, sefir, kaputi sa striganom, različite marame (i rojtoš), pregače i slične starine, povoljno. Tel.: 024/ 528-682.

Prodajem zob, traktorske gume (800 x 20 – 2 prednje za Belorusa), vanjske i unutarnje (sve za 1200 dinara), masivnu dvokrilnu drvenu kapiju, ručnu mrvljačicu za kukuruz u stare plugove (4000 po komadu). Tel.: 024/ 532-570.

Prodajem četverosobnu kuću, visoko prizemlje, s etažnim grijanjem, 5 motika bagrema, bušeni bunar, gradska voda. Tel.: 063/48-96-95

Prodajem kuću od čvrstog materijala s dvorištem, ukupno 629 m², Beogradski put 30. Stambena površina 114 m², podrum 100 m². Tel.: 063 8765 071; 024 520 289.

Prodajem jednosoban stan na Prozivci 37 m², VI. kat, CG, KTV. Obnovljena kupaonica – tuš i svugdje laminat. Cijena 26.000 eura. Tel.: 024/ 553-571.

Prodajem kuću u Maloj Bosni – Kaponja, uz Bajmočku cestu, s etažnim grijanjem, trofaznom strujom, nusprostorijama i placem. Vrijedi pogledati. Tel.: 024/ 521- 407; 064/ 34-68-431.

Prodajem katnu kuću u Subotici od 150 m² sa svim priključcima, u mirnom kraju. Okućnica 576 m² u novogradnji, papiri su uredni. Useljiva odmah. Može i zamjena za kuću u okolici Zagreba. Tel.: 024/566-898.

Prodajem u Subotici kuću 74 m², na odličnoj lokaciji u asfaltiranoj ulici blizu Tesline pijace, dva supermarketa, dvije autobuske linije, vrtića, škole. Dvorište je 400 m², legalizirana, može kreditom banke. Tel.: 063/8016556

Prodajem garažu u centralnoj garaži na Radijalcu, na katu. Tel.: 064/288-72-13.

Iznajmljujem apartmane u blizini mora – Crikvenica. Tel.: +385/ 51/241-053

Izdaje se jednosoban stan na Radijalcu za jednu ili dvije osobe. Tel.: 064/ 2887 213

Prodajem klavirnu autoprikolicu. Tel.: 024/ 566-898

Dvorila bih starije osobe, ili vodila kućanstvo. Svaki dogovor je moguć. Tel.: 060/ 0555-907.

Tražim pouzdanu obitelj koja bi rado prihvatila skrbiti za stariju ženu kao člana obitelji. Osijek, Našice, Bjelovar, Krapina, Toplice i Koprivnica. Hitno! Tel.: +381/ 62-12-93-892.

Izdajem u Kraljevici dobro opremljen apartman s velikom terasom, 150 m od plaže. Tel.: 063 7400209

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškovića križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Izdajem sobu za brućuša, ulica Petra Lekovića 13/13. Tel.: 024 522 794

Izdajem jednosobni namješten stan u naselju Tokio za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/538-109.

Prodajem vikendicu na Paliću u Vikend naselju, stambeni dio 54 m², a dvorišni oko 400 m². Tel.: 063 502 396 i 063 504 972

Izdaje se namješten stan od 25 m² za dva učenika ili studenta u Zemunu. Tel.: (011) 2104 257

Prodaju se razna bunjevačka ruha, svilene, sefiri, žoržet, svilene i druge marame, kožne muške čizme i ženske folklor cipele. Tel.: 024/532570

Prodaje se kombajn 780 Zmaj sa adaptacijom za suncokret 142 ili 141. Tel.: 024/532570

Izdajem jednosobni namješten stan u naselju Tokio za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/368-109.

Izdajem jednosobni namješten stan na Mliječnoj tržnici, na I. katu za studente ili učenike. Tel.: 024/538-143 ili mob.: 062/368-109.

Prodajem sveže vrcani med: suncokretov (400 din/kg) i bagremov (450 din/kg). Tel.: 065/ 505 1957.

Izdajem namješteni jednosobni stan na Prozivci, Nade Dimić 40. Tel.: 783 209, zvati od 17 do 20 sati.

Slobodan muškarac (45) upoznao bi slobodnu žensku ozbiljnu osobu bez obveza. Tel.: 063/8533015

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

MOJ KUĆNI LJUBIMAC:

Kineska labudasta guska

U mnogim seoskim dvorištima danas se kriju za mnoge vrlo neobične vrste kućnih ljubimaca. Egzotične životinje, ljupka mladunčad, sveopći su ljubimci sviju ukućana. Tako je i u domaćinstvu *Marinka Siladija* u Sonti. Neveliko dvorište složno dijeli nekoliko vrsta peradi, a pravi biseri među njima su Marinkovi mezmimci, malo jato od osam kineskih labudastih gusaka. »Ove guske izležene su prije mjesec i pol dana. Kako se već nekoliko generacija gusaka neće rasjesti, na devet njihovih jaja sjedila je kokoška i izlegla osam guščića. Vrlo su umiljate, živahne, a odmalena su jako vezane za ukućane. Svaki moj dolazak u dvorište poprate radosnim žagorom, trče k meni i pružaju vratove prema mojim šakama. Kad im donesem travu, okupe se oko mene, oduševljeno se oglašavaju i kao da se natječu koja će mi više trave dohvatiti iz ruku. Baš su poput djece. Ove ljepotice su vrlo miroljubive i ne napadaju niti nas, niti slučajne posjetitelje, niti ostalu perad. Svaki dolazak bilo koga nepoznatog, bio to čovjek ili životinja, poprate glasnim žagorom, tako da nas uz njih nitko ne može iznenaditi«, priča Siladi, donoseći svježe nakošenu travu svojim ljubimcima.

Kineska labudasta guska *Anser cygnoides* najatraktivniji je predstavnik porodice gusaka. Svojim gracioznim hodom i držanjem, veličinom i elegancijom tijela, dugim vratom i karakterističnom izraslinom na čelu neodoljivo podsjeća na labuda. Tako je i dobila prvi, a drugi dio imena dobila je po mjestu nastanka. Naime, nastala je u Kini pripitomljavanjem divlje labudaste guske iz središnje Azije prije oko dvije tisuće godina. U Europu je donesena prije dva stoljeća. Tijelo ove guske je kompaktno, snažno, zaobljeno, uzdignuto naprijed, s kratkim repom. Krila su duga, priljubljena uz tijelo. Boja perja im je grao, oči su tamno smeđe do crne, kljun i izraštaj na čelu su crne boje. Noge su im snažne, visoke i crvene. Kod mladih guščića izraštaj na čelu je mali i narančast, a starenjem se uvećava i dobiva crnu boju. Danas postoje mnogi hibridi nastali ukrštanjem raznih vrsta gusaka s kineskom labudastom guskom, ali navedene odlike u cijelosti ima samo prava kineska labudasta guska. »Za meso gusaka kažu da je teško, s velikim postotkom masnoća. Međutim, kineska labudasta guska je iznimka. Meso joj je vrlo hranljivo, s neznatnim sadržajem masti, tako da je dobrodošlo u svakodnevnoj prehrani. U odnosu na ostalu perad u najkraćem roku postižu težinu za klanje. Nisu nimalo zahtjevne, ne traže visoko koncentriranu hranu. Zadovoljavaju se svim vrstama zrnevlja, uz dosta trave i vode, tako da možemo reći i da su najekonomičnije«, priča Marinko Siladi, dok im u veliku posudu sipa svježu vodu. I opet se njegovi ljubimci uz graju okupljaju oko njega, nastojeći kljunovima zahvatiti što više vode od mlaza iz kante.

Ivan Andrašić

Žega

Posljednjih dana kolovoza sunce je zbilja upeklo, pojačavši svoju toplinu na maksimum. Neka, samo neka prži. Ljeto je. Kome je vruće može se uvijek skloniti u hladovinu, uključiti klimu, istuširati se i braniti se na druge načine od prevelike vrućine. Veći je problem kada dođe zima. I onda se možemo od hladnoće koja tada vlada braniti na raznorazne načine, ali onda kukamo zbog računa za grijanje...

Kruh naš

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLIVU FOTOGRAFIJU

Ratimir Kalmeta

Koje godine i gdje se rodio hrvatski zemljopisac Ratimir Kalmeta? Gdje je stekao znanstvenu akademsku naobrazbu? Kako se zvala njegova doktorska disertacija? U kojim obrazovnim ustanovama je radio tijekom svog radnog vijeka? Što je bilo uže područje njegovog znanstvenog djelovanja? U čemu se ogleda njegov najveći doprinos hrvatskoj zemljopisnoj znanosti? Kada je i gdje umro Ratimir Kalmeta?

Rodio se 22. travnja 1916. godine u Obrovcu. Na PMF-u u Zagrebu. »Rijeka – prometna funkcija«. Predavao je u gimnazijama u Novoj Gradskoj i Zagrebu, te na Ekonomskom fakultetu u Zagrebu. Ekonomski i turistički zemljopis. Ustrajnost na hrvatskom zemljopisnom nazivlju. U Zagrebu 24. kolovoza 2005. godine.

Sjedi mališan na ulici i glasno plače.

- Zašto plačeš? - upita ga čovjek u prolazu.
- Tata mi se udario čekićem po prstima!
- Zašto ti plačeš kada se on udario?
- U početku sam se smijao...

Žali se Ivica prijatelju:

- Bio sam kod liječnika i rekao mi je da moram puno toga promijeniti u načinu prehrane i životu koji sam dosada vodio.
- I što ćeš napraviti? - upita prijatelj.
- Ništa. Promijenit ću liječnika.
- Ne mogu ustvrditi što vam je. Vjerojatno je to zbog alkohola – šireći ruke priopći liječnik Marku.
- Dobro doktore, doći ću onda kada se otrijeznite!

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

5G INTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORĐEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIJA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

VIKEND AKCIJA

2.09-
5.09.2011.

Salama Delko s paprikom 1kg

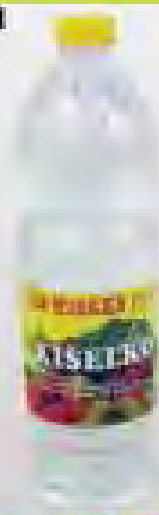
~~329.90din~~
284.90din

Sitan sir 500g

~~112.90din~~
104.90din

Kiselko 1l

~~49.90din~~
43.90din

Paprika crvena 1 kg

~~51.90din~~
39.90din

Persin veza

~~34.90din~~
28.90din

Patlidžan 1kg

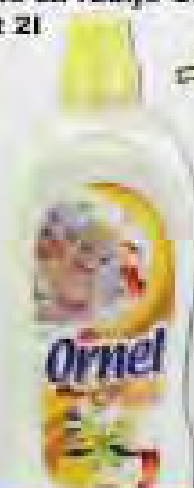
~~32.90din~~
31.50din

Sok Cockta 2L

~~97.90din~~
79.90din

Omekšivač za rublje Ornel
Baby Soft 2l

-30%

~~345.90din~~
239.90din

Ženske pamučne bluze
više boja i dezena

~~399.90din~~
299.90din

HR IZJASNI SE! HRABRO!

POPIS STANOVNIŠTVA U SRBIJI
1.-15. LISTOPADA 2011.

RAZLOGA ZA STRAH VIŠE NEMA.
NA POPISU STANOVNIŠTVA REĆI ĆU TKO SAM!

HRVAT(ICA) PO NACIONALNOSTI,
HRVATSKI JE MATERINSKI JEZIK,
KATOLIK PO VJEROISPOVIJESTI.

IMA NAS VIŠE OD **70.000**